

UNIVERZITA KARLOVA

Právnická fakulta

Mgr. Andrea Kobzová

**Komparativní pohled na uznání a výkon cizích
rozhodčích nálezů na území České republiky,
Ruské federace a Spojených států amerických**

Rigorózní práce

Pověřený akademický pracovník: Prof. JUDr. Monika Pauknerová, CSc. DSc.

Tematický okruh: Mezinárodní právo soukromé a právo mezinárodního obchodu

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 23. 10. 2019

Prohlašuji, že jsem předkládanou rigorózní práci vypracoval/a samostatně, že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny a že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 186456 znaků včetně mezer.

Mgr. Andrea Kobzová

V Praze dne 23. 10. 2019

Poděkování

Tímto bych chtěla poděkovat své rodině a přátelům za jejich podporu a trpělivost při psaní této práce. Dále bych chtěla poděkovat paní Prof. JUDr. Monice Pauknerové, CSc. DSc. za její konzultace, rady, věcné poznámky, vstřícnost a odbornou pomoc při psaní této práce.

Obsah

Úvod.....	6
1. Pojem rozhodčího řízení.....	8
1.1 Vymezení rozhodčího řízení a jeho charakteristické rysy	8
1.2 Teoretická pojetí rozhodčího řízení.....	8
1.3 Mezinárodní povaha	9
1.4 Základní prameny upravující rozhodčí řízení na území České republiky.....	10
1.5 Arbitrabilita sporu	11
2. Rozhodčí nález a předpoklady jeho vydání.....	16
2.1 Rozhodčí smlouva.....	16
2.2 Průběh rozhodčího řízení	18
2.3 Vydání rozhodčího nálezu a jeho náležitosti.....	22
2.4 Cizí rozhodčí nález, jeho uznání a výkon	23
2.5 Možnost zrušení rozhodčího nálezu	25
2.6 Uznání a výkon zrušeného cizího rozhodčího nálezu	27
3. Prameny právní úpravy uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů	30
3.1 Newyorská úmluva o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů.....	30
3.2 Prameny na území České republiky	31
3.3 Prameny na území Ruské federace.....	33
3.4. Prameny na území Spojených států amerických	35
4. Uznání a výkon cizích rozhodčích nálezů dle Newyorské úmluvy.....	38
4.1 Odepření uznání a výkonu.....	38
4.4.1 čl. V odst. 1 písm. a) NÚ.....	39
4.4.2 čl. V odst. 1 písm. b) NÚ.....	41
4.4.3 čl. V odst. 1 písm. c) NÚ.....	43
4.4.4 čl. V odst. 1 písm. d) NÚ.....	43
4.4.5 čl. V odst. 1 písm. e) NÚ.....	46
4.4.6 čl. V odst. 2 písm. a) NÚ.....	47
4.4.7 čl. V odst. 2 písm. b) NÚ.....	48
5. Uznání a výkon cizích rozhodčích nálezů dle vnitrostátních předpisů České republiky	53
5.1 Vzájemnost.....	53
5.2 Podmínky uznání a výkonu (srovnání NÚ a ZMPS).....	54
5.3 Odepření uznání a výkonu dle ZMPS	55
5.4 Uznání a výkon cizích rozhodčích nálezů v rámci soudního řízení.....	57
5.5 Uznání a výkon cizích rozhodčích nálezů v rámci exekučního řízení	58
5.6 Aktuální rozhodovací praxe tuzemských soudů.....	58
6. Uznání a výkon cizích rozhodčích nálezů dle vnitrostátních předpisů Ruské federace....	62

6.1 Proces uznání a výkonu dle zákona o mezinárodní obchodní arbitráži	63
6.2 Nejčastější odpírací důvody na území Ruské federace	64
6.3 Vybraná judikatura	65
6.4 Specifika v oblasti rozhodčího řízení	68
7. Uznání a výkon cizích rozhodčích nálezů dle vnitrostátních předpisů Spojených států amerických	71
7.1 Proces uznání a výkonu	71
7.2 Vybraný odpírací důvod	73
7.3 Vybraná judikatura	74
7.4 Specifika v oblasti rozhodčího řízení	76
Závěr	78
Seznam použitých zdrojů	82
1. Seznam použité literatury	82
2. Seznam použitých internetových zdrojů	85
3. Seznam použitých právních předpisů	87
4. Seznam použité judikatury	88
5. Seznam ostatních zdrojů	92

Úvod

Předmětem této rigorózní práce je komparativní srovnání rozhodčího řízení v oblasti uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů na území České republiky, Ruské federace a Spojených států amerických. Ačkoliv všechny zkoumané státy ovládá jiný právní systém, jedno mají společné, a to že jsou smluvními státy Newyorské úmluvy o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů. Předlohou této práce je má diplomová práce na téma „Uznání a výkon cizích rozhodčích nálezů“. Jelikož mě toto téma velice zaujalo, rozhodla jsem se ho rozšířit v rámci této práce a zkoumat právní úpravu na území Ruské federace a Spojených států amerických.

Úvodem této práce se budu zabývat vymezením rozhodčího řízení a jeho charakteristickými rysy, jakož i vymezením základních pojmů jako jsou mezinárodní prvek a arbitrabilita. Další kapitola se zabývá rozhodčím nálezem a předpoklady pro jeho vydání. Mezi tyto předpoklady patří zejména rozhodčí smlouva, která je nezbytným předpokladem pro zahájení rozhodčího řízení. Dále je nutné, aby rozhodčí řízení proběhlo v souladu s danými pravidly. Ty mohou být dány rozhodčím řádem stálého rozhodčího soudu nebo ujednáním stran při řízení ad hoc. Samotný rozhodčí nález je žádaným výsledkem rozhodčího řízení, přičemž tématem této práce budou zejména cizí rozhodčí nálezy, tedy nálezy obsahující mezinárodní prvek. Třetí kapitola pojednává o základních pramenech právní úpravy uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů. V České republice patří mezi tyto prameny zákon o mezinárodním právu soukromém a zákon o rozhodčím řízení, který upravuje základní instituty rozhodčího řízení. Na území Ruské federace je základním pramenem federální zákon o mezinárodní obchodní arbitráži, který vychází z modelového zákona UNCITRAL. Na území Spojených států amerických je situace o něco komplikovanější vzhledem k roztržitosti právní úpravy jednotlivých států, východiskem těchto úprav je zejména Uniform Arbitration Act. Základními prameny na území Spojených států amerických jsou však zejména mezinárodní smlouvy. Ty nejdůležitější jsou inkorporovány do federálního zákona o rozhodčí řízení. Primárně však proběhne uznání a výkon na základě Newyorské úmluvy o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů, kterou jsou Česká republika, Ruská federace i Spojené státy americké vázány. Další kapitola se zabývá uznáním a výkonem cizích rozhodčích nálezů dle Newyorské úmluvy. V jednotlivých podkapitolách jsou pak rozebrány jeden odpírací důvod po druhém. Odpírací důvody se dělí na důvody z podnětu stran a na důvody z úřední povinnosti. Následující kapitoly pak rozebírají uznání a výkon cizích rozhodčích nálezů na zkoumaných územích, tedy na území České republiky, Ruské federace a Spojených států amerických.

Rozhodčí řízení je jednou z forem alternativního řešení sporů, přičemž rozhodčí nález má za stanovených podmínek povahu rozhodnutí soudu a je plnohodnotným exekučním titulem. Osobami, které rozhodčí řízení vedou, jsou rozhodci. Zákon o rozhodčím řízení neklade na osobu rozhodce žádné formální požadavky ohledně dosaženého vzdělání, rozhodcem tedy může být v podstatě kterákoli zletilá, bezúhonná osoba, která je občanem České republiky a je plně svéprávná. Spory v rozhodčím řízení mohou rozhodovat rozhodčí soudy zřízené ad hoc nebo stálé rozhodčí soudy, které jsou zřízeny zákonem. Rozhodčí řízení se v určitých prvcích může podobat řízení soudnímu, oproti soudnímu řízení má však rozhodčí řízení výhodu oblasti v mezinárodních sporů. Tato výhoda spočívá ve získání mezinárodně vykonatelného rozhodnutí, a to díky Newyorské úmluvě o uznání a výkonu rozhodčích nálezů. Oproti tomu uznání a výkon cizího soudního rozhodnutí závisí na existenci dvoustranných mezinárodních smluv o uznání a výkonu soudního rozhodnutí. V neposlední řadě, nedohodnou-li se strany jinak, rozhodčí nález nabývá dnem doručení stranám účinku pravomocného soudního rozhodnutí a je soudně vykonatelný. U cizích rozhodčích nálezů však tato teze neplatí bez dalšího, což bude i předmětem jedné z kapitol této práce.

Cílem této práce je komparativní analýza právních režimů uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů v České republice, Ruské federaci a Spojených státech amerických. Důvodem, pro který jsem si vybrala právě porovnání výše uvedených režimů, jsou jejich diametrální odlišnosti v právním řádu, který je však v rámci uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů sjednocen prostřednictvím Newyorské úmluvy. Nicméně ani Newyorská úmluva se nemusí vztahovat na veškeré cizí rozhodčí nálezy, jejichž výkon je požadován na určitém území, v takovém případě nastupuje použití tuzemských norem dopadajících na problematiku uznání a výkonu.

1. Pojem rozhodčího řízení

1.1 Vymezení rozhodčího řízení a jeho charakteristické rysy

Předtím než se budu zabývat samotným pojmem rozhodčího nálezu, je v první řadě nutné definovat rozhodčí řízení jako druh civilního procesu. Rozhodčí řízení se dá charakterizovat jako soukromoprávní řešení sporu na základě vzájemné dohody stran. Stěžejním prvkem rozhodčího řízení je dobrovolnost, tedy že strany přistupují k řešení sporu prostřednictvím rozhodčího řízení výhradně na základě jejich shodné vůle vtělené do rozhodčí smlouvy. V rozhodčí smlouvě jsou pak většinou upraveny i podmínky řešení sporu. Výstupem rozhodčího řízení je rozhodčí nález. Co se týče závaznosti a vykonatelnosti rozhodčího nálezu, tyto platí pouze inter partes, tj. pouze mezi stranami sporu. Charakteristickým rysem rozhodčího řízení je široká autonomie vůle stran, které určují rozhodce, pravidla i místo konání rozhodčího řízení. Mezi další výhody oproti státním soudům, náleží pružnost řízení a jeho rychlost, jelikož zpravidla není možné proti rozhodčímu nálezu podat opravný prostředek. Zajímavostí je soukromoprávní povaha rozhodčí smlouva a oproti tomu veřejnoprávní povaha rozhodčího nálezu, alespoň tedy dle jurisdikční teorie. Veřejnoprávní povaha rozhodčího nálezu je jurisdikční teorií odůvodněna charakteristikou rozhodčího řízení, tedy že se jedná o civilní proces, konkrétně o sporné řízení, které řídí rozhodci, jejichž pravomoc je státem delegovaná.¹ Nad výše uvedené je pravomocný rozhodčí nález považován za plnohodnotný exekuční titul.²

1.2 Teoretická pojetí rozhodčího řízení

Teorie rozlišuje čtyři pojetí rozhodčího řízení,³ a to pojetí jurisdikční spočívající v tom, že stát reguluje a dohlíží na rozhodčí řízení v rámci své působnosti. Jurisdikční teorie je tedy založena na myšlence, že každý stát má právo dohlížet a případně regulovat aktivity na svém území, tedy i rozhodčí řízení. Mezi zastánce této teorie na území České republiky patří zejména Z. Kučera, K. Růžička a A. J. Bělohávek.⁴ Protipólem jurisdikční teorie je teorie smluvní. Smluvní teorie je založena na smluvní volnosti a samotné rozhodčí smlouvě, která určuje základní podmínky pro konání rozhodčího řízení. V rámci smluvní teorie je zdůrazňována dobrovolnost konání

¹ BĚLOHLÁVEK, A. J. Zákon o rozhodčím řízení a výkonu rozhodčích nálezů: komentář, 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2004, 701 s. ISBN 80-7179-629-8, s. 16.

² Zákon č. 120/2001 Sb. o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád), §40 odst. 1 písm. c).

³ RŮŽIČKA, Květoslav. Rozhodčí řízení před Rozhodčím soudem při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky. 2. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2005. 254 s., ISBN 80-868-9843-1, s. 21-23.

⁴ ROZEHNALOVÁ, Naděžda. Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer, a.s. 2013, 406 s., ISBN 978-80-7478-004-2. s. 74.

rozhodčího řízení a tuzemské právo slouží pouze k vyplnění mezer.⁵ Zastáncem smluvní teorie je P. Raban.⁶ Smíšená koncepce spojuje základní rysy jurisdikční a smluvní teorie, spojuje tedy smluvní svobodu stran a kontrolu a regulaci rozhodčího řízení ze strany státu. Dalo by se tedy říci, že jde o regulaci rozhodčího řízení vůlí stran, avšak v mezích platného práva. Čtvrtou teorií je teorie autonomní. V rámci této koncepce je rozhodčí řízení nezávislé na národních právních předpisech, má být tedy prosto působení státu. Úkolem národního práva je toliko funkce jakého si asistenta při naplnění funkcí rozhodčího řízení.

1.3 Mezinárodní povaha

Existence mezinárodního prvku je důležitým měřítkem rozhodným pro řešení sporu. Dle Květoslava Růžičky existuje cizí prvek a jedná se o mezinárodní rozhodčí řízení (mezinárodní obchodní arbitráž) pokud se v rámci rozhodčího řízení projednává spor z mezinárodního obchodního styku.⁷ Existence mezinárodní povahy se existuje ve dvou formách, a to v absolutní a relativní. Pokud je rozhodčí řízení považováno za mezinárodní bez ohledu na právním řádu, znamená to, že má absolutní mezinárodní povahu. Příkladem může být situace, kdy mají strany sporu vazbu na různé právní řády na základě kritéria bydliště, sídla nebo místa podnikání. Existuje-li vazba smluvních stran k jednomu nebo více právním řádům, existuje i mezinárodní povaha rozhodčího řízení. Tato povaha může existovat, i když jsou strany sporu vázány pouze k jednomu právnímu řádu, za podmínky, že je cizí prvek obsažen v předmětu sporu, zejména je-li předmět sporu v zahraničí nebo je-li plnění uskutečňováno v zahraničí. V takovém případě není mezinárodní prvek v procesním vztahu přímo obsažen, ale obsahuje ho soukromoprávní vztah.

Pokud se na rozhodčí řízení nahlíží jako mezinárodní pouze z pohledu jednoho právního řádu, jde o mezinárodní povahu relativní. Důležité je rovněž zmínit možnost stran internacionalizovat rozhodčí řízení na základě jejich vůle, tj. pokud spor neobsahuje mezinárodní prvek. Internacionalizace sporu může být realizována tak, že dvě společnosti se sídlem v Itálii si zvolí pro rozhodování jejich sporu Stálý rozhodčí soud v Londýně. Další možností rozhodnutí rozhodců o tom, že rozhodčí řízení proběhne v zahraničí.

⁵ ROZEHNALOVÁ, N. op. cit., s. 74.

⁶ ROZEHNALOVÁ, N. op. cit., s. 75.

⁷ RŮŽIČKA, Květoslav. Mezinárodní obchodní arbitráž. 1. vydání. Praha: Prospektrum, 1997, s. 14.

Mezinárodním prvkem, resp. jeho určením se zabývá i vzorový zákon UNCITRAL o mezinárodní obchodní arbitráži z roku 1985.⁸ V článku 1 odst. 3 jsou upraveny případy, kdy má rozhodčí řízení mezinárodní prvek. První situace předpokládá mezinárodní prvek, pokud strany sporu mají sídla v různých státech. Další možností naplnění mezinárodního prvku je, že místo konání rozhodčího řízení je v jiném státě než mají strany sídlo. Rovněž pokud dojde k splnění významné části závazku mimo stát sídla stran sporu, jedná se o mezinárodní rozhodčí řízení. Mezinárodní prvek může být naplněn i souvisí-li předmět sporu úžeji s jiným státem než mají strany sporu své sídlo. Poslední variantou naplnění mezinárodního prvku je výslovné ujednání stran o tom, že bude rozhodčí řízení mezinárodní.

1.4 Prameny práva upravující rozhodčí řízení na území České republiky

Mezi základními právními předpisy, které upravují oblast rozhodčího řízení na území České republiky, patří zejména zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a zákon o mezinárodním právu soukromém. Zákon o rozhodčím řízení upravuje rozhodčí řízení v České republice. Zákon o rozhodčím řízení, který svým obsahem vychází z jeho předchůdce z roku 1963 a Vzorového zákona UNCITRAL⁹ nabyt účinnosti dne 1. 1. 1995. Do té doby platil zákon č. 98/1963 Sb., podle něhož bylo možné rozhodovat pouze spory z mezinárodního obchodního styku. Oproti tomu nový zákon rozšířil oblast možného rozhodování sporů na veškeré spory majetkové povahy s výjimkou sporů vzniklých v souvislosti s výkonem rozhodnutí a incidenčních sporů, pokud se strany těchto sporů na tom dohodnou. Oblast sporů byla omezena novelou s účinností od 1. 12. 2016, která vyňala z rozhodčího řízení spory se spotřebitelem. Spory v rámci spotřebitelského práva, které vzniknou ze smluv uzavřených po tomto datu, nebude možné nadále rozhodovat v rámci rozhodčího řízení. Zákon o rozhodčím řízení tedy komplexně upravuje otázky spojené s rozhodčím řízením. V mezinárodních vztazích se použije pouze za předpokladu, že nedojde k aplikaci mezinárodní smlouvy, kterou je Česká republika vázána, a která byla vyhlášena ve Sbírce zákonů.¹⁰ Do zákona č. 90/2012 Sb., byla přesunuta úprava uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů z části páté zákona o rozhodčím řízení. V oblasti mezinárodních smluv, je hlavním a nejvýznamnějším pramenem Newyorská úmluva o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů. Na

⁸ Vzorový zákon UNCITRAL pro mezinárodní obchodní arbitráž (1985), ve znění z roku 2006.

⁹ JANKŮ, Martin, Rozhodčí řízení: Alternativní způsoby rozhodování sporů, 1. vydání, Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2015. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7408-111-8. s. 20.

¹⁰ Zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení, § 47.

evropské úrovni je významným dokumentem Evropská úmluva o mezinárodní obchodní arbitráži z roku 1961. Blíže se jednotlivými právními předpisy budu zabývat v kapitole č. 3.2.

1.5 Arbitrabilita sporu

Procesní podmínkou, která zakládá pravomoc rozhodců řešit spor v rozhodčím řízení je arbitrabilita. V zákoně o rozhodčím řízení je upravena v § 1,¹¹ přičemž tento stanovuje, že předmětem jeho úpravy je rozhodování majetkových sporů nezávislymi a nestrannými rozhodci, rozhodování sporných záležitostí náležejících do spolkové samosprávy rozhodčí komisí spolku podle občanského zákoníku a výkon rozhodčích nálezů. Navazuje právní úprava v § 2 odst. 1 zákona o rozhodčím řízení, která dává stranám sporu možnost dohodnout se, že o majetkových sporech mezi nimi, s výjimkou sporů ze smluv, které se spotřebitelem uzavírá podnikatel, sporů vzniklých v souvislosti s výkonem rozhodnutí a incidenčních sporů, k jejichž projednání a rozhodnutí by jinak byla dána pravomoc soudu nebo, o nichž to stanoví zvláštní zákon, bude rozhodovat jeden nebo více rozhodců anebo stálý rozhodčí soud (rozhodčí smlouva). Arbitrabilitu lze dělit na objektivní a subjektivní.¹² Vyloučení určitých sporů z projednání v rozhodčím řízení stanovuje hranice objektivní arbitrability, naopak limitace rozhodčího řízení ve vztahu k určitým entitám vymezuje limity arbitrability subjektivní.¹³ Arbitrabilita se skládá ze tří složek, bez jejichž existence nelze projednat spor v rozhodčím řízení. Tyto složky obsahují podmínku, že jde o majetkový spor, tento lze projednat před obecnými soudy a lze ohledně něj uzavřít smír.

Majetkové spory nejsou zákonem o rozhodčím řízení výslovně definovány, nicméně jsou vymezeny judikaturou. Právní teorie dospěla k závěru, že obecně vzato jde o všechny spory, které se svým předmětem přímo odrážejí v majetkové sféře stran a týkají se subjektivních práv, s nimiž mohou účastníci disponovat.¹⁴ Z rozhodování v rozhodčím řízení jsou vyňaty spory v rámci výkonu rozhodnutí a incidenčních sporů a od roku 2016 rovněž spotřebitelské spory. Nadto komentář k § 37 zákona o mezinárodním právu soukromém vymezuje majetkové spory jako spory ve sporném řízení, jimiž se žalobce domáhá, aby žalovaný byl uznán povinným poskytnout žalobci majetkové plnění, tj. zejména plnění peněžité, vydání věci, popř. jiné reálné plnění nebo zdržení

¹¹ § 1 zákona č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení.

¹² ROZEHNALOVÁ, N. op. cit., s. 144.

¹³ KHVALEI, Vladimír in BĚLOHLÁVEK, Alexander J. a Naděžda ROZEHNALOVÁ, ed. Czech (& Central European) Yearbook of Arbitration. [1. vyd.]. New York: Juris Publishing, 2011. ISBN 978-1-933833-71-2, s. 123.

¹⁴ Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 20 Cdo 476/2009, ze dne 23. 9. 2010.

se určité činnosti. Obecně lze pojem majetkových sporů možné shrnout tak, že zahrnují všechny případy, kdy se strana oprávněná domáhá plnění, které má majetkový charakter či reflex.¹⁵

K otázce vymezení pojmu arbitrability se vyjádřili i čeští autoři. Např. Rozehnalová vymezuje arbitrabilitu jako přípustnost sporu k řešení v rozhodčím řízení,¹⁶ dále Raban pracuje s pojmem arbitrability jako okruhem právních vztahů, ve kterém si státní moc nevyhradila právo rozhodovat výlučně státními soudy (případně jinými svými orgány) a připustila tedy, aby spory byly rozhodovány i rozhodci, pokud si tak strany ujednají.¹⁷ Nejbližší mi je definice Růžičky. Růžička zohledňuje v definici pojmu arbitrability existenci rozhodčí smlouvy, jako smluvního základu pro následné rozhodčí řízení a definuje ji jako možnost a oprávnění stran založit pravomoc rozhodců uzavřením rozhodčí smlouvy.¹⁸

Arbitrabilita odpovídá na otázku, zda lze řešit spor v rámci rozhodčího řízení. Povaha práva a rozhodné právo aplikovatelné na arbitrabilitu je předmětem diskuse mezi odborníky. První skupina odborníků zastává názor, že není-li spor arbitrovatelný, nelze ani rozhodčí smlouvu považovat za neplatnou. Z tohoto důvodu je na místě posuzovat arbitrabilitu jak v rámci lex fori na základě čl. V odst. 2 písm. a) Newyorské úmluvy, tak podle práva sídla na základě čl. V odst. 1 písm. a) Newyorské úmluvy. Převážná část odborné veřejnosti zastává názor, že arbitrabilita má být posuzována výhradně v rámci lex fori, což je v souladu s Newyorskou úmluvou o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů.

Názor, že má být arbitrabilita posuzována v rámci lex fori, koresponduje rovněž se soudní rozhodovací praxí. Argument, proč má být arbitrabilita posuzována v rámci lex fori je její provázanost s veřejným pořádkem.¹⁹ Dle mého názoru je nutné arbitrabilitu posuzovat výhradně v rámci lex fori, neboť to předpokládá i samotná Newyorská úmluva.

Dalo by se říci, že ve většině právních systému má pojem arbitrability rozumný, přesný a omezený význam, přičemž soudní praxe pak často odkazuje na veřejný pořádek jako základ arbitrability.

¹⁵ ROZEHNALOVÁ, N. op. cit., s. 147.

¹⁶ ROZEHNALOVÁ, N. op. cit., s. 143.

¹⁷ RABAN, Přemysl. Alternativní řešení sporů, arbitráž a rozhodci v České a Slovenské republice a zahraničí. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2004. 765 s. ISBN 80-7179-873-8. s. 73.

¹⁸ RŮŽIČKA, Květoslav. Rozhodčí řízení před Rozhodčím soudem při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky. 2. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2005. 254 s., ISBN 80-868-9843-1, s. 32.

¹⁹ BENTOLILA, Dolores, Arbitrators as Lawmakers, International Arbitration Law Library, Volume 43, Kluwer Law International 2017, s.14-15.

Výjimkou jsou Spojené státy americké, ve kterých neexistuje jasný a přesný význam arbitrability. Zároveň by se dalo říci, že americké soudy, včetně Nejvyššího soudu, nepoužívají pojem arbitrability ve správném a jednotném smyslu tak, jako jiné státy. Americké právo pojí arbitrabilitu nejen s otázkou, zda může být určitý spor předmětem rozhodčího řízení (objektivní arbitrabilita), ale také ve vztahu k schopnosti stran uzavřít rozhodčí smlouvu.²⁰

V ruském právním prostředí je pojem arbitrability chápán jako vnější omezení okruhu sporů, které mohou být předmětem rozhodčího řízení.²¹ Občanský soudní řád Ruské federace v článku 3 odst. 3. dává stranám sporu možnost, aby prostřednictvím vzájemné dohody spor vyplývající z občanskoprávních vztahů v jurisdikci soudu prvního stupně předali k projednání rozhodčímu soudu, a to předtím, než soud první instance přijme rozhodnutí ve věci samé, kterým se končí občanskoprávní řízení.²² Ruský občanský zákoník pak ve svém článku 11 odst. 1²³ stanovuje, že porušená nebo sporná práva vyplývající ze soukromoprávních vztahů jsou chráněny prostřednictvím soudů, obchodních soudů²⁴ nebo rozhodčích soudů, a to v souladu s procesněprávními předpisy respektující soudní příslušnost. Dle zákona o mezinárodní obchodní arbitráži (článek 1 odst. 3) se strany mohou domluvit na řešení sporu prostřednictvím mezinárodního rozhodčího řízení, pokud spor vyplývá ze soukromoprávních vztahů a alespoň jedna ze stran sporu má sídlo v zahraničí nebo značná část závazku bude vykonána v zahraničí nebo místo, se kterým je předmět smlouvy spojen je v zahraničí.²⁵ V neposlední řadě článek 148 odst. 5 a 6 soudního řádu pro obchodní soudy²⁶ stanoví, že obchodní soud ponechá žalobní návrh

²⁰https://www.americanbar.org/content/dam/aba/events/international_law/2012/09/the_4th_annual_conferenceonthe_resolutionofcis-relatedbusinessdis/programmaterials/2012moscow_recentdecisions_Baron.authcheckdam.PDF, s. 20. (navštíveno 20.10.2019).

²¹ БÉЛОХЛАВЕК, А. J., op. cit., s. 125.

²² Гражданский процессуальный кодекс Российской Федерации (с изменениями на 27 декабря 2018 года), Кодекс РФ от 14 ноября 2002 года №138-ФЗ, Федеральный закон от 14 ноября 2002 года №138-ФЗ. Docs.cntd.ru, все Кодексы РФ, СП, ГОСТ, СНИП, Санпин, регламенты, указы, законы [online]. Copyright © [cit. 12.06.2019]. Dostupné z: <http://docs.cntd.ru/document/901832805>.

²³ Гражданский кодекс Российской Федерации (часть первая) (статьи 1 - 453) (с изменениями на 3 августа 2018 года) (редакция, действующая с 1 июня 2019 года), Кодекс РФ от 30 ноября 1994 года №51-ФЗ, Федеральный закон от 30 ноября 1994 года №51-ФЗ. Docs.cntd.ru, все Кодексы РФ, СП, ГОСТ, СНИП, Санпин, регламенты, указы, законы [online]. Copyright © [cit. 12.06.2019]. Dostupné z: <http://docs.cntd.ru/document/9027690>, v originálním znění: „Защиту нарушенных или оспоренных гражданских прав осуществляет в соответствии с подведомственностью дел, установленной процессуальным законодательством, суд, арбитражный суд или третейский суд (далее - суд).

²⁴ V ruském právním systému jsou označovány jako арбитражный суд, které je nutno odlišovat od rozhodčích soudů, tzv. третейский суд, více se rozlišení těchto pojmů bude autorka věnovat v kapitole 6.

²⁵ О международном коммерческом арбитраже (с изменениями на 25 декабря 2018 года), Закон РФ от 07 июля 1993 года №5338-1. Docs.cntd.ru, все Кодексы РФ, СП, ГОСТ, СНИП, Санпин, регламенты, указы, законы [online]. Copyright © [cit. 12.06.2019]. Dostupné z: <http://docs.cntd.ru/document/9004449>

²⁶ Арбитражный процессуальный кодекс Российской Федерации (с изменениями на 25 декабря 2018 года), Кодекс РФ от 24 июля 2002 года №95-ФЗ, Федеральный закон от 24 июля 2002 года №95-ФЗ. Docs.cntd.ru, все

bez projednání, pokud po jeho přijetí do zjistí, že tento spor nelze projednat v soudním řízení z důvodu existence rozhodčí smlouvy nebo zjistí, že strany uzavřely smlouvu o předání sporu k řešení rozhodčímu soudu. V ruském právním systému může být tedy jakýkoliv soukromoprávní spor předmětem rozhodčího řízení, pokud není stanoveno jinak.

Příkladem, kdy došlo k vynětí sporu z předmětu rozhodčího řízení, může být případ Immanagement Services Ltd. v. Cukurova Holding AS řešený obchodním soudem v Moskvě, který prohlásil, že spory z gamblingu nejsou arbitrovatelné, jelikož mají veřejnoprávní povahu.²⁷ Podle ruského arbitrážního řádu nejsou arbitrovatelné např. spory vyplývající z insolvenčního nebo správního práva a pokud se jedná o spor se zahraniční entitou ani spory o majetek na území Ruské federace nebo o registraci ochranné známky.²⁸

V současné době se často diskutuje o otázkách arbitrability v oblasti korporátních nebo pracovněprávních sporů. Těmito spornými oblastmi se zabýval P. Horák v jeho článku Objektivní arbitrabilita – možnosti rozhodčího řízení.²⁹ Dle P. Horáka lze v rámci obchodněprávních sporů považovat za arbitrovatelné zejména „spory vyplývající z právních poměrů, které souvisí se založením obchodní korporace, spory mezi obchodní korporací, jejími společníky nebo členy, jakož i mezi společníky nebo členy navzájem, vyplývají-li z účasti na obchodní korporaci, kam lze zařadit spory společnosti se společníkem o splnění vkladové povinnosti, splnění příplatkové povinnosti, spory společníka se společností o vyplacení podílu na zisku, vypořádacího podílu a další.“ Autor je zastáncem názoru, že rozhodčí doložka může být sjednána jako součást společenské smlouvy. V oblasti pracovněprávních sporů vychází autor s judikaturou extenzivně pojatého výkladu majetkového charakteru sporu, kdy rovněž pracovněprávní spory o konkrétní majetkové, peněžité plnění, budou považovány za arbitrovatelné. Osobně se s tímto názorem neztotožňuji, neboť si myslím, že nebylo v úmyslu zákonodárce rozšiřovat okruh majetkových

Кодексы РФ, СП, ГОСТ, СНИП, Санпин, регламенты, указы, законы [online]. Copyright © [cit. 12.06.2019]. Dostupné z: <http://docs.cntd.ru/document/901821334>

²⁷ BĚLOHLÁVEK, A. J., op. cit., s. 133-4.

²⁸ Enforcement of International Arbitral Awards in Russia, Maxim Kulkov, Partner at Goltsblat BLP, Moscow 18 November 2009, s. 3, Dostupné na: https://www.americanbar.org/content/dam/aba/multimedia/international_law/docs/committees/russia_eurasia/enforc_ingarbitrationawardsinrussiaandukraineclematerials.authcheckdam.pdf (navštíveno 30.8.2019).

²⁹ Objektivní arbitrabilita – možnosti rozhodčího řízení: Bulletin Advokacie. Bulletin advokacie, odborný právní portál | Domů[online]. Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/objektivni-arbitrabilita-moznosti-rozhodciho-rizeni?browser=mobi>. (navštíveno 30.8.2019).

sporů na pracovněprávní nároky, a to i za předpokladu, že by tyto nároky byly ve formě peněžitého plnění.

2. Rozhodčí nález a předpoklady jeho vydání

2.1 Rozhodčí smlouva

K zahájení rozhodčího řízení je nezbytným předpokladem existující rozhodčí smlouva. Pro strany závazným výstupem rozhodčího řízení je pak rozhodčí nález. Rozhodčí smlouvu lze vymezit jako dohodu smluvních stran o řešení jednoho nebo více sporů v rozhodčím řízení namísto soudního. Rozhodčí smlouva se vyskytuje ve třech podobách. První podobou, kterou může rozhodčí smlouva mít je rozhodčí doložka. Rozhodčí doložka má svou podstatou tvořit jistotu smluvních stran, že jejich spory vymezené v této smlouvě budou řešit v rozhodčím řízení. Pravidlem je, že rozhodčí doložka je obsažena ve smlouvě hlavní jako vedlejší ujednání mezi stranami. Další možnou formou je smlouvu o rozhodci, ta je uzavírána jako samostatný dokument již v době, kdy existuje spor mezi stranami. Tato forma však není často využívána, a to zejména s ohledem na to, že není v zájmu dlužníka řešit spor v kratším časovém intervalu. Poslední podobou, kterou může rozhodčí smlouva mít je neomezený kompromis. Neomezený kompromis zaujímá své místo při uzavírání rámcových smluv. Smluvní strany se domluví, že jejich spory ze stanoveného okruhu právních vztahu, budou v budoucnu řešeny v rozhodčím řízení. K platnému uzavření jakékoliv formy rozhodčí smlouvy, tj. aby byl budoucí spor způsobilý k řešení před rozhodci, je nutné, aby smlouva splňovala podmínky stanovené v § 2 zákona o rozhodčím řízení.

S rozhodčí smlouvou souvisí rovněž její formální náležitosti a neplatnost. Většina právních systémů včetně České republiky, jakož i mezinárodní dokumenty, vychází ze zásady písemnosti. Písemnou formu zná i Vzorový zákon UNCITRAL,³⁰ který stanovuje v článku 7 odst. 2. Některé právní systémy nevyžadují pro rozhodčí smlouvu písemnou formu, naopak jiné právní systémy vyžadují dokonce přísnější písemnou formu, a to formu notářského zápisu. Co se týká nedodržení písemné formy, nemusí vždy působit absolutní nemožnost uznat a vykonat rozhodčí nález. Tento důsledek nedodržení písemné formy je pouze ve vztahu k Newyorské úmluvě o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů.

Forma rozhodčí smlouvy úzce souvisí s neplatností, jako důsledkem nedodržení předepsané formy. Tato otázka je řešena, jak v tuzemském, tak zahraničním právu. Dle konstantní rozhodovací soudní praxe v Bavorsku, neexistuje žádný základ pro vydání rozhodčího nálezu v případě, kdy

³⁰ UNCITRAL Model Law on International Commercial Arbitration 1985 with amendments as adopted in 2006 https://www.uncitral.org/pdf/english/texts/arbitration/ml-arb/07-86998_Ebook.pdf (navštíveno 2.6.2019).

strany ústně uzavřely rozhodčí smlouvu, neboť formální požadavky čl. II odst. 2 Newyorské úmluvy naplněny nejsou. Rozhodčí smlouva, která nesplňuje požadavek písemné formy, nemůže být základem pro uznání a výkon rozhodčího nálezu podle Newyorské úmluvy.³¹

Zaměříme-li se na obsahové náležitosti rozhodčí smlouvy, dle nálezu Ústavního soudu,³² se jedná o absolutně neplatnou rozhodčí smlouvu jako celek i v případě, když netransparentností trpí určení jen některých rozhodců. Dále se obsahovými náležitostmi zabýval Ústavní soud ve svém nálezu sp. zn. II. ÚS 2164/10.³³ Konkrétně se jednalo o to, zda je rozhodčí doložka zcela neplatná, pokud neobsahuje transparentní a jednoznačná pravidla pro určení osoby rozhodce. Ústavní soud v tomto případě rozhodl, že se jedná se o porušení práva na spravedlivý proces ve smyslu čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod a zároveň zdůraznil „Přestože se účastníci soukromoprávního vztahu vzdávají práva na soudní ochranu garantovanou státem, neznamená to, že se tím otevírá prostor pro libovůli.“

Osobně nemohu proti názorům výše uvedené rozhodovací praxe nic namítat, neboť netransparentní určení rozhodce porušuje nejen právo v článku 36 Listiny základních práv a svobod, ale také zakládá určitou nepředvídatelnost rozhodování ve smyslu § 13 občanského zákoníku.³⁴

Nahlédneme-li do zahraniční rozhodovací praxe, rozhodnutí Nejvyššího soudu Britské Kolumbie ze dne 30. května a 2. června 2009 ve věci sporu mezi Michelle Seidel a Telus Communications Inc., se zabývalo vlivem neplatnosti smlouvy na rozhodčí doložku v ní obsaženou a dospělo k tomu závěru, že rozhodnutí rozhodčího soudu o neplatnosti smlouvy hlavní, neznamená ipso jure neplatnost rozhodčí doložky.³⁵

³¹ BORN, Garry B., *International Commercial Arbitration (Second Edition)*, Kluwer Law International 2014, s. 3461.

³² Nález Ústavního soudu ze dne 4. 1. 2018, sp. zn. I. ÚS 1707/17.

³³ Nález Ústavního soudu ze dne 1. 11. 2011, sp. zn. II. ÚS 2164/10.

³⁴ zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, § 13 „Každý, kdo se domáhá právní ochrany, může důvodně očekávat, že jeho právní případ bude rozhodnut obdobně jako jiný právní případ, který již byl rozhodnut a který se s jeho právním případem shoduje v podstatných znacích; byl-li právní případ rozhodnut jinak, má každý, kdo se domáhá právní ochrany, právo na přesvědčivé vysvětlení důvodu této odchylky.“

³⁵ Rozhodnutí Nejvyššího soudu Britské Kolumbie ze dne 30. 5. a 2. 6. 2009 ve věci sporu mezi Michelle Seidel a Telus Communications Inc.

Důležitou otázkou je, zda lze neplatnost rozhodčí smlouvy zhojit. Na to nám odpovídá Nejvyšší soud,³⁶ který má za to, že neplatnost rozhodčí smlouvy lze zhojit pouze tím, že se strany sporu opětovně dohodnou na řešení sporu prostřednictvím rozhodčího řízení. Zároveň takovému ujednání stran nebrání ani situace, kdy je zcela zjevné, že původní rozhodčí doložka je neplatná. Rozhodčí smlouva, kterou se smluvní strany nově dohodnou na řešení sporu v rozhodčím řízení, musí obsahovat dostatečně určitou formulaci týkající se volby rozhodce a zároveň adresně vyjadřovat vůli obou stran řešit vzniklé spory v rozhodčím řízení, jinými slovy ujednání smluvních stran by mělo být takové, aby nevznikly pochybnosti o tom, že skutečně existuje vůle stran projednat spor v rozhodčím řízení a byla založena pravomoc konkrétního rozhodce rozhodovat určitý spor. Bez splnění těchto náležitostí by takovou smlouvu nebylo možné považovat za způsobilou nahradit původní rozhodčí smlouvu, tedy ani založit pravomoc rozhodce rozhodovat určitý spor. Dle mého názoru dospěl Nejvyšší soud České republiky ke zcela racionálnímu závěru a to, že je-li základním předpokladem konání rozhodčího řízení vůle stran se podřídit rozhodčímu řízení, bylo by v rozporu s vůdčími zásadami rozhodčího řízení, kdyby rozhodl v neprospěch takové nové rozhodčí smlouvy, respektive dohody stran o rozhodci.

2.2 Průběh rozhodčího řízení

V rámci rozhodčího řízení se uskutečňují čtyři stádia. Tyto stádia na sebe navzájem navazují. Prvním stádiem je zahájení rozhodčího řízení, následuje příprava projednání sporu, poté samotné jednání ve věci samé a závěrem ukončení řízení.³⁷ V České republice se rozhodčí řízení považuje za zahájené okamžikem doručení žaloby rozhodčímu soudu nebo stanovenému rozhodci.³⁸ Zahájení rozhodčího řízení a má stejné účinky jako by byla žaloba podána u státního soudu. V Ruské federaci se považuje rozhodčí řízení za zahájené okamžikem doručení žaloby žalovanému.³⁹ Zajímavá je právní úprava ve Spojených státech amerických, kde federální zákon o rozhodčím řízení (FAA) mlčí, pokud jde o zahájení rozhodčího řízení. Pouze institucionální pravidla obsahují zvláštní ustanovení pro zahájení rozhodčího řízení. Například článek 2 pravidel ICDR vyžaduje, aby navrhovatel doručil kopii oznámení o rozhodčím řízení protistraně, a stanoví, že oznámení o rozhodčím řízení bude obsahovat mimo jiné kopii příslušné rozhodčí doložky, popis

³⁶ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 12. srpna 2016, sp. zn. 20 Cdo 1095/2016.

³⁷ ROZEHNALOVÁ, N. op. cit., s. 310.

³⁸ §14 odst. 1 zákona o rozhodčím řízení.

³⁹ О международном коммерческом арбитраже (с изменениями на 25 декабря 2018 года), Закон РФ от 07 июля 1993 года №5338-1, Статья 21.

nároku a skutečnosti, které ho podporují. Dle pravidel ICDR se má za to, že rozhodčí řízení začíná dnem, kdy správce obdrží oznámení o rozhodčím řízení.⁴⁰

Americký okresní soud v rozhodnutí ve věci Bothell v. Hitachi Zosen Corp.⁴¹ odmítl návrh na zahájení rozhodčího řízení, jelikož dospěl k závěru, že mezi stranami sporu nebylo zcela zřejmé, zda se podřídili rozhodčímu řízení či nikoliv. Důvodem této pochybnosti byla skutečnost, že mezi stranami bylo uzavřeno několik kupních smluv. Ustanovení těchto smluv odkazovala na všeobecné podmínky, které obsahovaly rozhodčí doložku. Tyto podmínky však nebyly ke smlouvám připojeny.

Se zahájením rozhodčího řízení se pojí hmotně i procesně právní účinky. Hmotněprávním účinkem je stavění promlčecích a prekluzivních lhůt. Procesněprávním účinkem je vznik překážky litispendence. Nejvyšší soud ve svém rozhodnutí⁴² uzavřel, že k hmotněprávnímu účinku zahájení rozhodčího řízení, tedy ke stavění běhu promlčecí lhůty dojde i v případě, že rozhodčí řízení bylo zahájeno na základě neplatné rozhodčí smlouvy. Zcela opačný závěr však k obdobné otázce přijal Ústavní soud v obecně nezávazném usnesení.⁴³ Skutkově se jednalo o to, že rozhodčí žaloba byla podána na základě rozhodčí smlouvy, která nesprávně stanovila určení rozhodce. Ústavní soud zdůraznil skutečnost, že rozhodčí žaloba byla podána několik měsíců poté, co došlo k zásadní změně judikatury v této oblasti, v jejímž důsledku začaly být obdobné smlouvy považovány za absolutně neplatné. V rámci této problematiky nemohu jinak, než-li souhlasit s názorem Nejvyššího soudu, a to přisvědčit presumpci platnosti rozhodčí smlouvy, dokud soud nerozhodne o její neplatnosti. Důvodem, pro který se přikláním k tomuto postupu, je skutečnost, že smluvní strany jsou v dobré víře v platnost rozhodčí smlouvy a taková víra nemůže jít k újmě jedné ze stran.

Náležitosti návrhu na zahájení rozhodčího řízení nejsou v zákoně o rozhodčím řízení výslovně stanoveny, proto je nutné použít § 30 zákona o rozhodčím řízení a subsidiárně postupovat dle občanského soudního řádu. Občanský soudní řád stanoví v § 42 obecné požadavky procesního podání, které musí být dodrženy. Je zejména třeba, aby bylo z podání patrné, kterému soudu je

⁴⁰ ICDR rules, article 2 Copyright © [cit. 07.07.2019]. Dostupné z: http://578.57b.myftpupload.com/wp-content/uploads/2018/07/ICDR_Rules-2014.pdf

⁴¹ U.S. District Court for the Western District of Washington, May 19, 2000, Bothell v. Hitachi Zosen Corp., 97 F. Supp. 2d 1048 (W.D. Wash. 2000).

⁴² Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 1. 6. 2016, sp. zn. 23 Cdo 19/2015.

⁴³ Usnesení Ústavního soudu ČR ze dne 31. 10. 2016, sp. zn. IV. ÚS 2524/16.

určeno, kdo je činí, které věci se týká a co sleduje, a musí být podepsáno a datováno. Mimo výše uvedené musí strany respektovat podmínky stanovené řádem stálého rozhodčího soudu, na který se strany v rozhodčí smlouvě obrátili. Jednou z podmínek, kterou musí rozhodčí žaloba obsahovat je vyčíslení hodnoty předmětu sporu, a to i ve sporech o nepeněžitá plnění. Není-li hodnota sporu stanovena, je to považováno za vadu žaloby, kterou lze odstranit doplněním žalobce. Není-li tato vada dodatečně zhojena, dojde ke stanovení hodnoty rozhodčím senátem nebo jediným rozhodcem. V neposlední řadě je nutné zaplatit poplatek za rozhodčí řízení, který se odvíjí od hodnoty předmětu sporu. Hodnota sporu nemusí být bezvýjimečně vyjádřena v korunách českých, ale i v zahraniční měně.⁴⁴ Obdobně jako v řízení soudním, je i v rozhodčím řízení po zaplacení poplatku a odstranění vad podání žalovanému zaslána žaloba a stanovena lhůta k vyjádření.

Místo konání rozhodčího řízení závisí na tom, zda se rozhodčí řízení koná před stálým rozhodčím soudem nebo před samostatnými rozhodci. Pokud se jedná o stálý rozhodčí řízení, je místo konání dáno sídlem rozhodčího soudu. V případě rozhodčího řízení konaného před samostatnými rozhodci je místem konání místo zvolené na základě vůle stran. V případě, že strany nevyužijí svého práva určit místo konání rozhodčího řízení, je na předsedajícím rozhodci, aby stanovil místo projednání sporu. Obdobně jako místo konání si strany mohou zvolit i některá procesní pravidla. To však neplatí v rámci řízení před stálým rozhodčím soudem, jelikož každý takový soud má svá procesní pravidla nazývaná rozhodčí řád, kterým jsou rozhodci i strany rozhodčí smlouvy vázány.⁴⁵

Poté co je podán návrh na zahájení řízení a protistrana se k němu vyjádří, proběhne neveřejné ústní jednání, v rámci kterého se provádí dokazování. Dokazování se podobá dokazování v občanském soudním řízení s minimálními rozdíly. Jedním z těchto rozdílů může být to, že rozhodce nemůže dát předvést svědky, jelikož jejich účast je založena na principu dobrovolnosti. To však neplatí ve Spojených státech amerických. Rozhodce totiž může prostřednictvím návrhu podaného okresnímu soudu nechat předvést nebo jinak potrestat svědky.⁴⁶ V České republice má rozhodce slabší postavení. V případě, že se svědek dobrovolně nedostaví, může požádat soud o provedení výslechu takového svědka.⁴⁷

⁴⁴ JANKŮ, M. op. cit., s. 66.

⁴⁵ JANKŮ, M. op. cit., s. 64.

⁴⁶ FAA § 7.

⁴⁷ JANKŮ, M. op. cit., s. 79.

V § 30 zákona o rozhodčím řízení je zakotveno použití ustanovení občanského soudního řádu, to však nemůže platit absolutně. Příkladem může být poučovací povinnost dle § 118a OSŘ. Toto ustanovení zakotvuje povinnost soudu poučit účastníka v případě, že neunáší břemeno tvrzení, aby doplnil svá skutková tvrzení, doplnil vyličení rozhodných skutečností nebo aby navrhl další důkazy v případě, že neunáší břemeno důkazní. V soudním řízení je poučení důležité pro procesní postup soudu, zejména pro zamítnutí žaloby. Otázkou tedy je, zde se takové poučení dostává do rozporu s rovností účastníků rozhodčího řízení či nikoliv. Na tuto otázku odpověděl Nejvyšší soud ve svém rozsudku,⁴⁸ kdy rozhodl o přiměřeném použití občanského soudního řádu včetně poučovací povinnosti v rámci rozhodčího řízení a povinnosti aplikovat v rozhodčím řízení § 118a občanského soudního řádu.

Z uvedeného rozhodnutí vyplývá, že poučení podle § 118a odst. 1 a 3 občanského soudního řádu musí směřovat k tomu, aby účastníci řízení tvrdili rozhodné skutečnosti a aby označili důkazy prokazující tvrzené skutečnosti. Primárním účelem této povinnosti je zabránit tomu, aby se neúspěšný účastník řízení nedozvěděl až z rozhodnutí, že neunesl břemeno tvrzení či důkazní břemeno. Každé straně tedy musí být dána příležitost v řízení chybějící tvrzení či důkazy doplnit, a to bez ohledu na to, zda je strana právně zastoupena či nikoliv. Jedním z následků porušení povinnosti aplikovat uvedené ustanovení o poučovací povinnosti v rámci rozhodčího řízení, může být zrušení rozhodčího nálezu jako sankce za nedodržení této povinnosti.

Poučovací povinností v rozhodčím řízení se zabýval i Vrchní soud.⁴⁹ V rámci rozhodčího řízení Vrchní soud uzavřel, že poučení podle § 118a OSŘ je nezbytné pouze v případě, je-li prostřednictvím tohoto poučení třeba předejít nepříznivému, tedy překvapivému rozhodnutí rozhodců založenému na neunesení břemene tvrzení, důkazního břemene, či odlišném právním posouzení žalobou vyličeného skutku.

S uvedenými závěry rozhodovací praxe o poučovací povinnosti naprosto souhlasím, jelikož i v rozhodčím řízení je třeba zajistit rovnost stran a naplnění spravedlnosti.

Vydání rozhodčího nálezu je pak završením celého výše shrnutého procesu. Rozhodčí nález ale nemusí být jediným výsledkem rozhodčího řízení, rozhodčí řízení může končit také usnesením o

⁴⁸ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 27. 11. 2013, sp. zn. 23 Cdo 3365/2011.

⁴⁹ Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 15. 9. 2015, sp. zn. 1 Cmo 56/2015-196.

tom, že není dána pravomoc rozhodců dle § 15 zákona o rozhodčím řízení.⁵⁰ Bez rozdílu, zda je vydán nález či usnesení, jsou zachovány účinky podané žaloby v rámci prekluzivních a promlčecích lhůt za podmínky, že jedna ze stran sporu do 30 dnů od vydání rozhodčího nálezu nebo usnesení o nedostatku pravomoci podá žalobu u příslušného orgánu.

2.3 Vydání rozhodčího nálezu a jeho náležitosti

Vydáním rozhodčího nálezu se končí rozhodčí řízení. Zákon o rozhodčím řízení ani žádný jiný právní předpis nedefinuje rozhodčí nález. Jediným kritériem, který zákon o rozhodčím řízení stanovuje, jsou účinky rozhodčího nálezu a náležitosti, které musí být dodrženy, aby se jednalo o rozhodčí nález.⁵¹ Osobně bych definovala rozhodčí nález jako výsledný produkt rozhodčího řízení. Sedláček považuje rozhodčí nález za písemné, konečné rozhodnutí, vydané řádně ustavenými rozhodci ve věci samé, obsahující mj. určitě formulovaný výrok o předložené otázce spolu s jeho odůvodněním. Toto rozhodnutí je podepsáno alespoň většinou rozhodců z příslušného tribunálu nebo samorozhodcem, přičemž má účinky pravomocného soudního rozhodnutí.⁵² Born spojuje s koncepcí rozhodčího nálezu tři základní podmínky, které musí být naplněny. První podmínkou je, že nález musí vycházet z rozhodčí smlouvy, druhou je dodržení minimálních formálních náležitostí a poslední podmínkou je, že musí řešit věcný problém, nikoliv procesní záležitost.⁵³

Rozhodčí nálezy můžeme diferenciovat na základě různých kritérií. V této práci se zaměřím na rozdělení rozhodčích nálezů cizí a tuzemské, celkové a částečné, mezitímní a konečné. Cizí rozhodčí nález, jako stěžejní pojem této práce, bude vymezen samostatně v následující kapitole. Přesuneme-li se k dalším rozlišovacím kritériím, celkovým rozhodčím nálezem se rozumí finální nález rozhodující o všech aspektech sporu, proto je žádaným výstupem rozhodčího řízení. Oproti celkovému rozhodčímu nálezmu může být vydán nález částečný. Částečný rozhodčí nález je vydán, je-li dostatečně vyjasněna pouze část projednávaného sporu, nikoliv spor jako celek. Ohledně této nesporné části sporu jsou rozhodci oprávněni vydat částečný rozhodčí nález. O zbytku sporu pokračuje řízení a následuje rozhodnutí. Důležité je, že vydáním částečného rozhodčího nálezu nezaniká rozhodcům jejich mandát ani nezaniká rozhodčí smlouva.⁵⁴

⁵⁰ Rozhodci jsou oprávněni zkoumat svou pravomoc. Dospějí-li k závěru, že podle rozhodčí smlouvy, která jim byla předložena, jejich pravomoc k rozhodnutí není dána, rozhodnou o tom usnesením.

⁵¹ ROZEHNALOVÁ, N. op. cit., s. 314.

⁵² ROZEHNALOVÁ, N. op. cit., s. 314-315.

⁵³ BORN, Gary. International commercial arbitration. Frederick, MD: Sold and distributed in North, Central, and South America by Aspen Publishers, c2009. ISBN 978-9041127594, s. 2350.

⁵⁴ JANKŮ, M. op. cit., s. 86.

Mezitímní rozhodčí nález typicky se vydá za situace, kdy není zcela jasné, zda je žalovaný nárok opodstatněný. Rozhodci tedy řeší, zda je nárok opodstatněný a v dalším řízení se již samostatně zabývají výší nároku. Stejně jako u částečného rozhodčího nálezu ani vydáním mezitímního nezaniká rozhodcům jejich mandát ani nezaniká rozhodčí smlouva.⁵⁵

Konečný rozhodčí nález zpravidla končí rozhodčí řízení, jelikož je rozhodnuto o všech aspektech sporu, zejména o uplatněných nárocích, včetně úhrady nákladů řízení. Jediným případem, kdy nedojde k ukončení rozhodčího řízení konečným nálezem je v případě oprava nálezu.⁵⁶ Opravu rozhodčího nálezu je třeba opatřit zákonnými náležitostmi, zejména podpisem rozhodců a řádně doručit.

2.4 Cizí rozhodčí nález, jeho uznání a výkon

Jak jsem již uvedla výše, rozhodčí nález je pojem, jehož význam není zákonem nebo jiným pramenem práva stanoven. Zákon vyjmenovává pouze náležitosti, bez kterých by nemohl být považován za platný. Stejně tak neexistuje jednotná zákonná definice pro cizí rozhodčí nález. Pokud bych měla definovat cizí rozhodčí nález, mám za to, že lze jako výsledek rozhodčího řízení s mezinárodním prvkem.

Pojmem rozhodčího nálezu se zabývají rovněž zahraniční autoři např. dle Poudret a Besson.⁵⁷ Autoři vnímají cizí rozhodčí nález jako konečné rozhodnutí o uplatněných nárocích žalobce, vydané v rámci rozhodčího řízení.

Na území České republiky se Nejvyšší soud⁵⁸ zabýval otázkou internacionalizace rozhodčího řízení, v rámci které se snažil rozlišit, kdy je rozhodčí nález tuzemský a kdy je naopak zahraniční. Jak bylo již výše uvedeno v kapitole týkající se mezinárodního prvku, strany sporu mohou svůj spor tzv. internacionalizovat. Internacionalizace spočívá v tom, že strany vytvoří mezinárodní procesní prvek a dohodnou si, že jejich spor bude řešen zahraničním rozhodčím soudem, kde bude i místo rozhodčího řízení. Pro určení, zda se jedná o zahraniční či tuzemský rozhodčí nález, je

⁵⁵ JANKŮ, M. op. cit., s. 85.

⁵⁶ JANKŮ, M. op. cit., s. 86.

⁵⁷ POUDRET, J. F., BESSON, S. Comparative Law of International Arbitration. 2. vydání. Londýn: Sweet & Maxwell, 2007, s. 819.

⁵⁸ Usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 23 Cdo 1034/2012, ze dne 26. září 2013.

podle zákona o rozhodčím řízení rozhodné místo jeho vydání, které je nutné v pojetí tohoto zákona ztotožnit s místem řízení podle § 17 zákona o rozhodčím řízení. Podle § 17 zákona o rozhodčím řízení je místem konání rozhodčího řízení místo dohodnuté stranami.

Zaměříme-li se na samotné uznání a výkon cizích rozhodčích nálezů v konkrétních právních řádech, v České republice lze cizí rozhodčí náleznat a vykonat na základě ustanovení § 120 zákona o mezinárodním právu soukromém,⁵⁹ nejde-li o nálezn spadající pod Newyorskou úmluvou.⁶⁰ Zvláštností cizího rozhodčího nálezuz, je skutečnost, že na rozdíl od tuzemského, nelze cizí rozhodčí nález na území České republiky zrušit tuzemským soudem, ale pouze odepřít jejich uznání a výkon.

V americkém právním prostředí je cizí rozhodčí nálezn vnímán jako nálezn, který je vydán na území Spojených států amerických, a to z důvodu, že se strany sporu rozhodly na jeho projednání na území Spojených států amerických, avšak zároveň se jedná o nálezn mezinárodní, jelikož byl vydán v souladu s procesními předpisy jiného státu nebo v souladu s procesními předpisy Spojených států amerických, ale mezinárodní prvek sporu byl obsažen ve stranách sporu nebo jejich majetek, který je v zahraničí.⁶¹

V ruském právním prostředí je cizí rozhodčí nálezn vnímán jako nálezn, který vydal rozhodčí soud na území státu jednoho státu, jehož uznání a výkon je žádán na území státu druhého. Kritérium teritoria tak tvoří základ pro určení cizího charakteru rozhodčího nálezuz. V rámci legislativy se střetávají různé přístupy pro určení cizího prvku rozhodčího nálezuz. V ruské právní doktríně je určující pro právní sílu cizích rozhodčích nálezů zejména jeho uznání a výkon na území státu jiného státu.⁶²

⁵⁹ Zákon č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém § 120 „Rozhodčí nálezuz vydané v cizím státě budou v České republice uznány a vykonány jako české rozhodčí nálezuz, je-li zaručena vzájemnost. Vzájemnost se považuje za zaručenou také v případě, že cizí stát prohlašuje všeobecně cizí rozhodčí nálezuz za vykonatelné za podmínky vzájemnosti.“

⁶⁰ Vyhláška č. 74/1959 Sb., o Úmluvě o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů.

⁶¹ CBF *Industria de Gusa S/A* 850 F.3d at 70.

⁶² Гетьман-Павлова, И. В. *Международное частное право : учебник для магистров / И. В. Гетьман-Павлова.* — 4-е изд., перераб. и доп. — Москва : Издательство Юрайт, 2013. — 959 с. — (Магистр). — ISBN 978-5-9916-2263-9, s. 912.

2.5 Možnost zrušení rozhodčího nálezu

To, že právní řády stanovily alternativu k soudnímu řízení pro určitý okruh právních vztahů tím, že umožňují přenos pravomoci soudů na rozhodce, neznamená bez dalšího vzdání se právní ochrany, kterou by strany požívaly v občanském soudním řízení.⁶³ V důsledku této ochrany, umožňují právní řády tuzemským soudům zrušit rozhodčí nález za naplnění zákonných podmínek.

Důvody pro zrušení tuzemského nálezu na území České republiky jsou vyjmenovány v § 31 zákona o rozhodčím řízení. Zákon tedy dává obecným soudům kontrolní pravomoc ve vztahu k rozhodčímu řízení s vyjmenovanými důvody pro zrušení, které nelze v žádném případě rozšiřovat.⁶⁴ Účelem je zajištění ústavně garantovaných procesních práv v případě, že výkon svěřené pravomoci selže.

Návrh na zrušení rozhodčího nálezu musí splňovat zákonné náležitosti. Zda je možné zrušit pouze konečný rozhodčí nález nebo i částečný, mezitímní či dokonce usnesení rozhodčího soudu bylo vyřešeno již rozhodovací praxí⁶⁵ tak, že návrh na zrušení mezitímního nebo částečného rozhodčího nálezu podat lze, avšak je nutné dodržet zákonnou lhůtu. Judikatura týkající se usnesení rozhodčího soudu nebyl z počátku jednotná. Původní judikatura Nejvyššího soudu, ale i Ústavního soudu, se přikláněla k názoru, že usnesení rozhodčího soudu zrušit nelze.⁶⁶ Pozdější rozhodnutí Ústavního soudu má k této problematice opačný názor (např. I. ÚS 1794/10 nebo III. ÚS 2407/13). Ústavní soud ve svých pozdějších rozhodnutích vyhodnotil odepření možnosti domáhat se zrušení usnesení jako zcela protiústavní. Šlo zejména o případy, kdy usnesení zasahovalo do majetkové sféry žalobce, např. jím nebylo přiznáno vrácení poplatku či jeho části za rozhodčí řízení. Jakmile je rozhodčí nález pravomocný, není proti němu přípustný žádný opravný prostředek ani ústavní stížnost.⁶⁷

Jak jsem již výše uvedla na území České republiky lze tuzemský rozhodčí nález zrušit z několika důvodů, avšak co se týče cizího rozhodčího nálezu, tuzemská právní úprava jeho zrušení nepovoluje, tj. cizí rozhodčí nález lze pouze odepřít. Prvním důvodem pro zrušení tuzemského

⁶³ Srov. JANOUŠEK, M. in OLÍK, Miloš, MAISNER, Martin, POKORNÝ, Radek, MÁLEK, Petr, JANOUŠEK, Martin. Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů. Komentář. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2015. 456 s. ISBN 978-80-7478-714-0, komentář k § 31.

⁶⁴ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 23 Cdo 3527/2010, ze dne 22. 1. 2013.

⁶⁵ JANOUŠEK, M. op. cit. k § 31.

⁶⁶ srov. III. ÚS 1416/10 nebo IV. ÚS 1349/12.

⁶⁷ Nález Ústavního soudu ČR bod 16 v části V nálezu sp. zn. I. ÚS 3227/07.

rozhodčího nálezu je nedostatek arbitrability. Vada rozhodčí smlouvy může být dalším důvodem pro zrušení rozhodčího nálezu, přičemž vadou rozhodčí smlouvy může být neplatnost, zrušení rozhodčí smlouvy nebo vada spočívající v tom, že se rozhodčí smlouva na daný spor nevztahuje. Mimo výše uvedené lze pod tento důvod subsumovat i rozhodčí smlouvu, která ačkoliv je zdánlivým právním jednáním, byla podkladem pro rozhodčí řízení, v rámci kterého byl vydán rozhodčí nálezu. Dalším z důvodů umožňující zrušení rozhodčího nálezu je skutečnost, že ve věci rozhodoval nezpůsobilý rozhodce nebo rozhodce, který neměl pravomoc řešit daný spor nebo také za situace, kdy rozhodčí nálezu nebyl usnesen většinou rozhodců. Nejčastějším důvodem, kterého se strany dovolávají, je zrušení rozhodčího nálezu z důvodu odepření možnosti projednání věci před rozhodci. K naplnění tohoto důvodu nepostačuje pouhé triviální porušení procesních principů, ale musí jít o zcela elementární porušení procesních principů, např. nebyla-li druhá straně sporu zaslána rozhodčí žaloba k vyjádření. Oproti uvedenému není považováno, alespoň v České republice, za porušení procesních předpisů, když je spor projednán v jazyce, kterému jedna ze stran sporu nerozumí, neboť je-li spor projednáván dle zákona o rozhodčím řízení, jazyk se řídí úředním jazykem České republiky, tedy jazykem českým, neujednají-li si strany jinak.

Rozhodci jsou vázáni návrhy stran, které nemohou překročit. Dojde-li k předkročení těchto návrhů je naplněn další důvod pro zrušení rozhodčího nálezu. To platí, i pokud rozhodčí nálezu odsuzuje k plnění nemožnému nebo zakázanému. Posledním a do jisté míry speciálním důvodem pro zrušení rozhodčího nálezu je obnova řízení dle občanského soudního řádu.⁶⁸

Návrh na zrušení rozhodčího nálezu je nutné podat v zákonem předepsané tříměsíční lhůtě, která započne běžet od doručení rozhodčího nálezu. Zmeškání této lhůty nelze prominout, a proto má za následek znemožnění uplatnění práva na zrušení rozhodčího nálezu. Podání návrhu na zrušení nemá odkladný účinek ve vztahu k vykonatelnosti rozhodčího nálezu. Přiznání takového účinku je možné na návrh povinné strany, kterému však soud nemusí vyhovět.⁶⁹

Následky zrušení jsou přímo závislé na důvodu zrušení rozhodčího nálezu. V případě, že dojde ke zrušení rozhodčího nálezu z důvodu dle §31 písm. a), b), g) nebo h) zákona o rozhodčím řízení, nelze spor v rozhodčím řízení znovu projednat. Dojde-li ke zrušení rozhodčího nálezu z jiných než výše uvedených důvodů, platnost rozhodčí smlouvy je zachována a věc lze i nadále projednat

⁶⁸ JANKŮ, M. op. cit., s. 92-95.

⁶⁹ Zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení § 32.

v rozhodčím řízení, za předpokladu, že se strany nedohodnou jinak. Dojde-li ke znovuprojednání sporu v rozhodčím řízení, jsou z takového projednání sporu vyloučeni rozhodci, kteří vydali napadený rozhodčí nález.⁷⁰

Na území Ruské federace umožňuje zákon o mezinárodní obchodní arbitráži zrušení cizího rozhodčího nálezu. Dle zákona lze rozhodčí nález lze zrušit za podmínek stanovených v článku 34, a pokud si strany neujednají, že je nález konečný a zároveň byl vydán stálým rozhodčím soudem. Rozhodčí nález může být zrušen na návrh strany nebo z úřední povinnosti. Na návrh strany může být zrušen ve lhůtě tří měsíců od doručení, za podmínky že strana prokáže neplatnost rozhodčí smlouvy, nezpůsobilost jedné ze smluvních stran, skutečnost, že strana nebyla seznámena s konáním rozhodčího řízení, spor nespadal pod rozsah rozhodčí smlouvy nebo složení rozhodčího soudu nebylo v souladu s dohodou stran nebo zákonem. Pro zrušení z úřední povinnosti existují dva důvody, a to veřejný pořádek a nezpůsobilost řešení sporu v rozhodčím řízení.

Ve Spojených státech amerických upravuje zrušení tuzemského rozhodčího nálezu § 10 federálního zákona o rozhodčím řízení.⁷¹ Zrušení je možné, pokud je (i) rozhodčí nález ovlivněn úplatkem, podvodem nebo nezákonnými prostředky (ii) rozhodci byli zjevně podjatí nebo podplaceni (iii) rozhodci bezdůvodně neodročili slyšení nebo neumožnili straně provést argumentaci nebo jinak způsobili straně újmu a (iv) rozhodci překročili svou pravomoc.

2.6 Uznání a výkon zrušeného cizího rozhodčího nálezu

Na zrušení rozhodčího nálezu navazuje problematika existence tohoto rozhodčího nálezu na mezinárodním poli v souvislosti s možností jeho uznání a výkonu v jiném státě. Jedním z nejznámějších případů je francouzský případ Hilmarton z roku 1994.⁷²

Jednalo se o spor mezi britskou společností Hilmarton a francouzskou společností OTV o zaplacení provize, za zprostředkování uzavření smlouvy v Alžírsku. Místem konání rozhodčího řízení byla Ženeva. Rozhodčí nález byl vydán ve prospěch OTV, což znamenalo, že nárok Hilmarton nebyl v rozhodčím řízení uspokojen. Důvodem, pro který nebyla uložena OTV

⁷⁰ JANOUŠEK, M. op. cit. k § 31.

⁷¹ Federal Arbitration Act. (9 U.S.C.)

⁷² France / 23 March 1994 / France, Cour de cassation / Société Hilmarton Ltd v. Société Omnium de traitement et de valorisation (OTV) / 92-15.137.

povinnost zaplatit Hilmartonu žalovanou částku byla skutečnost, že alžírské právo placení provizí v těchto případech výslovně zakazuje. Považuji za nutné upozornit na to, že alžírské právo nebylo v tomto případě právem rozhodným. Pro tento rozpor byl rozhodčí nález zrušen rozhodnutím švýcarského soudu v Ženevě, což bylo následně potvrzeno švýcarským federálním soudem. V meziobdobí od zrušení do potvrzení zrušení rozhodčího nálezu, OTV požádala o uznání a výkon nálezu ve Francii. Návrhu OTV bylo vyhověno, přičemž francouzský soud rovněž stanovil, že je nepřipustné odmítnout uznání a výkon rozhodčího nálezu, pokud vnitrostátní právo takový postup přímo nestanoví, resp. nepovažuje zrušení cizího rozhodčího nálezu za odpírací důvod. Kasační soud prvostupňové rozhodnutí o výkonu cizího rozhodčího nálezu potvrdil a uzavřel, že švýcarský rozhodčí nález je nálezem mezinárodním, který nelze zařadit do působnosti švýcarského právního řádu, takže tento nález nadále existuje i poté, co došlo k jeho zrušení, a zároveň jeho výkon není v rozporu s mezinárodním veřejným pořádkem.

Dalším příkladem může být rozhodnutí *Chromalloy Aeroservices v. Egyptská arabská republika* ze dne 31. 7. 1996.⁷³ Místo konání rozhodčího řízení bylo v Káhiře. Rozhodčí nález byl v neprospěch Egypta. V rozhodčí smlouvě bylo jednoznačně ujednáno, že rozhodčí nález je konečný a závazný a nemůže být předmětem žádného dalšího řízení nebo opravného prostředku. I přes výše uvedené ujednání Egypt podal podnět ke káhirskému odvolacímu soudu na zrušení nálezu pro rozpor s egyptským zákonem o rozhodčím řízení. Odvolací soud namítané důvody pro zrušení nálezu uznal a skutečně rozhodčí nález zrušil. Oproti tomu americký okresní soud pro okres Columbia zaujal naprosto odlišné stanovisko, které se opírá o čl. V odst. 1 písm. e) a čl. VII Newyorské úmluvy, když opodstatnil výkon rozhodnutí, které odvolací soud v Káhiře zrušil, ve Spojených státech amerických s odůvodněním, že by bylo v rozporu s politikou Spojených států amerických uznat tento rozsudek káhirského odvolacího soudu. Toto rozhodnutí amerického soudu je považováno za přelomové, jelikož zajistilo liberálnější přístup k výkonu rozhodčích nálezů v rámci Newyorské úmluvy na území Spojených států amerických. Samozřejmě se našli i odborníci, kteří rozhodnutí *Chromalloy* kritizovali z různých důvodů, nejčastěji však kvůli rostoucí nejistotě v souvislosti s mezinárodní arbitráží, nepředvídatelností rozhodčího řízení nebo skutečnosti, že by se strany nemohly spoléhat na soudní kontrolu státu, v němž se rozhodčí řízení koná.⁷⁴

⁷³ United States District Court, District of Columbia, 31 July 1996, *Chromalloy Aeroservices. v. Arab Republic of Egypt*, 939 F. Supp. 907, 909 (D.D.C. 1996).

⁷⁴ BRAZIL - DAVID, Renata, 'Harmonization and Delocalization of International Commercial Arbitration', *Journal of International Arbitration*, Kluwer Law International 2011, Volume 28 Issue 5, s. 461-2.

Potvrzením toho, že rozhodnutí Chromalloy bylo schopno učinit rozhodovací praxi nepředvídatelnou je rozhodnutí ve věci *Termorio v. Electrificadora*.⁷⁵ V tomto případě se jednalo o výkon cizího rozhodčího nálezu proti Kolumbijské vládě, přičemž byl tento nález zrušen kolumbijskými soudy. Na rozdíl od Chromalloy rozhodl americký soud v neprospěch výkonu nálezu, jelikož se jednalo o případ v meritu odlišný a zároveň bylo poznamenáno, že Chromalloy bylo soudní rozhodnutí zpochybnitelné.

K opačnému názoru se kloní van den Berg ve své publikaci *Towards a uniform judicial interpretation*. Dle jeho názoru sice může oprávněný požadovat výkon proti povinnému a provádět úkony s tím spojené napříč státy až do okamžiku, kdy mu daný stát – soud umožní výkon rozhodčího nálezu. Takového postupu by se však oprávněný měl zdržet v případě, že byl rozhodčí nález zrušen ve státě jeho vydání, v případě, že by toto nerespektoval, byly by dány důvody pro odmítnutí výkonu v jiném státě Newyorské úmluvy.⁷⁶

V souhrnu se přístup amerických soudů k uznávání zrušených nálezů stále vyvíjí, ale zdá se, že je podstatně méně expanzivní než přístup francouzských (a dalších evropských) soudů. Americké soudy v zásadě přikládají primární jurisdikci zásadní význam. Nicméně americké soudy uznají nálezy, které byly zrušeny ve státě jejich vydání, ačkoli pouze v případě, že existuje dostatečné odůvodnění pro odepření účinku rozhodnutí zahraničního soudu o zrušení. Americké soudy budou zejména ignorovat zahraniční rozhodnutí o zrušení, která se opírají o rozsáhlé věcné přezkoumání rozhodnutí tribunálu tam, kde tato rozhodnutí ignorují výslovná nebo předpokládaná smluvní ujednání, např. vzdání se práva na soudní přezkum obsahu rozhodčího nálezu. Rovněž se zdá pravděpodobné, že americké soudy uznají zahraniční nálezy, pokud se rozhodnutí o zrušení odvolává na místní veřejný pořádek nebo na jiné místní standardy, stejně tak pokud nebylo řízení o zrušení procedurálně správné. Naproti tomu americké soudy pravděpodobně odmítnou uznání zrušeného nálezu, v případech, kde zrušení bylo založeno na řádném použití jednoho z prvních čtyř odstavců čl. V odst. 1 Newyorské úmluvy.⁷⁷

⁷⁵ United States Court of Appeals, District of Columbia Circuit, 25 May 2007, *TermoRio S.A. E.S.P. v. Electrificadora del Atlantico S.A. E.S.P.*, (US No. 06-7058)

⁷⁶ VAN DEN BERG, Albert J. *The New York arbitration convention of 1958 – Towards a uniform judicial interpretation*, Boston: Kluwer Law International (1981), s. 355.

⁷⁷ BORN, Gary, op. cit. s. 3634-5.

3. Prameny právní úpravy uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů

3.1 Newyorská úmluva o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů

Newyorská úmluva je představitelkou úspěšné mezinárodní smlouvy, neboť od dubna 2018 má 159⁷⁸ smluvních stran, včetně České republiky. Česká republika se stala smluvním státem jako nástupnický stát Československa, které Newyorskou úmluvu podepsalo dne 3. října 1958.

V článku I Newyorské úmluvy je vymezena její působnost, a to na uznání a výkon rozhodčích nálezů, vyplývajících ze sporů fyzických nebo právnických osob, vydaných na území jiného státu, než se žádá jeho uznání a výkon. Nicméně samotné pojmy uznání ani výkon cizího rozhodčího nálezu nedefinuje. Všeobecně se uznáním rozumí řízení, ve kterém se posuzuje závaznost daného rozhodnutí, v našem případě rozhodčího nálezu. Samostatný výkon je pak chápán jako zabezpečení vymáhání povinnosti uložené rozhodnutím, jinými slovy zabezpečení toho, aby povinný plnil.⁷⁹

Rozhodčí řízení je závislé na projevu vůle stran sporu, která spočívá zejména v souhlasu stran předložit jejich spor k rozhodování rozhodcům. Tento souhlas je přímo obsažen v rozhodčí smlouvě, jejíž forma je upravena v článku II Newyorské úmluvy. Článek II vyžaduje k platnosti rozhodčí smlouvy písemnou formu. Zároveň je zde stanovena povinnost každého smluvního státu uznat písemnou rozhodčí smlouvu.⁸⁰ Přímo neřešenou otázkou v souvislosti s formulací článku II, je požadavek podpisu smluvních stran. Není zcela zřejmé, zda požadavek písemné formy splňuje i rozhodčí doložka obsažená v nepodepsané, avšak přesto dohodnuté písemné smlouvě. Z doslovného znění čl. II odst. 2 se pravděpodobně vyznívá, že je nutné zajistit podpis jak na písemné smlouvě, která obsahuje rozhodčí doložku, tak na samostatné rozhodčí smlouvě, tudíž písemná nebo rozhodčí smlouva absentující podpisem, nepodléhá Newyorské úmluvě. I přes výše uvedený jazykový výklad článku II., došly některé orgány k jiným závěrům ohledně požadavku písemnosti

⁷⁸ <http://www.newyorkconvention.org/list-of-contracting-states> (navštíveno 31. 8. 2019).

⁷⁹ MIČINSKÝ, L. in MIČINSKÝ, Ludovít, OLÍK, Miloš, Dohovor o uznání a výkonu cudzích rozhodcovských rozhodnutí. Úmluva o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů. Komentár/Komentár. Wolters Kluwer, 2016. 532 s. ISBN 978-80-8168-526-2. s. 19.

⁸⁰ Vyhláška č. 74/1959 Sb., o Úmluvě o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů.

a interpretovaly čl. II odst. 2 tak, že nevyžadují podpis na smlouvě obsahující rozhodčí doložku, na rozdíl od samostatné, samostatně stojící rozhodčí smlouvy, u které by byl vyžadován podpis.

Výše uvedený přístup byl promítnut například do rozhodnutí amerického odvolacího soudu ve věci *Sphere Drake Insurance plc v. Marine Towing, Inc.* Americký soud uzavřel, že v případě rozhodčí doložky ve smlouvě se nepoužijí požadavky platné pro rozhodčí smlouvy a podpis proto není vyžadován. Tento závěr opírá o výklad znění čl. II odst. 2 s tím, že podpis nebo výměna dopisů je nutná pouze pro rozhodčí smlouvu, nikoli pro doložku ve smlouvě, a to z důvodu interpunkce v čl. II odst. 2.⁸¹ Osobně jsem toto názoru, že požadavek podpisu rozhodčí doložky bez ohledu na to, zda je součástí jiné smlouvy, je oprávněný.

Články III-VI se již zabývají samotným uznáním a výkonem cizích rozhodčích nálezů, které jsou předmětem kapitoly 4.

3.2 Prameny na území České republiky

Mezi hlavní právní předpisy upravující rozhodčí řízení na území České republiky patří zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a zákon č. 91/2012 Sb. o mezinárodním právu soukromém. Zákon o rozhodčím řízení upravuje základní instituty rozhodčího řízení, jako je již zmíněná arbitrabilita, rozhodčí smlouva nebo zrušení rozhodčího nálezu soudem. Ačkoliv zákon výslovně nedefinuje rozhodčí smlouvu, stanovuje požadavky její formu. Rozhodčí smlouva musí být uzavřena v písemné formě pod sankcí neplatnosti. Dle zákona k zachování písemné formy postačuje, je-li rozhodčí smlouva sjednána telegraficky, dálnopisem nebo elektronickými prostředky, jež umožňují zachycení jejich obsahu a určení osob, které rozhodčí smlouvu sjednaly.⁸² Zákon rovněž ukládá požadavky na osobu rozhodce. Rozhodcem může být pouze zletilý občan České republiky, který je bezúhonný a plně svéprávný, pokud zvláštní předpis nestanoví jinak. Podmínku bezúhonnosti nespĺňuje ta osoba, která byla pravomocně odsouzena za trestný čin, a její odsouzení nebylo zahlazeno.⁸³ Mimo další upravuje zákon průběh rozhodčího řízení. Rozhodčí řízení se zahajuje žalobou a je zahájeno dnem, kdy žaloba došla stálému

⁸¹ BORN, Garry B., op. cit, s. 678.

⁸² Zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení, § 3 odst. 1.

⁸³ Zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení, § 4.

rozhodčímu soudu nebo rozhodci, přičemž podání rozhodčí žaloby má stejné právní účinky, jako kdyby bylo zahájení soudní řízení podáním žaloby.⁸⁴

Dalším právním předpisem je zákon č. 90/2012 Sb., jehož obsah, který je důležitý pro mezinárodní rozhodčí řízení, je v části sedmé a upravuje uznání a výkon cizích rozhodčích nálezů. V § 117 odst. 1 zákona o mezinárodním právu soukromém je upravena rozhodčí smlouva. Přípustnost rozhodčí smlouvy je otázkou posouzení dle českého právního řádu a ostatní náležitosti dle právního řádu, kde má být rozhodčí nález vydán. Druhý odstavec obsahuje náležitosti formy, pro kterou platí právo rozhodné pro ostatní náležitosti rozhodčí smlouvy, stačí však, jestliže bylo učiněno za dost právnímu řádu místa nebo míst, kde došlo k projevu vůle.⁸⁵

Následně §118 upravuje způsobilost cizince být rozhodcem. Na cizince, jako osobu rozhodce, nejsou kladeny žádné speciální požadavky.⁸⁶ Esenciálním požadavkem na osobu rozhodce je jeho způsobilost podle státu, jehož je občanem, avšak stačí, aby byl plně způsobilý dle českého právního řádu, což znamená zletilost v kombinaci se svéprávností a bezúhonností. Právní úprava rozhodného práva závisí primárně na vůli stran. V případě, že strany rozhodné právo neurčí, je zcela na vůli rozhodců, aby rozhodné právo určili. Zákon dává stranám sporu možnost, aby strany namísto volby práva pověřily rozhodce k rozhodování sporu podle zásad spravedlnosti.

Uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů se věnují § 120 - 122. Podmínkou uznání a vykonatelnosti rozhodčího nálezu je zaručení vzájemnosti mezi cizím státem a Českou republikou. Zaručení vzájemnosti znamená, že cizí stát všeobecně prohlašuje zahraniční rozhodčí nálezy za vykonatelné za podmínky vzájemnosti, tedy pokud druhý stát také uzná a vykoná cizí rozhodčí nálezy. V rámci vzájemnosti není třeba k uznání žádného zvláštního rozhodnutí, k nálezu se pouze přihlédne jako by byl vydán v České republice, avšak pouze za předpokladu, že splňuje uvedené předpoklady. Obecně k uznání a výkonu zaujal stanovisko také Ústavní soud, který vyslovil závazek České republiky uznávat a vykonávat cizí rozhodčí nálezy dle podmínek uložených v Newyorské úmluvě.⁸⁷

⁸⁴ Zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení, § 14 odst. 1.

⁸⁵ Zákon č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém, část sedmá.

⁸⁶ RŮŽIČKA, K. in PAUKNEROVÁ, Monika, ROZEHNALOVÁ, Naděžda, ZAVADILOVÁ, Marta a kol. Zákon o mezinárodním právu soukromém. Komentář., Praha: Wolters Kluwer, 2013, ISBN 978-80-7478-368-5. s. 776.

⁸⁷ Nález Ústavního soudu IV. ÚS 189/10 ze dne 10. 5. 2010.

Posledním ustanovením, které v rámci zákona o mezinárodním právu soukromém upravuje uznání a výkon cizích rozhodčích nálezů je §121. V tomto ustanovení jsou vyjmenovány situace, kdy nebude možné zahraniční rozhodčí nález uznat ani vykonat. Těmito důvody jsou, že rozhodčí nález není podle práva státu, v němž byl vydán, pravomocný nebo vykonatelný, byl zrušen ve státě, v němž byl vydán nebo podle jehož právního řádu byl vydán, je stížen vadou, která je důvodem pro zrušení českého rozhodčího nálezu soudem, nebo odporuje veřejnému pořádku.⁸⁸

Mimo výše uvedené je nutné rovněž zmínit mezinárodní smlouvy upravující uznání a výkon cizích rozhodčích nálezů jako jsou Newyorská úmluva z roku 1958 (viz bod 3.1 této práce) a Evropská úmluva o mezinárodní obchodní arbitráži.⁸⁹ Evropská úmluva o mezinárodní obchodní arbitráži je nejvýznamnějším právním dokumentem upravující rozhodčí řízení na evropské úrovni. Evropská úmluva byla podepsána dne 21. 4. 1961 v Ženevě a pro Československo vstoupila v platnost dne 11. 2. 1964. Již samotná preambule uvádí hlavní cíle úmluvy. Článek I vymezuje působnost úmluvy a obsahuje definice základních pojmů rozhodčího řízení avšak z pohledu této práce důležitým ustanovením je článek IX. odst. 2 upravující vztah mezi Newyorskou úmluvou a Evropskou úmluvou ohledně zrušení rozhodčího nálezu. Zde je vhodné poznamenat, že Evropská úmluva ovlivnila i úpravu uznání a výkonu rozhodčích nálezů v zákoně č. 216/1994 Sb., zejména v oblasti zrušení rozhodčího nálezu.

3.3 Prameny na území Ruské federace

Na území Ruské federace je základním pramenem pro mezinárodní rozhodčí řízení federální zákon o mezinárodní obchodní arbitráži z roku 1993,⁹⁰ který byl přijat na základě modelového zákona UNCITRAL.⁹¹ Mezi další prameny, které se dotýkají rozhodčího řízení, patří občanský soudní řád Ruské federace, soudní řád pro obchodní soudy a občanský zákoník. Tyto zákony však upravují pouze dílčí instituty spojené s rozhodčím řízením jako je veřejný pořádek, odmítnutí projednání sporu z důvodu existence platné rozhodčí smlouvy a další.

Federální zákon o mezinárodní obchodní arbitráži v článku 1 vymezuje svou působnost tak, že se použije na mezinárodní obchodní arbitráž, která se koná na území Ruské federace. Článek 2

⁸⁸ Zákon č. 91/2012 Sb. o mezinárodním právu soukromém, §121.

⁸⁹ Vyhláška č. 176/1964 Sb., o Evropské úmluvě o mezinárodní obchodní arbitráži.

⁹⁰ О международном коммерческом арбитраже (с изменениями на 25 декабря 2018 года), Закон РФ от 07 июля 1993 года №5338-1.

⁹¹ UNCITRAL Model Law on International Commercial Arbitration.

vymezuje pojem rozhodčího řízení, který pojímá jako proces řešení sporu rozhodčím soudem, přičemž rozhodčí soud vydá rozhodčí nález bez ohledu na to, zda se řízení koná u stálého rozhodčího soudu či nikoliv. Důležitým ustanovením je článek 5, který zakazuje jakoukoliv intervenci státního soudu jindy, než-li je tímto zákonem přímo stanoveno. Rozhodčí smlouva je pojata jako dohoda stran o předložení určitých sporů, které vznikly nebo vzniknout mohou, k rozhodčímu řízení. Rozhodčí smlouva, stejně jako v České republice, může mít formu rozhodčí doložky nebo samostatné dohody. Zákon vyžaduje písemnou formu, která je naplněna, pokud použitá forma umožňuje zaznamenání informací v ní obsažených. Příkladem může být elektronická komunikace, výměna prohlášení nebo odkaz ve smlouvě. V pochybnostech při výkladu rozhodčí smlouvy se má postupovat ve prospěch platnosti a vykonatelnosti smlouvy. V článku 8 je stanoveno, že pokud některá ze stran soudního řízení před prvním úkonem ve věci namítne existenci rozhodčí smlouvy, je povinností soudu ukončit řízení a odkázat strany na řešení sporu prostřednictvím rozhodčího řízení, s výjimkou neplatnosti nebo neurčitosti rozhodčí smlouvy.

Co se týče rozhodců, dle federálního zákona o mezinárodní obchodní arbitráži si mohou strany zvolit jakýkoliv počet s omezením, že se musí jednat o lichý počet. Pokud strany neurčí počet, je počet rozhodců stanoven na tři. Při jmenování rozhodců mají strany smluvní volnost. V rozhodčím řízení se třemi rozhodci má každá strana jmenovat po jednom rozhodci a ti se mají následně dohodnout na třetím, pokud strany neurčí nebo se rozhodci nedohodnou na třetím, je plně v kompetenci soudu, aby na žádost strany jmenoval rozhodce. Pokud by některá ze stran měla pochybnosti o podjatosti rozhodce, je oprávněna vyzvat rozhodčí soud k prověření podjatosti. V případě, že vyzývající strana neuspěje, může ve lhůtě jednoho měsíce podat žádost k příslušnému soudu k prověření podjatosti. Tato žádost však nevede k zastavení rozhodčího řízení, tedy ani k zabránění vydání rozhodčího nálezu.

Článek 16 upravuje pravomoc rozhodčího soudu rozhodovat o své jurisdikci, včetně námitek k existenci nebo platnosti rozhodčí smlouvy. Námitka, že rozhodčí soud není kompetentní k řešení sporu, musí být vznesena nejpozději s prvním podáním ve věci. V článku 21 je upraveno zahájení řízení. Na rozdíl od české právní úpravy se řízení se považuje za zahájení okamžikem doručení žaloby žalovanému, nikoliv doručením žaloby rozhodčímu soudu. Rozhodnému právu se věnuje článek 28, který zakotvuje „freedom of choice“. V souladu s tímto principem, rozhoduje rozhodčí soud spor v souladu s právními předpisy, které si strany zvolily jako použitelné včetně obecných

právních principů, principů UNIDROIT nebo lex mercatoria.⁹² Jakýkoli odkaz na zákon nebo právní systém státu by měl být vykládán tak, že přímo odkazuje na hmotné právo tohoto státu, a nikoli na jeho kolizní normy. Neurčí-li strany rozhodné právo, použije rozhodčí soud rozhodné právo v souladu s kolizními normami, které považuje za použitelné. Ve všech případech rozhodne rozhodčí soud v souladu s podmínkami smlouvy a s přihlédnutím k obchodním zvyklostem.

Rozhodčí nález a jeho vydání upravuje článek 31, přičemž nález musí být v písemné formě, podepsaný jediným nebo většinou rozhodců. Musí obsahovat závěry a jejich odůvodnění, datum a místo vydání a být doručen všem stranám. Tímto okamžikem je ukončeno rozhodčí řízení. Rozhodčí nález lze zrušit za podmínek stanovených v článku 34, a pokud si strany neujednají, že je nález konečný a zároveň byl vydán stálým rozhodčím soudem. Rozhodčí nález může být zrušen na návrh strany nebo z úřední povinnosti. Na návrh strany může být zrušen ve lhůtě tří měsíců od doručení, za podmínky že strana prokáže neplatnost rozhodčí smlouvy, nezpůsobilost jedné ze smluvních stran, skutečnost, že strana nebyla seznámena s konáním rozhodčího řízení, spor nespadal pod rozsah rozhodčí smlouvy nebo složení rozhodčího soudu nebylo v souladu s dohodou stran nebo zákonem. Pro zrušení z úřední povinnosti existují dva důvody, a to veřejný pořádek a nezpůsobilost řešení sporu v rozhodčím řízení. Uznání a výkon upravený v článku 35 a následující, bude blíže rozebrán v kapitole 6 této práce.

3.4. Prameny na území Spojených států amerických

Nejdůležitějšími a hlavními předpisy, které upravují problematiku uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů na území Spojených států amerických, jsou mezinárodní smlouvy pro USA závazné. Tyto mezinárodní smlouvy jsou inkorporovány do ustanovení federálního zákona o rozhodčím řízení (FAA).⁹³ První kapitola se zabývá obecnými ustanoveními rozhodčího řízení. V druhé kapitole, konkrétně v § 201 - 208 nalezneme inkorporaci obsahu Newyorské úmluvy. Třetí a rovněž poslední kapitola převzala ustanovení Meziamerické úmluvy o mezinárodní obchodní arbitráži z roku 1975 (Panamská úmluva).

Obecná ustanovení obsahují zejména platnost a písemnou formu rozhodčí smlouvy, ustanovení o zastavení soudního řízení v případě námitky existence rozhodčí smlouvy, jmenování rozhodců,

⁹² BARDINA, Marina P. in BĚLOHLÁVEK, Alexander J. a Naděžda ROZEHNALOVÁ, ed. Czech (& Central European) Yearbook of Arbitration. [1. vyd.]. New York: Juris Publishing, 2013. ISBN 978-1-937518-21-9, s. 139.

⁹³ U.S. Code: Title 9. ARBITRATION | U.S. Code | US Law | LII / Legal Information Institute. LII / Legal Information Institute [online]. Dostupné z: <https://www.law.cornell.edu/uscode/text/9> (navštíveno 30.8.2019).

kdy je na prvním místě dohoda stran. Specialitou amerického rozhodčího řízení je možnost rozhodců předvolat svědky a požádat o předložení důkazů. Svědkům pak stejně jako u státních soudů náleží svědečné. Pokud svědek odmítne nebo se bez řádné omluvy nedostaví, je možné jej prostřednictvím návrhu podanému okresnímu soudu nechat předvést nebo jinak potrestat.⁹⁴ Následuje úprava rozhodčího nálezu a jeho potvrzovacího procesu, s čím se pojí také možnost zrušení rozhodčího nálezu, přičemž návrh na zrušení, změnu nebo opravu rozhodčího nálezu musí být podán ve lhůtě 3 měsíců od doručení. FAA připouští možnost podání odvolání proti příkazu, mezitímnímu příkazu nebo konečnému rozhodnutí.

Meziamerická úmluva o mezinárodní obchodní arbitráži, také známá jako Panamská úmluva, je významnou mnohostrannou dohodou, která byla otevřena k podpisu všem členům Organizace amerických států a vstoupila v platnost v roce 1976. Stejně jako Newyorská úmluva upravuje průběh mezinárodní obchodní arbitráže a výkon rozhodčích nálezů. Pro Spojené státy americké vešla Panamská úmluva v platnost dne 27. 9. 1990.⁹⁵ Celkem je z této úmluvy zavázáno 19 států. V souladu s článkem 4 Panamské úmluvy má rozhodčí rozhodnutí nebo nález, proti kterému se nelze odvolat podle platných právních předpisů nebo procesních pravidel, platnost pravomocného soudního rozhodnutí. Jeho výkon nebo uznání může být nařízeno stejným způsobem jako pro rozhodnutí vynesena vnitrostátními nebo zahraničními obecnými soudy v souladu s procesními právními předpisy státu, ve kterém mají být vykonány, a ustanovení mezinárodních smluv. Co se týče procesního postupu uznání a výkonu dle Panamské úmluvy, je na základě § 302 FAA identický s postupem dle Newyorské úmluvy.

Dalším pramenem je Uniform Arbitration Act (UAA), vyhlášený v roce 1955, který byl jedním z nejúspěšnějších aktů Národní konference komisařů o jednotných státních zákonech. Čtyřicet devět jurisdikcí Spojených států amerických má předpisy upravující rozhodčí řízení, z toho 35 z nich přijalo UAA a 14 přijalo v podstatě podobné právní předpisy. Primárním účelem zákona z roku 1955 bylo zajistit vynutitelnost rozhodčích dohod, která byla často znesnadňována státními předpisy. Tento cíl byl splněn. Dnes je rozhodčí řízení oblíbeným mechanismem pro řešení sporů v mnoha oblastech práva. Tento nárůst v arbitráži způsobil, že Konference jmenovala Výbor pro vypracování návrhů, aby zvážila revizi zákona ve světle rostoucího využívání arbitráže, větší

⁹⁴ FAA § 7.

⁹⁵ B-35: INTER-AMERICAN CONVENTION ON INTERNATIONAL COMMERCIAL ARBITRATION. [online]. Dostupné z: <http://www.oas.org/juridico/english/signs/b-35.html>

složitosti mnoha sporů řešených rozhodčím řízením a vývoje práva v této oblasti.⁹⁶ V srpnu 2000 přijala Národní konference komisařů pro jednotné státní zákony revidovaný zákon o jednotném rozhodčím řízení (RUAA) s cílem modernizovat, revidovat a objasnit rozhodčí právo. Tyto revize byly prvními zásadními změnami v UAA za 45 let, které jsou v některých formách základem rozhodčího práva ve 49 jurisdikcích Spojených států amerických.

⁹⁶ US Uniform Arbitration Act | ArbitrationLaw.com. ArbitrationLaw.com [online]. Copyright © 2019 JurisNet LLC. [cit. 30.06.2019]. Dostupné z: <https://arbitrationlaw.com/library/us-uniform-arbitration-act>

4. Uznání a výkon cizích rozhodčích nálezů dle Newyorské úmluvy

Okamžikem doručení rozhodčího nálezů stranám sporu nabývá nález účinků pravomocného soudního rozhodnutí. To znamená, že je konečný a závazný. Při uznání a výkonu rozhodčího nálezů je nutné rozlišit, zda jde o rozhodčí nález domácí nebo cizí. Výkon domácího nálezů je naproti výkonu cizího mnohem snazší. Výkon domácího nálezů totiž v žádném případě nevyžaduje uznání orgánem veřejné moci. Kritérium určující, zda jde o domácí nebo zahraniční rozhodčí nález lze stanovit na základě kritéria místa vydání. Vzhledem k tomu, že posledním úkonem v řízení je opatření rozhodčího nálezů doložkou právní moci, nedisponuje rozhodčí soud žádným oprávněním souvisejícím s výkonem rozhodčího nálezů. Za výkon se považuje donucení povinné strany ke splnění povinnosti stanovené v rozhodčím nálezů. V České republice je jedinou možnou obranou proti výkonu rozhodčího nálezů podat návrh na zastavení výkonu za podmínky, že ve lhůtě do 30 dnů bude u příslušného soudu podán návrh na zrušení rozhodčího nálezů. Nebude-li návrh ve stanovené zákonné lhůtě podán, soud bude pokračovat ve výkonu.⁹⁷ Nicméně dle rozhodnutí amerického odvolacího soudu, i pokud se strany vzdají svého práva na litigaci nebo odvolání proti rozhodčímu nálezů, neznamená to bez dalšího, že poražená strana je zbavena i ochrany poskytované Úmluvou proti vzdorování výkonu z důvodů v Úmluvě stanovených.⁹⁸

4.1 Odepření uznání a výkonu

Úmyslem autorů Newyorské úmluvy bylo odstranění možnosti účastníka rozhodčího řízení zrušit svůj závazek rozhodovat spor v rozhodčím řízení a místo toho předložit spor státním soudům. Úmluva proto stanoví režim „pro-vymáhání“ a „pro-arbitráž“, který spočívá na předpokládané formální i věcné platnosti rozhodčích smluv. Stejně tak účelem přistoupení Spojených států amerických k Newyorské úmluvě bylo podpořit uznávání a výkon mezinárodních rozhodčích nálezů, a zároveň zmírnit přetížení soudů a poskytnout stranám alternativní metodu pro řešení sporů, které je rychlejší a méně nákladné než soudní řízení.⁹⁹

⁹⁷ RŮŽIČKA, Květoslav. Rozhodčí řízení před Rozhodčím soudem při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky. 2. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2005. 254 s., ISBN 80-868-9843-1, s. 191-192.

⁹⁸ U.S. Court of Appeals, Fifth Circuit, 23 March 2004. *Karaha Bodas Co. (Cayman Islands) v. Perusahaan Pertambangan Minyak Dan Gas Bumi Negara (Indonesia)*. (US No. 02-20042, 03-20602).

⁹⁹ BORN, Garry B., op. cit, s. 3412.

Pojem „pro-vymáhání“ zajišťuje cizím rozhodčím nálezům minimálně stejně příznivé podmínky pro uznání a výkon jaké mají nálezy tuzemské. Tento požadavek je vtělen zejména v zákazu vnitrostátních soudů smluvních stran Newyorské úmluvy podle svých vnitrostátních právních předpisů uplatňovat přísnější požadavky na platnost rozhodčí smlouvy.

Odepření uznání a výkonu rozhodčích nálezů je upraveno v článku V. Článek V jak odepření návrh strany, tak z úřední moci s taxativně vymezenými důvody. V tomto ohledu považují za nutné zdůraznit, že odepření uznání a výkonu se nijak nedotýká samotné platnosti rozhodčího nálezu. Při rozhodování o odepření uznání a výkonu nejsou státní soudy oprávněny nahrazovat rozhodnutí rozhodčího soudu svým vlastním, a to ani v případě pochybení v právních otázkách.¹⁰⁰ V neposlední řadě musíme pamatovat na princip favor arbitrandum, který ukládá soudům posuzovat rozhodčí nálezy flexibilně a podporovat je.¹⁰¹ Zároveň žádné ustanovení Newyorské úmluvě nestanoví požadavek, aby v případě naplnění odpíracího důvodu smluvní stát odmítl uznání rozhodčího nálezu. Povinnost odepřít uznání a výkonu rozhodčího nálezu neexistuje, soudy mají v tomto ohledu možnost uvážení. Jediný požadavek, který Newyorská úmluva ukládá je, aby smluvní státy uznávaly za splnění podmínek rozhodčí nálezy a rozhodčí smlouvy patřící do její působnosti. Obsah článku V ani základní struktura ani účel Newyorské úmluvy nestanoví opačnou povinnost neuznávat rozhodčí nálezy nebo smlouvu.¹⁰²

4.4.1 čl. V odst. 1 písm. a) NÚ

Neplatnost rozhodčí smlouvy a nezpůsobilost smluvních stran se řídí právem státu, které se na smlouvu nebo danou osobu vztahuje, nebo právem místa, které si strany zvolily. V případě nezpůsobilosti byť jedné ze stran rozhodčí smlouvy se považuje rozhodčí smlouva za neplatnou, v důsledku této neplatnosti nebyla splněna jedna ze základních podmínek rozhodčího řízení. Nezpůsobilost může spočívat v mentální neschopnosti, fyzické neschopnosti, nedostatku pravomoci jednat jménem právnické osoby nebo smluvní straně, která je příliš mladá na to, aby podepsala smlouvu. Kromě výše uvedeného je pojem nezpůsobilosti vykládán v kontextu čl. V odst. 1 písm. a) ve smyslu neschopnosti k uzavírání smluv, které může například nastat, pokud rozhodné právo zakáže straně, která je státní podnik, uzavřít rozhodčí smlouvu pro určité typy

¹⁰⁰ MIČINSKÝ, L. op. cit., s. 85.

¹⁰¹ MIČINSKÝ, L. op. cit., s. 81.

¹⁰² BORN, Garry B., op. cit., s. 3428.

případných sporů. V některých jurisdikcích může mít státní podnik zakázáno uzavřít rozhodčí smlouvu v rámci smluv o obraně.¹⁰³

Odpověď na otázku, zda byla strana způsobilá či nikoliv, je nutné hledat v rozhodném právu. Je-li rozhodným právem právo české odpověď na otázku způsobilosti, najdeme v zákoně o mezinárodním právu soukromém, kde je primárním kritériem místo obvyklého pobytu osoby. Otázka způsobilosti je tedy v českém právu jasně a určitě zodpovězena, naopak ve Spojených státech amerických neexistuje jednotná úprava mezinárodního práva soukromého, proto je třeba zkoumat úpravu konkrétního státu. Například Nejvyšší soud v New Yorku ve svém rozhodnutí *Thompson v. Ketcham*, 4 Johns. 285 (N. Y. 1806)¹⁰⁴ uzavřel, že je to dobře ustálené pravidlo, pokud je smlouva uzavřena s odkazem na jinou zemi, ve které má být vykonána, musí se řídit právem místa, kde má mít svůj účinek. Stejně tak je právo smluvního místa plnění rozhodující pro právní subjektivitu.

V rámci sporů týkajících se platnosti rozhodčí smlouvy odpůrci často tvrdí, že rozhodčí smlouva není formálně platná, protože není v písemné formě, jak vyžaduje čl. II odst. 2 Úmluvy. Tento požadavek musí být naplněn i v rámci sportovního práva, což potvrzují i americké soudy. Například hráč ledního hokeje Alexander Ovečkin nemusel ve Spojených státech splnit povinnost vyplývající z rozhodčího nálezu rozhodčího výboru Ruské federace ledního hokeje, jelikož americký okresní soud pro okres Columbia rozhodl, že písemná rozhodčí smlouva, jak vyžaduje článek II odst. 2 Úmluvy, chybí. V tomto případě soud zjistil, že mezi smluvními stranami neexistuje ani podepsaná rozhodčí smlouva ani písemná výměna.¹⁰⁵

Související důvody pro odmítnutí uznání a výkonu rozhodčího nálezu mohou spočívat v neexistenci rozhodčí smlouvy ve smyslu Newyorské úmluvy. Jiné důvody, které mohou být použity, zahrnují tvrzení o protiprávnosti, nátlaku nebo podvodu.¹⁰⁶ Další důvodem může být i nejasnost rozhodčí doložky. Příkladem může být rozhodnutí soudu ve Florencii, který považoval klauzuli „případné rozhodčí řízení má být provedeno v Londýně podle anglického práva“ za

¹⁰³ Příručka ICCA k NYC, s. 84.

¹⁰⁴ Nathan Greene, *New York Rule as to the Law Governing the Validity of Contracts*, 12 Cornell L. Rev. 286 (1927), s. 290. [online]. Copyright © [cit. 21.07.2019]. Dostupné z: <https://scholarship.law.cornell.edu/cgi/viewcontent.cgi?referer=https://www.google.com/&httpsredir=1&article=1254&context=clr>.

¹⁰⁵ US District Court, District of Columbia, 18 January 2006, *Moscow Dynamo v. Alexander M. Ovechkin*, reported in Y.B. Comm. Arb. XXXI (2006) pp. 1394–1402 (US No. 568).

¹⁰⁶ Příručka ICCA k NYC, s. 86.

nejednoznačnou.¹⁰⁷ Jedná se o typický případ, kdy by pečlivější vypracování rozhodčí doložky vedlo k pozitivnějšímu výsledku.

4.4.2 čl. V odst. 1 písm. b) NÚ

Pod písmenem b) se skrývá garance práva na spravedlivý proces. Porušení práva na spravedlivý proces může spočívat v procesním nedostatku ve formě nevyrozumění strany nebo odepření možnosti uplatnit požadavky. Následkem je možnost odepření výkonu takto vydaného rozhodčího nálezu. Důkazní povinností tíží stranu, která se takového porušení práva na spravedlivý proces dovolává. Poškozená strana musí prokázat, že ji bylo znemožněno v rozhodčím řízení uplatnit svá práva.¹⁰⁸

Newyorská úmluva se výslovně nezabývá otázkou rozhodného práva pro určení, zda je důvod pro odepření uznání a výkonu cizího rozhodčího nálezu z důvodu porušení spravedlivého procesu naplněn. Standardy procesní spravedlnosti použitelné pro tento odpírací důvod jsou zejména vnitrostátní právní předpisy místa uznání, vnitrostátní předpisy v místě sídla rozhodčího soudu, který spor projednal, speciální vnitrostátní předpis pro použití v mezinárodních arbitrážích nebo norma mezinárodně jednotná odvozená přímo z čl. V odst. 1 písm. b). V rámci těchto standardů je různorodý přístup jednotlivých vnitrostátních soudů, které přijaly různá řešení v tomto ohledu, nicméně mezi nejčastěji používané standardy patří právo fóra a mezinárodních standardů, které stanoví čl. V odst. 1 písm. b).¹⁰⁹

Základním požadavkem pro naplnění práva na spravedlivý proces, je řádné vyrozumění stran o konání rozhodčího řízení. Newyorská úmluva tento pojem nedefinuje. Již ze samotné fundamentální podstaty práva na spravedlivý proces lze logicky dovodit, že řádné vyrozumění v rozhodčím řízení nemá stejný význam jako v řízení soudním. V rozhodčím řízení je tedy nutné zvolit takové oznámení, které je vhodné v rámci mechanismu smluvního řešení sporů smluvních stran, včetně případných použitelných institucionálních rozhodčích pravidel.¹¹⁰

¹⁰⁷ Corte di Appello [Court of Appeal], Florence, 27 January 1988, Eastern Mediterranean Maritime Ltd. v. SpA Cerealtoscana, reported in Y.B. Comm. Arb. XV (1990) pp. 496–98 (Italy No. 103).

¹⁰⁸ MIČINSKÝ, L. op. cit., s. 111.

¹⁰⁹ BORN, Garry B., op. cit., s. 3499-3500.

¹¹⁰ BORN, Garry B., op. cit., s. 3509.

Případem, na kterém jsem se rozhodla v rámci tohoto odpíracího důvodu je Consorcio Rive S.A. de C.V. (Mexico) v. Briggs of Cancun, Inc.¹¹¹ Skutkově se jednalo o to, že Consorcio Rive, S.A. de C.V. („Rive“) a Briggs of Cancun, Inc. (dále jen „BC“) uzavřeli dohodu, podle níž Rive poskytla nemovitost v Mexiku a povolila BC v této nemovitosti otevřít restauraci. Dohoda obsahovala rozhodčí doložku. Z obchodního vztahu vznikl spor a arbitrážní tribunál rozhodl ve prospěch Rive. Následně Rive podala žalobu u federálního soudu na výkon rozhodnutí podle Newyorské úmluvy. Okresní soud Spojených států amerických pro severní okres Louisiana vydal rozsudek o výkonu proti BC, ale odmítl nařídít výkon proti mateřské společnosti BC, David Briggs Enterprises, Inc. (dále jen „DBE“). Proti tomuto rozhodnutí podala BC odvolání a tvrdila, že byl porušen řádný proces podle čl. V odst. 1 písm. b), jelikož nebyla řádně vyrozuměna a že výkon rozhodnutí by porušil veřejný pořádek Spojených států amerických podle čl. V odst. 2 písm. b), jelikož bylo v Mexiku zahájeno trestní řízení. Odvolací soud Spojených států amerických pro pátý okruh prvostupňové rozhodnutí potvrdil a uvedl, že BC byla řádně oznámena o řízení podle čl. V odst. 1 písm. b) a měla možnost se řízení zúčastnit. Při odmítnutí argumentu veřejného pořádku podle čl. V odst. 2 písm. b) soud rozhodl, že okresní soud správně rozhodl, že výkon rozhodčího nálezu neporušuje nejzákladnější pojmy morálky a spravedlnosti Spojených států amerických.

Dalším příkladem je případ, kdy banka byla hypotečním věřitelem a z tohoto titulu byla držitelem lodi, která byla zabrána v Bostonu. Banka se dohodla na složení jistoty za pohledávky nájemce vůči vlastníkovi. Dále však byla téměř zcela ignorována následným rozhodčím řízením v Madridu. Když se nájemce domáhal výkonu rozhodnutí proti jistotě složené bankou, okresní soud v Massachusetts odmítl výkon rozhodnutí s odůvodněním, že banka neobdržela řádné oznámení o rozhodčím řízení.¹¹²

Dalším důvodem pro odepření uznání a výkonu dle písm. b) může být událost na straně jedné ze stran, například odvolací soud v Londýně v tomto duchu potvrdil rozhodnutí vrchního soudu, kterým odmítl vykonat rozhodčí nález vydaný pod záštitou indické arbitrážní rady v Bombaji. Vrchní soud rozhodl, že vážná nemoc jedné ze stran znamenala, že pro tuto stranu nebylo realisticky možné, aby se účelně účastnila rozhodčího řízení a prezentovala obhajobu.¹¹³

¹¹¹ United States / 26 November 2003 / U.S. Court of Appeals, Fifth Circuit / Consorcio Rive S.A. de C.V. (Mexico) v. Briggs of Cancun, Inc. (US) / 01–30553.

¹¹² US District Court, District of Massachusetts, 28 December 1989, Sesostris SAE v. Transportes Navales SA and M/V Unamuno, reported in Y.B. Comm. Arb. XVI (1991) pp. 640–45 (US No. 108).

¹¹³ Court of Appeal (Civil Division), 21 February 2006 and 8 March 2006, Ajay Kanoria, eSols Worldwide Limited, and Indekka Software Pvt Limited v. Tony Francis Guinness, reported in Y.B. Comm. Arb. XXXI (2006) pp. 943–54 (UK No. 73).

4.4.3 čl. V odst. 1 písm. c) NÚ

Pod písmenem c) se skrývají dva důvody odepření uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů. Prvním z nich je nedostatek pravomoci rozhodčího soudu nebo samostatného rozhodce vydat rozhodčí nález, který spočívá v neexistenci rozhodčí smlouvy. Druhým důvodem může být taková situace, kdy ačkoliv existuje platná rozhodčí smlouva, tato smlouva, resp. její rámec se nevztahuje na projednávaný spor.

Účelem tohoto odpíracího důvodu je náprava pochybení rozhodčího soudu, resp. samostatného rozhodce. Pochybení jsou, jak bylo již uvedeno dvojího druhu, a to, že bylo rozhodováno o sporu, pro který nebyla uzavřena rozhodčí smlouva nebo byl tento nad její rámec. Důležité je, že je-li neplněn tento důvod pouze ve vztahu k určité části rozhodčího nálezu, je možné oddělit jednotlivé části rozhodčího nálezu a odepřít výkon pouze v té části, která nespadá pod okruh sporů projednávaných na základě platné rozhodčí smlouvy. Opět platí, že důkazní břemeno tíží stranu, která odepření navrhuje.¹¹⁴

Příkladem, kdy došlo k odepření dle písm. c) je rozhodnutí Hongkongského soudu.¹¹⁵ Problematická byla rozhodčí doložka upravená pro rozhodčí řízení v Malajsii a v její příslušné části, zejména „Všechny spory týkající se kvality nebo stavu gumy nebo jiné spory vzniklé na základě těchto smluvních předpisů budou řešeny rozhodčím řízením“. V rozhodčím řízení přiznali rozhodci nárok za nezaplacení způsobený neuzavřením akreditivu podle smlouvy. Strana, která se brání výkonu, tvrdí, že rozhodčí doložka se vztahuje pouze na nároky založené na kvalitě, velikosti a váze, avšak nepokrývá akreditivy. Hongkongský nejvyšší soud udělil povolení k výkonu, avšak odvolací soud měl za to, že rozsah rozhodčí doložky není takový, aby se vztahovala na sporné otázky.

4.4.4 čl. V odst. 1 písm. d) NÚ

Nesprávné složení rozhodčího soudu nebo rozhodčí řízení, které neproběhlo v souladu s ujednáním stran nebo takové ujednání bylo v rozporu s právním řádem místa konání, je dalším odpíracím důvodem. V rámci tohoto důvodu nemusí nutně rozhodčí nález sám o sobě trpět obsahovými

¹¹⁴ MIČINSKÝ, L. op. cit., s. 134.

¹¹⁵ High Court, 28 November 1990, and Court of Appeal, 18 January 1991, *Tiong Huat Rubber Factory (SDN) BHD v. Wah-Chang International Company Limited and Wah-Chang International Corporation Limited*, reported in *Y.B. Comm. Arb. XVII* (1992) pp. 516–24 (Hong Kong No. 1).

chybami. Vadami, které zakládají odmítnutí uznání a výkonu rozhodčího nálezu budou zejména vady průběhu rozhodčího řízení (např. porušení ujednání stran o způsobu jmenování rozhodců nebo procesních pravidel).¹¹⁶ Na prvním místě stojí svoboda smluvních stran ve smyslu určení procesních pravidel, poté nastupuje právní úprava místa konání rozhodčího řízení. V Newyorské úmluvě nejsou implicitně upraveny žádné minimální požadavky na procesní pravidla, proto si mohou strany sporu stanovit svá vlastní pravidla.¹¹⁷ Ani autonomie vůle v rozhodčím řízení není neomezená. Ujednání stran je limitováno veřejným pořádkem.

Otázka složení rozhodčího soudu byla řešena například Hongkongským vrchním soudem ve věci China Nanhai.¹¹⁸ Hongkongský soud v uvedené věci uzavřel, že ačkoli nebyla dodržena zvláštní dohoda stran, pokud jde o složení tribunálu, vykonávací soud by měl vykonat svou diskreční pravomoc k vykonání nálezu, neboť dotyčné porušení je poměrně triviální.

Naopak jiný případ připomíná právě důležitost pečlivě vypracované rozhodčí doložky. Dotčená rozhodčí doložka stanovila rozhodčí řízení s dvěma rozhodci, kteří byli jmenováni stranami sporu, a kteří v případě neshody zvolí třetího rozhodce. Ustanovení rovněž stanovilo, že třetí rozhodce bude jmenován obchodním soudem v Lucemburku, pokud se oba rozhodci nedohodnou na třetím. Jakmile došlo ke sporu, každá strana jmenovala po jednom rozhodci - francouzského účetního a advokáta z New Yorku. Po rozhovorech mezi oběma rozhodci, které se týkaly postupu, nikoli však věcné stránky sporu, požádal francouzský účetní lucemburský soud, aby jmenoval třetího rozhodce, přičemž soud tak učinil. Newyorský právník namítal, že toto jmenování bylo předčasné a odmítl se zúčastnit rozhodčího řízení. Výkon rozhodnutí dvou rozhodců (tj. rozhodce jmenovaného jednou stranou a třetího rozhodce jmenovaného soudem) byl ve Spojených státech amerických zamítnut na základě porušení dohody stran o složení rozhodčího soudu.¹¹⁹

Mezi rozhodnutí, ve kterém byla strana povinná úspěšná a výkon rozhodčího nálezu byl odepřen, je spor z roku 1978 rozhodovaný odvolacím soudem ve Florencii, který zjistil, že rozhodčí tribunál se sídlem v Londýně porušil rozhodčí smlouvu stran, ačkoli to bylo v souladu s právem země, kde

¹¹⁶ MIČINSKÝ, L. op. cit., s. 152.

¹¹⁷ MIČINSKÝ, L. op. cit., s. 155-6.

¹¹⁸ Hongkong: Supreme Court of Hongkong, High Court, 13 July 1994 (ChinaNanhai Oil Joint Service Corporation Shenzhen Branch v. Gee Tai Holdings Co. Ltd.) Yearbook Commercial Arbitration XX (1995), s. 671-680 (Hong Kong no. 8).

¹¹⁹ US Court of Appeals, Second Circuit, 31 March 2005, Encyclopaedia Universalis S.A. v Encyclopaedia Britannica, Inc., Yearbook Commercial Arbitration XXX (2005), s. 1136-43 (US No. 520).

rozhodčí řízení proběhlo. Rozhodčí smlouva stanovila, že budou jmenováni tři rozhodci pro řešení sporu. Ačkoliv došlo ke jmenování dvou rozhodců stranami sporu, jmenovaní rozhodci nezvolili třetího rozhodce, neboť se shodli na výsledku případu, což anglické právo v té době povolovalo.¹²⁰ Tímto postupem byl naplněn odpírací důvod dle písm. d) Newyorské úmluvy.

Posledním a dle mého názoru nejzajímavějším případem, který jsem se rozhodla zmínit je spor mezi Media Most a Goldtron v rámci rozhodčího řízení u Mezinárodního obchodního rozhodčího soudu (ICAC) obchodní a průmyslové komory Ruské federace, přičemž výkon rozhodčího nálezu byl předložen k okresnímu soudu v Amsterdamu.¹²¹ Společnost Media Most tvrdila, že dne 12. srpna 1999 pan Orlov, předseda rozhodčímu soudu, telefonoval do kanceláře Media Most v Moskvě, přesvědčen, že bude mluvit se zástupcem Goldtronu, a vyzval zástupce Media Mostu, podat protinávrh. Dne 13. září 1999 Goldtron ve skutečnosti podal protinávrh, i když lhůta stanovená v pravidlech ICAC uplynula. Na slyšení, které se konalo následující den, rozhodčí tribunál umožnil pozdní podání protinávrhu Goldtron. Dne 28. září 1999 Media Most napadla podjatost Orlova. Předsednictvo ICAC námitku zamítlo z „formálních důvodů“, přičemž rozhodlo, že námitka nebyla podána ve lhůtě patnácti dnů ode dne, kdy došlo k důvodným pochybnostem o nestrannosti rozhodce (tj. 12. srpna 1999), tak jak stanovují pravidla ICAC.

Rozhodčí nález byl vydán dne 19. listopadu 2001 ve prospěch společnosti Goldtron. Media Most byla uložena povinnost zaplatit Goldtron v celkové výši téměř 10.500.000 USD. Okresní soud v Amsterdamu odepřel výkon nálezu, když zjistil, že předsednictvo ICAC se dopustilo pochybení, když rozhodlo, že námitka Media Mostu nebyla podána ve lhůtě stanovené pravidly ICAC. Soud rozhodl, že lhůta nezačala běžet do 14. září 1999, kdy se Media Most přesvědčila, že Orlov kontaktoval Goldtron a přesvědčil jej, aby podal protinávrh. Soud dospěl k závěru, že rozhodčí řízení proto nebylo v souladu s pravidly pro rozhodčí řízení, na nichž se strany dohodly. Soud rovněž zjistil, že předsednictvo mělo odůvodnit své rozhodnutí neumožnit pozdní podání námítky, neboť pravidla ICAC stanoví, že výzvy podané po uplynutí lhůty patnácti dnů budou považovány za včasné „pokud rozhodčí soud shledá zpoždění odůvodněné“. Soud dále poznamenal, že odmítnutím přezkoumání opodstatněnosti námítek, zbavilo předsednictvo ICAC Media Most jeho práva předložit svůj spor proti rozhodci, o němž se domnívalo, že je zaujatý, a tím porušil řádný

¹²⁰ Italy: Corte di Appello, Florence, 13 April 1978 (Rederi Aktiebolaget Sally v. srl Termarea) Yearbook Commercial Arbitration IV (1979) s. 294-296 (Italy no. 32).

¹²¹ Rechtbank [Court of First Instance], Amsterdam, 27 August 2002, Goldtron Limited v. Media Most B.V., reported in Y.B. Comm. Arb. XXVIII (2003) pp. 814-20 (Netherlands No. 27).

proces. Je třeba dodat, že výkon rozhodnutí by mohl být v tomto případě rovněž odmítnut na základě čl. V odst. 2 písm. b) (porušení řádného řízení jako porušení veřejného pořádku).

4.4.5 čl. V odst. 1 písm. e) NÚ

Posledním důvodem odepření rozhodčího nálezu z podnětu stran je skutečnost, že se rozhodčí nález doposud nestal závazným, byl zrušen nebo byl jeho výkon odložen. Rozhodčí nález je závazný okamžikem, kdy proti němu nelze uplatnit žádný opravný prostředek. V současné době existují dva konkurenční přístupy posuzování závaznosti. Prvním přístupem je posouzení závaznosti z hlediska Newyorské úmluvy, druhý přístup posuzuje závaznost podle práva místa vydání.¹²² Na území České republiky pojem závaznosti pojí výhradně s pravomocným a vykonatelným rozhodnutím.

Rozhodčí nález, resp. jeho výkon lze odložit kompetentním orgánem místa vydání. V tomto ohledu je důležité rozlišit mezi automatickým odkladem a odkladem ve smyslu článku V. odst. 1 písm. e) Newyorské úmluvy, přičemž automatický odklad nemůže mít účinky ve smyslu uvedeného článku.¹²³ Z uvedeného rozhodnutí vyplývá, že je nutné prokázat, že se jedná o odklad ve smyslu výslovného rozhodnutí o odkladu, nikoliv o pasivní aplikaci práva. Tato povinnost tíží stranu navrhuující odepření uznání a výkonu.

Jedním ze známých případů je *Creighton v. The Government of Qatar*.¹²⁴ Společnost Creighton se ve Spojených státech požadovala výkon rozhodčího nálezu ICC, vydaného v její prospěch v Paříži, zatímco vláda Kataru požádala odvolací soud v Paříži o zrušení rozhodčího nálezu. Podle francouzského práva návrh na zrušení nálezu automaticky pozastavuje výkon nálezu ve Francii. Opírající se o čl. V odst. 1 písm. e) Newyorské úmluvy, okresní soud v Columbiu odmítl vykonat rozhodčí nález a své rozhodnutí odůvodnil následovně: „Aby bylo možné stanovit, zda byl nález zrušena nebo pozastavena jeho vykonatelnost, se musí soud zabývat právními předpisy příslušného orgánu země, v níž byl nález vydán (...) V tomto případě, podle francouzského občanského soudního řádu, byla vykonatelnost rozhodčího nálezu odložena. Vzhledem k tomu, že se soud musí zabývat procesním právem místa, ve kterém byl nález vydán, dospěl tento soud

¹²² MIČINSKÝ, L. op. cit., s. 188-9.

¹²³ Rozhodnutí švédského Nejvyššího soudu ze dne 13. srpna 1979 ve věci *General National Maritime Transport Company v. Götaverken Arendal Aktiebolag* (Ö 1243-78).

¹²⁴ US District Court, District of Columbia, 22 March 1995, *Creighton Ltd. v. The Government of Qatar*, reported in *Y.B. Comm. Arb.* XXI (1996) pp. 751–58 (US No. 197).

k závěru, že nález byl pro účely čl. V odst. 1 písm. e) odložen. (...) V tomto případě není pochyb o tom, že byla vykonatelnost nálezu odložena, přičemž žaloba na zrušení rozhodčího nálezu ve Francii je vše, co je nezbytné k odložení výkonu rozhodčího nálezu.“

4.4.6 čl. V odst. 2 písm. a) NÚ

Jak jsem již předestřela, Newyorská úmluva rozlišuje mezi odepřením uznání a výkonu rozhodčího nálezu na návrh stran a z moci úřední. Odepření ex officio je možné pouze ze dvou taxativně vymezených důvodů. Prvním důvodem je nedostatek arbitrability a druhým důvodem je případ, kdy by uznání nebo výkon rozhodčího nálezu bylo v rozporu s veřejným pořádkem. V kontextu čl. V odst. 2 písm. a) se arbitrabilitou rozumí, zda může být předmět sporu vyřešen v rozhodčím řízení, nebo je vyhrazen k rozhodnutí soudem.¹²⁵ Naopak arbitrabilita v tomto smyslu nemá být chápána jako odpověď na otázku, zda spor spadá pod rozsah rozhodčí smlouvy, tato otázka je předmětem samostatného řízení.¹²⁶

Americký okresní soud v rozhodnutí *Meadows Indemnity v. Baccala & Shoop Insurance Services*¹²⁷ judikoval, že odkaz na vnitrostátní právní předpisy pouze jedné země, dokonce země, kde bude vymáhán rozhodčí nález, nerozhoduje o tom, zda je spor možné předložit k rozhodčímu řízení podle čl. II odst. 1 Newyorské úmluvy. Rozhodnutí o tom, zda určitý druh sporu není možné předložit k rozhodčímu řízení podle čl. II odst. 1 Newyorské úmluvy, musí být učiněno v mezinárodním měřítku s odkazem na právní předpisy zemí, které jsou smluvními stranami Newyorské úmluvy. Účelem Newyorské úmluvy je podpořit vymáhání obchodních rozhodčích dohod a federální politika ve prospěch řešení sporů v rozhodčím řízení sporů vyžadují, aby předmětná výjimka z čl. II odst. 1 byla vykládána restriktivně.

¹²⁵ W. Laurence Craig, William W. Park, Jan Paulsson, *International Chamber of Commerce Arbitration* 60 (2000); Gary B. Born, *International Commercial Arbitration* 944, fn. 3 (2014); Albert Jan van den Berg, *Consolidated Commentary Cases Reported in Volumes XXII (1997) - XXVII (2002), XXVIII Y.B. Com. Arb.* 666 (2003), para. 519; ICCA's *Guide to the Interpretation of the 1958 New York Convention: A Handbook for Judges* 104 (P. Sanders ed., 2011).

¹²⁶ *First Options of Chicago, Inc. v. Manuel Kaplan, et ux. and MK Investments, Inc.*, Supreme Court, United States of America, 22 May 1995, 514 United States 938: „The arbitrability of the Kaplan/First Options dispute was subject to independent review by the courts. The answer to the narrow question whether the arbitrators or the courts have the primary power to decide whether the parties agreed to arbitrate a dispute's merits is fairly simple. Just as the arbitrability of the merits of a dispute depends upon whether the parties agreed to arbitrate that dispute, see, e. g., *Mastrobuono v. Shearson Lehman Hutton, Inc.*, ante, at 52, so the question "who has the primary power to decide arbitrability" turns upon whether the parties agreed to submit that question to arbitration. If so, then the court should defer to the arbitrator's arbitrability decision. If not, then the court should decide the question independently. These two answers flow inexorably from the fact that arbitration is simply a matter of contract between the parties.“

¹²⁷ *US District Court for the Eastern District of New York Meadows Indem. Co. v. Baccala & Shoop Ins.* 760 F. Supp. 1036 (E.D.N.Y. 1991), March 29, 1991.

Písmeno a) zmocňuje orgán veřejné moci k odepření uznání a výkon cizího rozhodčího nálezu z moci úřední z důvodu, že spor není arbitrovatelný, tedy ho nelze řešit v rozhodčím řízení. Na mezinárodním poli je význam arbitrability spojen s limitací smluvní svobody stran předložit určité spory rozhodčímu soudu. Autonomie vůle je omezena zejména tuzemskými právními předpisy. Mezi typické případy vyloučení z rozhodčího řízení patří věci soutěžního, spotřebitelského, insolvenčního, rodinného nebo dědického práva. Do 80. let 20. století patřily i spory ze soutěžního práva do kategorie sporů vyloučených z rozhodčího řízení.

V rámci sporů ze soutěžního práva byla ve spojených státech amerických silná doktrína nearbitrability antimonopolních otázek. Tato doktrína byla dobře odůvodněná jak ve své koncepci, tak při uplatňování takového druhu mezinárodní dohody. Historicky se řešení sporů ze soutěžního práva v rozhodčím řízení nepovažovalo ani za vzdálenou možnost, o které by stálo za to diskutovat. Přelomem této praxe bylo rozhodnutí Nejvyššího soudu Spojených států amerických ve věci *Mitsubishi Motors Corporation proti Soler Chrysler Plymouth Inc.*¹²⁸ V rámci tohoto rozhodnutí bylo uzavřeno, že je národními soudy Spojených států amerických zachována možnost ochrany legitimních nároků stran i ve stádiu vykonatelnosti rozhodčího nálezu ze soutěžního práva.

V současnosti je tedy možné většinu sporů ze soutěžního práva podřídit rozhodčímu řízení vyjma těch ve výlučné pravomoci veřejných orgánů. V rámci právních předpisů Evropské unie existuje legislativa spotřebitelského práva, která považuje rozhodčí doložku ve formulářových smlouvách za zcela nepřijatelnou. Stejně tak se v mnoha dalších právních rádech jsou uplatněna jiná omezení, jejichž účelem je ochrana spotřebitele. Obecně převládá názor, že spotřebitelské spory jsou arbitrovatelné a případná omezení se týkají zejména požadavku na rozhodčí smlouvu.¹²⁹

4.4.7 čl. V odst. 2 písm. b) NÚ

Účelem odstavce 2 písmene b) je poskytnutí prostředku ochrany veřejných zájmů jednotlivých smluvních států Newyorské úmluvy. Pojem veřejný pořádek je každým státem definován jednotlivě v závislosti na konkrétních hodnotách společenského systému. Jednou z možných definic může být např. soubor vztahů, které jsou předmětem intenzivní ochrany a principy, které

¹²⁸ *Mitsubishi Motors Corp. v. Soler Chrysler-Plymouth, Inc.*, 473 U.S. 614 (1985).

¹²⁹ MIČINSKÝ, L. op. cit., s. 216-18.

musí být bezprostředně chráněny a dodržovány. V užším smyslu hovoříme o prosazování a ochraně hodnot právních, morálních, politických a ekonomických. Naopak v širším slova smyslu zahrnuje pojem veřejného pořádku i prosazování veřejných zájmů státu.¹³⁰ Dle rozhodnutí okresního soudu na Floridě by obrana veřejného pořádku v kontextu Úmluvy měla být vykládána v užším smyslu a měla by se uplatňovat tam, kde by výkon tohoto rozhodnutí porušil nejzákladnější představy státu o morálce a spravedlnosti státu fóra.¹³¹

Veřejný pořádek je z pohledu českého právního systému vázán na občanský zákoník. S přijetím nového občanského zákoníku došlo k posílení chápání tohoto pojmu. Veřejný pořádek je limitací smluvní volnosti stran při právním jednání tak, jak stanoví § 1 odst. 2 občanského zákoníku, který stanoví, že takové ujednání stran, resp. autonomie stran nesmí narušit veřejný pořádek.¹³² Definice tohoto pojmu je však obsažena pouze v judikatuře.

Dle usnesení Městského soudu v Praze,¹³³ které se zabývalo výhradou veřejného pořádku a možností zkoumat platnosti rozhodčí doložky v exekučním řízení, dospěl soud k závěru, že výhradu veřejného pořádku nelze vykládat tak, že jsou jí v aktivním pojetí chráněna veškerá kogentní ustanovení tuzemského právního řádu. Ani na základě výhrady veřejného pořádku nelze přezkoumávat ve věci samé cizozemský rozhodčí nález (odůvodněné odkazem na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29.3.2001, sp. zn. 21 Cdo 1511/2000).

Veřejným pořádkem se v souvislosti z uznáním a výkonem cizích rozhodčích nálezů zabýval i Krajský soud v Brně. Krajský soud ve svém usnesení shrnul,¹³⁴ že by bylo v rozporu s právním řádem i s veřejným pořádkem České republiky, Ústavou i se všemi normami platnými nejen v České republice, ale i v dalších signatářských zemích Newyorské úmluvy, aby někomu byla nařizována povinnost v rozporu s jeho právy a povinnostmi a v rozporu s právním a veřejným pořádkem země, kde má být exekuce provedena.

¹³⁰ MIČINSKÝ, L. op. cit., s. 249-50.

¹³¹ *Costa v. Celebrity Cruises, Inc.*, 768 F. Supp. 2d 1237, 1241 (S.D. Fla. 2011).

¹³² § 1 (2) zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník: „Nezakazuje-li to zákon výslovně, mohou si osoby ujednat práva a povinnosti odchylně od zákona; zakázána jsou ujednání porušující dobré mravy, veřejný pořádek nebo právo týkající se postavení osob, včetně práva na ochranu osobnosti.“

¹³³ Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 17. 4. 2006, č. j. 18 Co 586/2005-534.

¹³⁴ Usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 15. 2. 2007, sp. zn. 20 Co 167/2006-67.

Z výše uvedeného lze shrnout, že veřejný pořádek v občanském zákoníku je pojmem nedefinovaným, jehož vymezení je svěřeno soudním orgánům.

Rozhodnutí švýcarského soudu, které se týká vymezení pojmu veřejného pořádku, může být odborníky vnímáno jako nesprávné. Jednalo se o případ, kdy na základě smlouvy se žalovaná dohodla, že zajistí vystavovatele pro veletrh zbraní pořádaný žalobcem v Turecku. Smlouvu vypracoval Dr. E., který byl advokátem žalobce a později také advokát žalovaného. Smlouva obsahovala rozhodčí doložku, která stanovila Dr. E. jako jediného rozhodce pro případ řešení sporu. Ustanovení dále stanovilo, že jediný rozhodce nemůže být za žádných okolností odvolán. V případě porušení tohoto ustanovení musí být rozhodci vyplacena smluvní pokuta. Na základě uvedené smlouvy vznikl spor o pronájem stánků a žalobce zahájil rozhodčí řízení tak, jak bylo stanoveno ve smlouvě. Jediný rozhodce Dr. E. vydal nález a nařídil žalované zaplatit žalobkyni 1,463,131 SFR. Žalovaná se rozhodčímu nálezu bránila a podala návrh na zrušení tohoto nálezu v Turecku. Její žádost byla zamítnuta Nejvyšším soudem Turecka. Následně požádal žalobce o vymáhání tureckého rozhodčího nálezu a rozhodnutí tureckého Nejvyššího soudu ve Švýcarsku. Soud prvního stupně ve Švýcarsku zjistil, že rozhodčí doložka porušila švýcarský veřejný pořádek a odmítl jeho výkon, což odvolací soud v Curychu svým rozhodnutím potvrdil.¹³⁵

Je důležité zdůraznit, že porušení národní legislativy ve státě, ve kterém je žádáno o uznání a výkon, nemusí ex post znamenat porušení veřejného pořádku. Newyorská úmluva omezuje smluvní státy při výkladu veřejného pořádku tím, že klade důraz zejména na to, že národní definice nesmí porušovat další ustanovení Newyorské úmluvy.¹³⁶

Na území Ruské federace existuje tzn. doložka veřejného pořádku obsažená v občanském zákoníku v článku 1193. Tato doložka stanovuje, že norma zahraničního práva, která se má dle kolizních norem aplikovat, se ve výjimečných případech nepoužije, a to v případě, kdy by důsledky jejího použití byly zjevně v rozporu se zásadami práva a pořádku (veřejného pořádku) Ruské federace. V takovém případě se dle potřeby použije příslušná norma ruského práva.

¹³⁵ Bezirksgericht [Court of First Instance], Affoltern am Albis, 26 May 1994, affirmed by the Court of Appeal in Zurich on 26 July 1995, reported in Y.B. Comm. Arb. XXIII (1998) pp. 754–63 (Switzerland No. 30).

¹³⁶ MIČINSKÝ, L. op. cit., s. 262-4.

Odmítnutí aplikovat normu cizího práva nesmí být založeno výhradně na rozdílu právních, politických nebo ekonomických systémů příslušného cizího státu a Ruské federace.¹³⁷

Obdobně se k obsahu konceptu veřejné politiky Ruské federace vyjádřilo presidium Nejvyššího obchodního soudu tak, že se neshoduje s obsahem vnitrostátních právních předpisů Ruské federace. Veřejná politika Ruské federace by měla být chápána jako základy sociální politiky Ruského státu. Pravidlo veřejného pořádku lze použít pouze v těch individuálních případech, kdy by použití cizího práva mohlo způsobit výsledek nepřijatelný z hlediska ruského právního svědomí.¹³⁸ V rámci rozhodovací činnosti zaujaly ruské soudy stanovisko k pojetí veřejného pořádku, když Nejvyšší obchodní soud Ruské federace odkázal na koncepci veřejné politiky, aby odepřel uznání a výkon rozhodčího nálezu, jehož uznání a výkon by způsobil následky v rozporu se všeobecně uznávanými morálními a etickými pravidly nebo ohrožujícími život a zdraví občanů nebo bezpečnost státu.¹³⁹

Veřejný pořádek na území USA je vnímán ve dvou rovinách, a to ve vztahu k rozhodnému právu a ve smyslu smluvní autonomie. V rámci rozhodného práva je výhrada veřejného pořádku aplikována v případě, že je zde odkaz na právo, jehož aplikace by byla neslučitelná s veřejným pořádkem fóra. Smluvní autonomie je hmotněprávní limitací veřejného pořádku.¹⁴⁰

Ve Spojených státech amerických je známý případ společnosti Parsons,¹⁴¹ která navrhovala odepření uznání rozhodčího nálezu z důvodu, že by toto rozhodnutí bylo v rozporu s veřejným

¹³⁷ Статья 1193 Гражданский кодекс Российской Федерации (ГК РФ), V originálním znění: „Норма иностранного права, подлежащая применению в соответствии с правилами настоящего раздела, в исключительных случаях не применяется, когда последствия ее применения явно противоречили бы основам правопорядка (публичному порядку) Российской Федерации с учетом характера отношений, осложненных иностранным элементом. В этом случае при необходимости применяется соответствующая норма российского права. Отказ в применении нормы иностранного права не может быть основан только на отличии правовой, политической или экономической системы соответствующего иностранного государства от правовой, политической или экономической системы Российской Федерации.“

¹³⁸ Presidium of Supreme Arbitrazh Court of Russian Federation, Overview of Arbitrazh Court Practice on Applicability of the “Public Order” Clause as A Ground for Denial of Acknowledgment and Enforcement of Foreign Court and Arbitral Awards, Informational Letter No. 156, ¶5 (2013).

¹³⁹ Высший Арбитражный Суд Российской Федерации, Ansell S.A. (France) v ООО MedBusinessService-2000 (Russia) / A40-24208/10-63-209, 3.8.2010.

¹⁴⁰ BĚLOHLÁVEK, A. J. Rozhodčí řízení, ordre public a trestní právo. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008, 2408 s. ISBN 978-80-7400-096-6. s. 386.

¹⁴¹ U.S. Court of Appeals, Second Circuit, Parsons & Whittemore Overseas Co. v. Societe Generale de L'Industrie du Papier (RAKTA), (US No. 74-1642, 74-1676).

pořádkem Spojených států amerických. Parsons & Whittemore Overseas (dále jen „PWO“), americká korporace, a Societe Generale de L'Industrie du Papier (dále jen „RAKTA“), egyptská společnost, uzavřela smlouvu o výstavbě a provozu papírny v Egyptě. Smlouva stanovila v případě sporu rozhodčí řízení podle pravidel Mezinárodní obchodní komory (dále jen „Pravidla ICC“). Společnost RAKTA zahájila rozhodčí řízení, v němž požadovala náhradu škody za porušení smlouvy, a v její prospěch byl vynesena konečný rozhodčí nále. Nález potvrdil federální okresní soud ve Spojených státech amerických. PWO se proti tomuto nálezu odvolala a tvrdila, že (i) výkon nálezu by porušil veřejný pořádek USA, (ii) nález představuje rozhodnutí o záležitostech, které nejsou svěřeny rozhodčímu řízení, (iii) rozhodčí tribunál popřel právo PWO prezentovat svůj případ, (iv) nález je založen na vyřešení otázek, které nespádají do oblasti působnosti smluvního ujednání pro rozhodčí řízení a (v) rozhodčí nález je zjevně v rozporu se zákonem, tzv. manifest-disregard doctrine.¹⁴² Odvolací soud Spojených států pro druhý obvod potvrdil rozhodnutí okresního soudu a potvrdil nález. Odmítnutím první námitky odvolací soud rozhodl, že ustanovení čl. V odst. 2 písm. b) Newyorské úmluvy týkající se veřejného pořádku by mělo být vykládáno restriktivně a výkon zahraničních rozhodčích nálezů může být odepřen pouze tehdy, pokud by výkon rozhodnutí porušil základní pojmy morálky a spravedlnosti ve státě místa výkonu. Soud rovněž rozhodl, že arbitrabilita podle čl. V odst. 2 písm. a) Newyorské úmluvy nebyla ovlivněna skutečností, že se zahraniční politika USA byla v rámci sporu zohledněna. Soud neshledal žádné porušení spravedlivého řízení podle čl. V odst. 1 písm. b) Newyorské úmluvy ani neshledal žádné překročení pravomoci tribunálu podle čl. V odst. 1 písm. c) Newyorské úmluvy. Soud nakonec odmítl rozhodnout, zda existoval důvod obrany „zjevného nerespektování zákona“ (manifest disregard of the law) v rámci Newyorské úmluvy, na místo toho, aby rozhodl, že i kdyby taková obrana existovala, PWO ji nedokázalo prokázat.

¹⁴² Manifest-disregard doctrine odkazuje na právní zásadu, že rozhodčí nález bude zrušen, pokud rozhodce zjevně nedodrží zákon. Pro zjevné nerespektování práva je pouhá chyba ve výkladu nebo v použití práva nedostatečné. Rozhodce jedná v rámci manifest-disregard doctrine, pokud (1) je jasně vymezena použitelná právní zásada, která nepodléhá diskreci rozhodce a (2) rozhodce odmítl dbát této právní zásady. Manifest-Disregard Doctrine Law and Legal Definition | USLegal, Inc. Legal Definitions Legal Terms Dictionary | USLegal, Inc.[online]. Copyright © Copyright 1997 [cit. 25.06.2019]. Dostupné z: <https://definitions.uslegal.com/m/manifest-disregard-doctrine/>

5. Uznání a výkon cizích rozhodčích nálezů dle vnitrostátních předpisů České republiky

Historicky bylo rozhodčí řízení na území České republiky upraveno již za dob Československa, konkrétně zákonem č. 98/1963 Sb., o rozhodčím řízení v mezinárodním obchodním styku a o výkonu rozhodčích nálezů. Zákon z roku 1963 byl v platnosti až do 1. 1. 1995, poté byl nahrazen zákonem č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení, který obsahoval v části páté ustanovení o poměru k cizině. Zákon o rozhodčím řízení tedy až do roku 2014 substituoval ustanovení zákona o mezinárodním právu soukromém. Od 1. 1. 2014, byla úprava uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů přesunuta do části sedmé zákona č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém.¹⁴³ Hlavními prameny uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů jsou však mezinárodní smlouvy splňující požadavky článku 10 Ústavy,¹⁴⁴ tedy i Newyorská úmluva, která bude přednostně aplikována před zákony České republiky týkajícími se uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů. Koneckonců aplikační přednost stanoví i § 47 ZRŘ¹⁴⁵ a §2 ZMPS¹⁴⁶.

5.1 Vzájemnost

Vzájemnost je základním předpokladem pro uznání a výkon cizích rozhodčích nálezů. V Newyorské úmluvě je zakotvena tzv. fikce vzájemnosti. Podle článku I odst. 1 se Newyorská úmluva vztahuje na nálezy vydané na území jiného státu než toho, v němž je žádáno o jejich uznání a výkon. V rámci procesu přistoupení k Newyorské úmluvě, může stát omezit použití tohoto ustanovení použitím výhrady v odst. 3. Smluvní stát, který tuto výhradu uplatní, použije Newyorskou úmluvu pouze na uznání a výkon nálezů vydaných na území jiného smluvního státu, tzv. výhrada vzájemnosti. Tuto výhradu při přijetí Newyorské úmluvy využila Česká republika i Spojené státy americké, nicméně, výhrada se i po prohlášení vztahuje pouze na faktické uznání a výkon rozhodčího nálezu, což znamená, že na uznání rozhodčí smlouvy dle článku II. Úmluvy se tento princip nepoužije.¹⁴⁷

¹⁴³ OLÍK, M. in MIČINSKÝ, L. op. cit., s. 473.

¹⁴⁴ článek 10 zákona č. 1/1993 Sb., Ústavy ČR.

¹⁴⁵ §47 zákona č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů.

¹⁴⁶ § 2 zákona č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém.

¹⁴⁷ ROZEHNALOVÁ, N. op. cit., s. 324.

Výhrada vzájemnosti vedla k tomu, že výkon rozhodčího nálezu byl odmítnut pouze v jednom případě. Jednalo se o případ, kdy žalobce žádal o výkon nálezu, vydaného ve Spojeném království, ve Spojených státech amerických dříve, než Spojené království ratifikovalo Newyorskou úmluvu. Americký okresní soud pro jižní okres New Yorku rozhodl, že Newyorská úmluva není použitelná, a proto neumožnil výkon nálezu.¹⁴⁸

Ruská federace učinila výhradu podmíněného uplatnění Newyorské úmluvy na nečlenské státy. Při přistoupení k Úmluvě stanovil Svaz sovětských socialistických republik, že uplatní ustanovení této Úmluvy na rozhodčí nálezy vydané na území států, které nejsou smluvními stranami, pouze v rozsahu, v jakém poskytují vzájemné zacházení.¹⁴⁹

5.2 Podmínky uznání a výkonu (srovnání NÚ a ZMPS)

Základní myšlenkou a povinností každého smluvního státu Newyorské úmluvy platí, že každý smluvní stát je povinen uznat cizí rozhodčí nález spadající do režimu Newyorské úmluvy za závazný a povolit jeho výkon podle předpisů o řízení, které platí na území, na kterém je uznání nálezu uplatňováno. Jak bylo již výše uvedeno, smluvní státy mohou prohlásit, že budou uplatňovat Newyorskou úmluvu pouze na uznání a výkon nálezů vydaných na území jiného smluvního státu. Přibližně dvě třetiny smluvních států tuto výhradu učinily.

Ačkoliv se cizí rozhodčí nález uzná a vykoná dle tuzemských předpisů státu uznání a výkonu, je nutné, aby tento stát dodržoval podmínky, které jsou přímo stanovené Newyorskou úmluvou. Dodržování těchto podmínek však neomezuje státy v oblasti přizpůsobení procesu uznání a výkonu tak, aby byla zohledněna všechna specifika vnitrostátního pořádku za předpokladu, že takové zohlednění nebude vykazovat znaky zvýhodnění domácích rozhodčích nálezů. Záležitosti, které Newyorská úmluva neupravuje, jsou pak v diskreci jednotlivých států. Příkladem takové neupravené záležitosti může být lhůta, ve které musí dojít k podání návrhu na uznání a výkon. V této oblasti se v praxi uplatňuje přístup, že promlčecí doba podléhá právní úpravě státu, kde se žádá o uznání a výkon.¹⁵⁰

¹⁴⁸ US District Court, Southern District of New York, 27 September 1974, *Splosna Plovba of Piran v. Agrelak Steamship Corp.*, reported in *Y.B. Comm. Arb. I* (1976) p. 204 (US No. 6).

¹⁴⁹ Contacting states » New York Convention. The New York Convention » New York Convention [online]. Copyright © 2009 [cit. 25.06.2019]. Dostupné z: <http://www.newyorkconvention.org/countries>

¹⁵⁰ MIČINSKÝ, L. op. cit., s. 68-71.

Podmínky uznání rozhodčího nálezu vyjmenovává článek IV. Základním předpokladem a nedílnou součástí procesu uznání a výkonu je předložení originálu rozhodčího nálezu nebo jeho řádně ověřené kopie a originál písemné rozhodčí smlouvy nebo její řádně ověřené kopie, tedy řádné prokázání existence obou dokumentů. Pokud některý z těchto dokumentů není v úředním jazyce země výkonu, je třeba zajistit úředně ověřený překlad. V jednom případě byl tento požadavek považován za nesplněný. Případ se týkal rozhodčího nálezu vydaného v Moskvě v ruském jazyce. Překlad nálezu do německého jazyka provedl zaměstnanec moskevské notářské kanceláře, který na kopii nálezu označil, že tato kopie odpovídá původnímu znění. Soud ve švýcarském Zugu odmítl výkon, protože překlad nebyl ověřen diplomatickým nebo konzulárním zástupcem ani na švýcarské misi v Moskvě, ani na ruské misi ve Švýcarsku.¹⁵¹

Z výše uvedeného plyne, že oprávněný má povinnost předložit vyjmenované listiny, tedy splnění předepsaných požadavků podle článku IV Newyorské úmluvy je povinné.¹⁵²

5.3 Odepření uznání a výkonu dle ZMPS

V České republice nelze cizí rozhodčí nálezy českými soudy zrušit, jedinou obranou povinného je podání návrhu na odepření uznání a výkonu za stanovených podmínek. Odepření uznání a výkonu je upraveno v § 121 zákona o mezinárodním právu soukromém. Toto ustanovení vyjmenovává odpírací důvody, které nelze rozšiřovat.

Prvním odpíracím důvodem je, že rozhodčí náleze není podle práva státu, v němž byl vydán, pravomocný nebo vykonatelný, bude možné odepření jeho výkonu. Stanovení, zda je cizí rozhodčí náleze pravomocný a vykonatelný, je možné zjistit z doložky právní moci umístěné zpravidla na jeho první stránce nebo na zvláštní listině. Právní moc může být rovněž doložena jiným způsobem stanoveným právním řádem státu, kde byl rozhodčí náleze vydán nebo podle kterého byl rozhodčí náleze vydán.

Dalším důvodem pro odepření je zrušení cizího rozhodčího nálezu ve státě, v němž byl vydán nebo podle jehož právního řádu byl vydán. Každý stát se v příslušném procesním předpise zvolí důvody, pro které může být rozhodčí náleze zrušen obecným soudem. Skutečnost, že je rozhodčí náleze stížen

¹⁵¹ Obergericht [Court of Appeal], Zug, 27 February 1998, reported in Y.B. Comm. Arb. XXIX (2004) pp. 805–808 (Switzerland No. 35).

¹⁵² BORN, Garry B., op. cit., s. 3397.

vadou, je rovněž důvodem pro zrušení českého rozhodčího nálezu soudem. Zákon o mezinárodním právu soukromém odkazuje na § 31 zákona o rozhodčím řízení (blíže v kapitole 2.5).

Posledním důvodem je rozpor rozhodčího nálezu s veřejným pořádkem. Příkladem cizího rozhodčího nálezu odporujícího veřejnému pořádku může být nález, který uložil povinnost českému žalovanému zaplatit cizímu žalobci úroky z prodlení v nepřiměřené výši.¹⁵³ Pojem veřejný pořádek byl již rozebrán v kapitole 4.4.7 této práce. Ve spojitosti s rozhodčím řízením, byl veřejný pořádek rozebrán např. Nejvyšším soudem České republiky.¹⁵⁴

Definicí veřejného pořádku se zabývá i odborná literatura domácí i zahraniční. Z českých odborníků definuje např. Kapitán veřejný pořádek, a to jako hodnoty, jež nacházejí svůj odraz v právu a které jednotlivé státy proklamují chránit. Jako příklad lze uvést podstatné zásady práva, zásady společenského zřízení či dobré mravy.¹⁵⁵ Dalším českým autorem zabývajícím se vymezením pojmu veřejný pořádek je Rozehnalová. Podle Rozehnalové veřejný pořádek reflektuje morální, sociální, ekonomické či právní hodnoty natolik důležité, že je nutné je chránit za všech okolností a bez výjimky.¹⁵⁶ Pojmu veřejný pořádek se věnuje i ustanovení §4 ZMPS¹⁵⁷ a jeho komentář. Dle komentáře představuje veřejný pořádek obecně jednu z podstatných náležitostí demokratického právního státu prostupující celé právo a zahrnující pravidla, na nichž leží právní základy společenského řádu společnosti, přičemž v českém právním prostředí hovoříme o tzv. negativním veřejném pořádku, jehož primární funkcí je obrana proti nežádoucím účinkům cizího práva.¹⁵⁸ Zahraničním autorem, který zkoumá pojem veřejného pořádku je např. Corthaut, který definuje veřejný pořádek jako soubor norem v samém srdci politického subjektu, které vyjadřují

¹⁵³ RŮŽIČKA, K. op. cit., s. 803.

¹⁵⁴ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 13. 12. 2016, sp. zn. 20 Cdo 676/2016.

¹⁵⁵ KAPITÁN, Zdeněk. Teorie veřejného pořádku. Časopis pro právní vědu a praxi. 2004, č. 3, s. 214.

¹⁵⁶ ROZEHNALOVÁ, Naděžda. et al. Mezinárodní právo soukromé Evropské unie (Nařízení Řím I, Nařízení Řím II, Nařízení Brusel I). Praha: Wolters Kluwer, a.s. 2013, 448 s., ISBN 978-80-7478-003-5, s. 339.

¹⁵⁷ Ustanovení zahraničního právního řádu, jehož se má použít podle ustanovení tohoto zákona, nelze použít, jestliže by se účinky tohoto použití zjevně přičily veřejnému pořádku. Ze stejných důvodů nelze uznat cizí rozhodnutí, cizí soudní smír, cizí notářskou a jinou veřejnou listinu, cizí rozhodčí nález, nebo provést procesní úkon k dožádání z ciziny, anebo uznat právní poměr nebo skutečnost, které vznikly v cizině nebo podle zahraničního právního řádu.

¹⁵⁸ PAUKNEROVÁ, M. in PAUKNEROVÁ, Monika, ROZEHNALOVÁ, Naděžda, ZAVADILOVÁ, Marta a kol. Zákon o mezinárodním právu soukromém. Komentář., Praha: Wolters Kluwer, 2013, ISBN 978-80-7478-368-5, komentář k § 4.

a chrání základní možnosti jím přijaté, s ohledem na jeho politické, ekonomické, společenské a kulturní uspořádání.¹⁵⁹

5.4 Uznání a výkon cizích rozhodčích nálezů v rámci soudního řízení

Neplní-li povinný dobrovolně to, co mu rozhodčí nález ukládá, je oprávněnému dána možnost navrhnout výkon cizího rozhodčího nálezu podle § 261 zákona č.99/1963 Sb., občanský soudní řád. Návrh na výkon rozhodčího nálezu se podává u místně a věcně příslušného soudu, tedy u okresního soudu v místě bydliště fyzické osoby nebo sídla právnické osoby. Splňuje-li návrh veškeré formální náležitosti, posoudí příslušný soud, zda je cizí rozhodčí nález platný, zda existuje vzájemnost a zda neexistují důvody k odepření.

Za splnění všech požadavků poté dochází k uznání a výkonu cizího rozhodčího nálezu neformální cestou za dodržení formálního procesu stanoveného Newyorskou úmluvou. Pokud neexistuje žádná překážka, která by bránila uznání nebo výkonu na území České republiky, soud přihlédně k cizímu rozhodčímu nálezu jako by se jednalo o tuzemský a vydá usnesení o nařízení výkonu. Výkon se obvykle nařizuje bez slyšení povinného. Způsob výkonu cizího rozhodčího nálezu je na uvážení oprávněného, nicméně navrhnutý způsob může být soudem z důvodu nevhodnosti změněn. Proti nařízení výkonu se může povinný bránit odvoláním proti usnesení dle § 254 OSŘ, ve kterém může uvádět nové relevantní skutečnosti a důkazy na jeho obranu.

V řízení o odvolání se zpravidla nařizuje jednání, v rámci kterého může odvolací soud napadené usnesení zrušit, změnit, potvrdit nebo odvolání odmítnout. Samotný soudní výkon cizího rozhodčího nálezu je zakončen vymožením nároku oprávněného.¹⁶⁰ Specifikem a zároveň záporou soudního výkonu je, že řízení na rozdíl od exekuce podléhá soudnímu poplatku a v návrhu na soudní výkon rozhodnutí navíc na rozdíl od exekučního návrhu musí obsahovat přesné označení majetku, který si oprávněný přeje postihnout.¹⁶¹

¹⁵⁹ CORTHAUT, Tim. EU Ordre Public. Alphen aan den Rijn: Wolters Kluwer, 2012, s. 15 (Originální znění: „The ordre public is the complex of norms at the very heart of a political entity expressing and protecting the basic options taken by that entity in respect of its political, economic, social and cultural order.“).

¹⁶⁰ OLÍK, M. in MIČINSKÝ, L. op. cit., s. 489-91.

¹⁶¹ § 263 (1) zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád: „Výkon rozhodnutí lze nařídit jen v takovém rozsahu, jaký oprávněný navrhl a jaký podle rozhodnutí stačí k jeho uspokojení.“

5.5 Uznání a výkon cizích rozhodčích nálezů v rámci exekučního řízení

Cizí rozhodčí nález stejně jako cizí majetkové rozhodnutí nevyžaduje žádné speciální soudní rozhodnutí, aby byl na území České republiky uznán. Již Nejvyšší soud České republiky ve svém rozhodnutí¹⁶² uzavřel, že k uznání rozhodčího nálezu dochází v rámci řízení o výkonu.

K cizímu rozhodčímu nálezu se v rámci jeho uznání jednoduše přihlédne tak, jako by se jednalo o nález tuzemský. Není tedy třeba žádného formálního procesního postupu. Zahájení exekučního řízení je výhradně na návrh oprávněného. Oprávněný může podat exekuční návrh v případě, že povinný dobrovolně neplní povinnosti mu uložené pravomocným rozhodčím nálezem. Po doručení exekučního návrhu, musí exekutor požádat příslušný soud o udělení pověření k provedení exekuce. Způsob provedení primárně stanoví exekutor, rovněž se ale může obrátit i na oprávněného, aby navrhl způsob provedení exekuce. Vydání exekučního příkazu pro povinného znamená, že není nadále oprávněn nakládat s vymezeným majetkem. Pokud by povinný nerespektoval zákaz nakládání s majetkem, bylo by takové jednání považováno za neplatné.

Stejně jako při soudním výkonu je exekuční příkaz doručován povinnému jako poslednímu, a to z důvodu, aby se předešlo zmaření jeho výkonu. Jedinou možností povinného, jak se exekučnímu titulu bránit, je vznesení námitek dle článku V odst. 1 Newyorské úmluvy. Řádně uplatněnými a oprávněnými námitkami může povinný docílit zastavení výkonu dle § 55 zákona č. 120/2001 Sb., exekuční řád. Existenci důvodů pro zastavení výkonu zkoumá exekutor i exekuční soud z úřední povinnosti. Úspěšným vymožením povinnosti končí za předpokladu plného uspokojení oprávněného exekučního řízení.¹⁶³

5.6 Aktuální rozhodovací praxe tuzemských soudů

V recentní rozhodovací praxi Nejvyššího soudu České republiky v oblasti výkonu cizího rozhodčího nálezu v exekučním řízení se objevil zcela nový trend spočívající v tom, že se Nejvyšší soud začal stavět odmítavě k tomu, aby prostřednictvím exekučního řízení byly vykonávány cizí rozhodčí nálezy, u kterých nebylo rozhodnuto o uznání, a to i v případě, že se jedná o rozhodčí nálezy vydané v režimu Newyorské úmluvy o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů.

¹⁶² Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 7. 4. 1999, sp. zn. Neu 88/1999.

¹⁶³ MIČINSKÝ, L. op. cit., s. 492-3.

V souladu s ustanovením § 40 odst. 1 písm. c) zákona č. 120/2001 Sb., exekuční řád je exekučním titulem vykonatelný rozhodčí nález. Návrh na nařízení exekuce je možné podat, pokud povinný dobrovolně nesplní to, co mu exekuční titul, tedy vykonatelný rozhodčí nález, ukládá.¹⁶⁴

Nejvyšší soud ČR ve svém usnesení 20 Cdo 1165/2016,¹⁶⁵ uzavřel, že cizí rozhodčí nálezy (včetně těch vydaných podle Newyorské úmluvy) nejsou způsobilými exekučními tituly ve smyslu § 37 odst. 2 exekučního řádu. Důvodem této nezpůsobilosti je, dle názoru Nejvyššího soudu, skutečnost, že ohledně nich nebylo vydáno rozhodnutí o uznání. Tento závěr odůvodnil Nejvyšší soud tím, že v případě exekučního výkonu na rozdíl od výkonu soudního absentuje odůvodnění rozhodnutí o vykonatelnosti příslušného exekučního titulu ze strany soudu tedy, že přímé exekuci cizích rozhodčích nálezů vydaných podle Newyorské úmluvy brání ustanovení § 37 odst. 2 exekučního řádu. Na jedné straně Nejvyšší soud ve svém rozhodnutí uznává přímou použitelnost Newyorské úmluvy, v rámci které nálezy spadající do její působnosti jsou uznávány bez dalšího, a na straně druhé konstatuje, že to neznamena, že jsou bez dalšího tyto rozhodčí nálezy i způsobilými exekučními tituly a odkazuje na ust. § 37 odst. 2 exekučního řádu. Prvním problémem, který v rámci rozhodovací praxe v tomto ohledu spatřuji je, že Nejvyšší soud opírá své právní závěry o vlastní judikaturu, která vydání předmětného usnesení předchází jen o několik měsíců.¹⁶⁶

Soudní rozhodnutí, o které Nejvyšší soud opírá své názory je na daný případ zcela nepoužitelná, neboť v prvním usnesení se soud zabýval uznáním cizího rozhodnutí, rozsudku floridského obvodního soudu v režimu zákona o mezinárodním právu soukromém, nikoliv cizího rozhodčího nálezu. V rámci druhého rozhodnutí se již jednalo o výkon cizího rozhodčího nálezu, avšak soud neřešil otázku formálního uznání jako podmínky vykonání cizího rozhodčího nálezu, ale spor o platnost rozhodčího nálezu.

Současný přístup Nejvyššího soudu je tedy dle mého názoru nesprávný a přikláním se k postoji JUDr. Ondřeje Rathouského a Mgr. Tamary Skorkovské,¹⁶⁷ že takové rozhodnutí a argumentace Nejvyššího soudu odporuje právní úpravě obsažené v Newyorské úmluvě, kterou je Česká

¹⁶⁴ Zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád), § 37 odst. 2.

¹⁶⁵ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 03. 11. 2016, sp. zn. 20 Cdo 1165/2016.

¹⁶⁶ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 01. 7. 2016, sp. zn. 20 Cdo 1349/2016 a usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 18. 10. 2016, sp. zn. 20 Cdo 4663/2015.

¹⁶⁷ <http://www.giese.cz/novinky/exekuce-na-zaklade-zahranicnich-rozhodcich-nalezu/> (navštíveno 28. 6. 2019).

republika vázána, a která má v souladu s ustanovením čl. 10 Ústavy České republiky¹⁶⁸ přednost před zákonem.

Z článku III Newyorské úmluvy vyplývá jednoznačná povinnost každého smluvního státu uznat rozhodčí nález za závazný a povolit jeho výkon podle předpisů o řízení platných v místě jeho výkonu, za podmínek stanovených v následujících člancích. Jednou z těchto podmínek je, že pro uznání a výkon cizích rozhodčích nálezů, na něž se vztahuje Úmluva, nebudou stanoveny podstatně tíživější podmínky nebo vyšší soudní poplatky, než jsou stanoveny pro uznání a výkon rozhodčích nálezů tuzemských.

Po krátké logické úvaze lze dojít k jednoznačnému závěru a to, že pro cizí rozhodčí nálezy nelze stanovit tíživější podmínky při výkonu, než mají nálezy tuzemské, a to ani ve formě neaplikování ustanovení § 37 odst. 2 exekučního řádu. Žádný platný právní předpis České republiky nevyžaduje řízení o uznání či prohlášení vykonatelnosti tuzemského rozhodčího nálezu, ať už se jedná o soudní či exekuční výkon (viz. §40 (1) c) exekučního řádu), tedy ani cizí rozhodčí nález by neměl v duchu článku III. Newyorské úmluvy být podroben uznávacímu řízení.

Dle mého názoru je takový přístup soudů k cizím rozhodčím nálezům velice problematický a jeho důsledkem může být ústup od využívání rozhodčího řízení z důvodu ztížení vymáhání pohledávek. Současná rozhodovací praxe tedy nepřímo zvýhodňuje dlužníka, který do té doby, než bude zahájena exekuce má zcela volné dispozice s majetkem, což může vést ke krácení věřitele.

Názor o nesprávnosti recentní rozhodovací praxe Nejvyššího soudu České republiky lze podpořit také rozsudkem Nejvyššího soudního dvora Portugalska, který se otázkou řízení o uznání cizího rozhodčího nálezu rovněž zabýval a dospěl k závěru, že právní úprava, která vyžaduje, aby výkonu cizího rozhodčího nálezu předcházelo řízení o uznání, v rámci kterého by byl cizí rozhodčí nález přezkoumaný a potvrzený, představuje podstatně tíživější podmínky, než musí splňovat tuzemské rozhodčí nálezy, proto takové předpisy porušují článek III Newyorské úmluvy.¹⁶⁹

¹⁶⁸ Zákon č. 1/1993 Sb., Ústava ČR, článek 10 “Vyhlášené mezinárodní smlouvy, k jejichž ratifikaci dal Parlament souhlas a jimiž je Česká republika vázána, jsou součástí právního řádu; stanoví-li mezinárodní smlouva něco jiného než zákon, použije se mezinárodní smlouva.“

¹⁶⁹ http://newyorkconvention1958.org/index.php?lvl=notice_display&id=1570 (navštíveno 27.9.2019).

V neposlední řadě i Profesor Pieter Sanders, uzavřel, že požadavek dvojího exequaturu je v rozporu s hlavním cílem Newyorské úmluvy.¹⁷⁰

¹⁷⁰ BORN, Garry B., op. cit., s. 3414.

6. Uznání a výkon cizích rozhodčích nálezů dle vnitrostátních předpisů Ruské federace

V ruském právním prostředí se střetávají dva pojmy, které je třeba rozlišit, a to arbitrazhnyy sud a treteyskiy sud. Cizinci mají tendenci dělat častou chybu v ruském soudním systému tím, že zaměňují dva výše uvedené pojmy, tedy arbitrazhnyy sud ve smyslu státního obchodního soudu a treteyskiy sud ve smyslu nestátního rozhodčího soudu v Ruské federaci. Je to proto, že Rusko má systém soudů nazývaný v ruštině „arbitrazhniye soudy“. Tento ruský termín je často přeložen do angličtiny jako „arbitrážní“ nebo „arbitrážní“ soudy. Překlad může být zavádějící, protože systém „arbitrážních (obchodních) soudů“ není systémem rozhodčího řízení, v rámci kterého strany souhlasí s tím, aby jejich nároky byly projednávány vybranými rozhodci. Je to systém federálních obchodních soudů s jurisdikcí nad obchodními a některými správními spory.

Přestože je Ruská federace vázána mnoha multi i bilaterálními smlouvami v rámci uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů, je faktický výkon a uznání rozhodčích nálezů značně problematický. Jednou z mnoha překážek může být oprávnění státního zástupce navrhnout určení neplatnosti rozhodčí smlouvy, jedná – li se o veřejný zájem, a to i v rámci řízení o uznání a výkonu.¹⁷¹ Nejčastější cestou uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů v Ruské federaci je prostřednictvím Newyorské úmluvy, s čímž se pojí rovněž i odpírací důvody. Pro uznání a výkon cizího rozhodčího nálezu je však nutné splnit požadavky národního procesního práva.¹⁷²

Arbitrážní řád Ruské federace stanoví, že pro uznání a výkon cizího rozhodčího nálezu je třeba předložit rozhodčí nález obchodnímu („arbitrazh“) soudu v místě bydliště nebo v místě, kde se nachází majetek povinného, přičemž žádost o výkon musí být podána do 3 let od vydání rozhodčího nálezu. Proti rozhodnutí o výkonu je možné se odvolat. Rozhodnutí odvolacího soudu je pak konečné a ihned vykonatelné. Mimořádnou instancí je Nejvyšší obchodní soud, který rozhoduje případy pouze za velice specifických podmínek. Jakmile je rozhodnuto o uznání a výkonu, soud vydá exekuční příkaz. Pokud povinný dobrovolně nesplní povinnosti, oprávněný

¹⁷¹ BĚLOHLÁVEK, A. J. Rozhodčí řízení, ordre public a trestní právo. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008, 2408 s. ISBN 978-80-7400-096-6. s. 266.

¹⁷² Гетьман-Павлова, И. В. op. cit., s. 916.

může zahájit exekuční řízení, které probíhá za stejných podmínek jako exekuce soudního rozhodnutí. Exekuční řízení trvá obvykle 6 až 20 měsíců.¹⁷³

Nejdůvěryhodnějším a nejkompexnějším zdrojem pokynů pro vymáhání rozhodčích nálezů v Rusku je informační dopis Nejvyššího obchodního soudu č. 96, vydaný v prosinci 2005. Dopis se skládá ze shrnutí a komentářů k třicet jedna případů, o nichž rozhodly rozhodčí soudy na různých úrovních, včetně samotného Nejvyššího obchodního soudu, a doporučení nižším soudům při rozhodování o budoucích případech.

6.1 Proces uznání a výkonu dle zákona o mezinárodní obchodní arbitráži

Články 35 a 36 federálního zákona o mezinárodní obchodní arbitráži upravují uznání a výkon rozhodčího nálezu a důvody pro odepření uznání a výkonu. Rozhodčí nález má být uznán jako závazný bez ohledu na stát, ve kterém byl vydán, na základě písemné žádosti podané příslušnému soudu. Strana, která žádá o výkon rozhodčího nálezu je povinna předložit řádně ověřenou kopii rozhodčího nálezu podepsaného rozhodci a dokumenty prokazující uzavření rozhodčí smlouvy. Pokud je některý z těchto dokumentů v jiném než ruském jazyce, je třeba doložit řádně ověřený překlad těchto listin do ruského jazyka.

Uznání a výkon rozhodčího nálezu je možné odmítnout na žádost strany nebo z úřední povinnosti. Důvody pro odepření na návrh strany, proti níž rozhodnutí směřuje, zahrnují situaci kdy, ačkoliv byl rozhodčí nález vydán na základě rozhodčí smlouvy, jedna ze stran při jejím uzavření byla nezpůsobilá. Dalšími důvody jsou neplatnost rozhodčí smlouvy, nevyrozumění druhé strany o jmenování rozhodců nebo zahájení rozhodčího řízení, spor mezi spory, jejichž řešení svěřily strany rozhodcům nebo rozhodnutí přesahuje rámec rozhodčí smlouvy, složení rozhodčího soudu nebylo v souladu s dohodou stran nebo zákonem nebo rozhodčí nález vydaný cizím státem se v tomto státě nestal závazným nebo byl zrušen či byl jeho výkon pozastaven. Odmítnutí uznání nebo výkonu z úřední moci přísluší kompetentnímu soudu, pokud předmět sporu není možné řešit v rozhodčím řízení nebo by bylo uznání nebo výkon v rozporu s veřejným pořádkem Ruské federace.

¹⁷³ Enforcement of International Arbitral Awards in Russia, Maxim Kulkov, Partner at Goltsblat BLP, Moscow 18 November 2009, s. 1-2.

6.2 Nejčastější odpírací důvody na území Ruské federace

Dne 1. dubna 2013 vydal Nejvyšší obchodní soud Ruské federace informační dopis č. 156, který se zabýval hodnocením praktik obchodních soudů při aplikaci veřejného pořádku jako důvodu pro odepření uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů, přičemž má sloužit jako vodítko pro obchodní soudy.

Z mého pohledu klíčovým je odstavec 5, ve kterém je kladen důraz na to, že uznání a výkon cizího rozhodčího nálezu nemůže porušit ruský veřejný pořádek pouze na základě toho, že ruské právo neobsahuje identické normy jako aplikovatelné platné cizí právo. Odstavec 5 se tak snaží zdůraznit, že v případě, kdy cizí rozhodčí tribunál vydá nález, který je obecně v souladu se základními zásadami ruského právního systému, pouhá skutečnost, že v ruském občanském právu neexistuje pojem, který by plně odpovídal právní instituci (pojmu) záruky a prohlášení (ve smyslu, v jakém se taková instituce podle anglického práva použije) nemohou sloužit jako důvod pro uplatnění výjimky veřejného pořádku a následné odmítnutí vymáhat zahraniční rozhodčí nález z tohoto důvodu.

Druhým významným odstavcem, který jsem se rozhodla v této práci přiblížit je odstavec 6, který poznamenává, že ruské soudy mají velký prostor pro uvážení při určování, zda represivní prvek odpovědnosti, resp. výše náhrady škody je natolik nepřiměřená, aby se dostala do konfliktu s ruským veřejným pořádkem. Ruské soudy se mají řídit skutečností, že uložení sankcí bude zejména porušením ruského veřejného pořádku, pokud je výše těchto sankcí neobvykle vysoká nebo pokud v době sjednávání sankcí byly zřejmé známky zneužití smluvní svobody.¹⁷⁴

Odpíracími důvody, kterými jsem se rozhodla v rámci této kapitoly na území Ruské federace zabývat, jsou veřejný pořádek, procení pochybení a zneplatnění smluv obsahujících rozhodčí doložku. Tyto důvody jsou nejčastější procesní obranou proti uznání a výkonu v Ruské federaci.

Případ *United World Ltd. v. Krasny Yakor*¹⁷⁵ dokonale ilustruje široce vykládanou veřejnou politiku. V tomto případě odmítl soud výkon cizího rozhodčího nálezu znějícího na částku menší

¹⁷⁴ Presidium of Higher Arbitrazh Court provides guidance on the concept of public policy - Lexology. Lexology [online]. Copyright © Copyright 2006 [cit. 11.09.2019]. Dostupné z: <https://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=793f7e46-4fcb-4808-b7b9-83502e9b8aac>

¹⁷⁵ *United World v. Krasny Yakor*, Federal Arbitrazh Court of the Volgo-Vyatsky Region, Russia, 17 February 2003, A43-10716/02-27-10.

než 40 tisíc USD s odůvodněním, že by takový výkon vedl k bankrotu společnosti Krasny Yakor a způsobil by tak vážné škody regionální ekonomice v místě sídla Krasny Yakor. Takové škody by byly v rozporu s ruskou veřejnou politikou. Hojně využívaným důvodem v rámci veřejné politiky je rovněž nepřiměřeně represivní nárok v rozhodčím nálezu. V článku 29 informačního dopisu Nejvyššího obchodního soudu Ruské federace č. 96 je stanoveno, že rozhodčí nález by měl dodržovat zásadu proporcionality občanskoprávní odpovědnosti ve vztahu k následkům porušení práva. Tento požadavek tak umožňuje odmítnout cizí rozhodčí nález, který např. stanoví náhradu škody v trojnásobné výši.¹⁷⁶

Procesní pochybení zahrnuje zejména případy, kdy nebyla jedna ze stran řádně vyrozuměna. V případě *Forever Maritime v. Mashimport*¹⁷⁷ soud odmítl výkon cizího rozhodčího nálezu na základě, skutečnosti, že povinný nebyl řádně vyrozuměn o místě a času konání rozhodčího řízení, přičemž soud odmítl jako důkaz kopie korespondence prokazující, že došlo k řádnému vyrozumění povinného. Důvodem pro odmítnutí tohoto důkazu byla skutečnost, že překlad do ruského jazyka nebyl úředně ověřen. Osobně považuji toto rozhodnutí za absurdní, jelikož skutečnost, že došlo k řádnému doručení, byla doložena a důvodem odepření byl pouze dle mého názoru přepjatý formalismus procesu.

Zneplatnění smluv obsahujících rozhodčí doložku patří mezi poměrně častou taktiku povinné strany. Povinná strana využívá stranu třetí, aby zneplatnila smlouvu obsahující rozhodčí doložku. Dle ruského práva je v určitých případech přípustné, aby třetí strana, jejíž práva byla porušena cizí smlouvu, se domáhala u soudu zrušení této smlouvy.¹⁷⁸

6.3 Vybraná judikatura

V únoru 2018 vydal obchodní soud v Moskvě rozhodnutí, kterým zamítl uznání a výkon rozhodčího nálezu vydaného ICC ve prospěch *Dredging and Maritime Management SA* (Lucembursko) proti *JSC Inzhtransstroy* (Rusko), a to z důvodu nevynutitelnosti rozhodčí doložky ICC obsažené ve smlouvě. Zároveň dospěl soud k názoru, že by uznání a výkon nálezu porušil veřejný pořádek. Porušení bylo spatřováno v hypotetickém preferenčním zacházení s věřitelem,

¹⁷⁶ Enforcement of International Arbitral Awards in Russia, Maxim Kulkov, Partner at Goltsblat BLP, Moscow 18 November 2009, s. 2.

¹⁷⁷ *Forever Maritime v. Mashimport*, Presidium of Russian Fed'n Supreme Com. Ct., No. 3253/04 (2004).

¹⁷⁸ Enforcement of International Arbitral Awards in Russia, Maxim Kulkov, Partner at Goltsblat BLP, Moscow 18 November 2009, s. 4.

tedy zvýhodněním věřitele dlužníka v insolvenční. Důvodem, pro který považoval ruský soud rozhodčí doložku za nevynutitelnou, byla její formulace „spor má být vyřešen v mezinárodním rozhodčím řízení.“ Pojem mezinárodní rozhodčí řízení je totiž příliš vágní, a zároveň nedošlo ani ke stanovení rozhodčí instituce příslušné k projednání sporu.¹⁷⁹

Dle některých odborníků není odůvodnění soudu správné, neboť pravidla ICC jednoznačně určily soud ICC jako jediný orgán, který je oprávněn spor projednat podle pravidel ICC. Odkaz na pravidla je dostačující pro stanovení pravidel řešení sporu bez jakýchkoliv nejasností.¹⁸⁰ Nadto v ruském právním řádu neexistuje výslovný požadavek na určení rozhodčího orgánu v rozhodčí doložce, a jak stanovuje článek 7 odst. 9 zákona o mezinárodní obchodní arbitráži, v pochybnostech musí být rozhodnuto ve prospěch platnosti a vynutitelnosti rozhodčí smlouvy.

Dalším případem, který hýbl ruskou veřejností a dnes je používán spíše jako žertík je případ *Sophocles Star Shipping Inc. v. Technopromexport*, ve kterém chyba v názvu žalobce obsažená v nálezu a smlouvě způsobila odmítnutí uznání a výkonu rozhodčího nálezu Moskevským obchodním soudem. Soud uzavřel, že smlouva obsahující rozhodčí doložku byla uzavřena mezi *Sophocles Star Shipping Co Ltd. a. Technopromexport*, zatímco žádost o uznání a výkon byla podána *Sophocles Star Shipping Inc.*

Mezi rozhodnutí zabývající se článkem V odst. 1 písm. b) patří případ *Sandora* proti *Euro-Import Group*.¹⁸¹ Dne 12. února 2010 rozhodčí tribunál u Mezinárodního obchodního rozhodčího soudu v Ukrajinské obchodní a průmyslové komoře vydal rozhodnutí, kterým nařizuje ruské společnosti *Euro-Import Group* zaplatit ukrajinské společnosti *Sandora* cenu zboží dodaného podle smlouvy, jakož i penále za pozdní platbu a náklady na rozhodčí řízení. Soud prvního stupně rozhodl o uznání a výkonu rozhodčího nálezu. Ruská společnost podala kasační stížnost proti rozhodnutí v prvním stupni a uvedla, že mimo jiné nebyla rozhodčím soudem řádně informována o čase a místě řízení. Federální obchodní soud v Moskvě zamítl kasační stížnost a potvrdil rozhodnutí prvního stupně o uznání a výkonu rozhodčího nálezu. Poté, co kasační soud citoval články III a V Newyorské

¹⁷⁹ Ruling of the Arbitrazh (Commercial) Court of the City of Moscow dated 8 February 2018, case No. A40-176466/17-83-1232.

¹⁸⁰ Russian Courts Hold an ICC Arbitration Clause to Be Unenforceable - Kluwer Arbitration Blog, Kluwer Arbitration Blog [online]. Dostupné z: <http://arbitrationblog.kluwerarbitration.com/2018/11/28/russian-courts-hold-an-icc-arbitration-clause-to-be-unenforceable/> (navštíveno 30.8.2019).

¹⁸¹ Russia / 12 November 2010 / Russia, Федеральний арбитражный суд Московского округа (Federal Arbitrazh Court for the Moscow District) / ООО Sandora (Ukraine) v ООО Euro-Import Group (Russia) / A40-51459/10-63-440.

úmluvy, dospěl k závěru, že argument týkající se nesprávného oznámení času a místa rozhodčího řízení nemohl být důvodem pro odmítnutí uznání a výkonu rozhodčího nálezu, protože zástupce ruské společnosti byl přítomen na rozhodčím řízení.

Dalším rozhodnutím, které jsem se rozhodla zmínit je Yukos v. Turpas. V roce 1993 uzavřela společnost Yukos s tureckou společností Turkish Petroleum Refineries, Inc. (Tupras) smlouvu o dodávkách oleje, která obsahovala rozhodčí doložku. V roce 2000 došlo ke konfliktu a Tupras zahájil rozhodčí řízení, ve kterém byl vydán nález na 2,4 milionu dolarů plus úrok z prodlení. Ruské soudy odmítly uznání a výkon tohoto nálezu, neboť nebylo zřejmé, zda již nabyl právní moci a zda existovala rozhodčí smlouva.¹⁸²

Posledním případem, který jsem se rozhodla zabývat, je případ ZAO UralEnergogaz v. OOO ABB Electroengineering.¹⁸³ Dne 24. prosince 2007 společnost UralEnergogaz uzavřela smlouvu o dodávce se společností Electroengineering, která obsahovala rozhodčí doložku stanovující rozhodčí řízení v Moskvě podle pravidel Komise OSN pro mezinárodní obchodní právo (pravidla UNCITRAL) a předsedu mezinárodní obchodní komory v Paříži jako orgán oprávněný ke jmenování rozhodců.

UralEnergogaz podala žalobu u soudu prvního stupně proti Electroengineering a žádala odškodnění za pozdní dodání zařízení na základě dodací smlouvy. Moskevský obchodní soud odkázal strany na rozhodčí řízení na základě rozhodčí doložky ve smlouvě. UralEnergogaz ve svém návrhu podanému odvolacímu soudu požádala o zrušení rozhodnutí soudu prvního stupně a uvedla, že rozhodčí smlouva je neplatná, protože (i) nestanovila konkrétní rozhodčí soud ani pravidla rozhodčí řízení a (ii) postup pro jmenování rozhodců nebyl řádně specifikován. Odvolací soud zrušil rozhodnutí prvního stupně a vrátil věc k novému řízení. Ve svém závěru odkázal odvolací soud na rozhodnutí Nejvyššího obchodního soudu Ruské federace a čl. II odst. 3 Newyorské úmluvy, podle kterého může státní soud uplatnit soudní příslušnost ve sporu, i když strany uzavřely rozhodčí dohodu, pokud považuje rozhodčí dohodu za neplatnou, neúčinnou nebo nevykonatelnou. Odvolací soud shledal, že dotčená rozhodčí doložka byla nevymahatelná, jelikož smlouva neobsahovala standardní rozhodčí doložku (navrhovanou v článku 1 pravidel

¹⁸² Rozhodnutí federálního obchodního soudu pro záposibiřský region, ze dne 6. srpna 2013, F04/3755-580/A75-2003.

¹⁸³ Russia / 24 June 2009 / Russia, Девятый арбитражный апелляционный суд (Ninth Arbitrazh Court of Appeal) / ZAO UralEnergogaz (Russia) v OOO ABB Electroengineering (Russia) / No. A40-27854/09-61-247

UNCITRAL), strany se nedohodly na konkrétních rozhodčích pravidlech upravujících jmenování rozhodců, tedy nebylo možné dospět k závěru, že se strany dohodly na pravidlech UNCITRAL. Kromě toho uvedl, že rozhodčí doložka nesprávně odkazovala na postavení „prezidenta Mezinárodní obchodní komory“, které neexistuje, a které znemožnilo určit orgán oprávněný ke jmenování rozhodců. Odvolací soud tak rozhodl, že rozhodčí smlouva je nevynutitelná a že by její výkon porušoval právo žalobce na právní ochranu.

6.4 Specifika v oblasti rozhodčího řízení

Jednou ze specialit ruského rozhodčího řízení je možnost daná stranám sporu vzdát se zrušení rozhodčího nálezu. Takové vzdání je možno učinit pouze v rámci tuzemského rozhodčího řízení. Ruské soudy dokonce dovozují, že pouze obecný odkaz na rozhodčí pravidla obsahující ustanovení o konečnosti rozhodčího nálezu, je dostačující.¹⁸⁴

Propojení stáru a rozhodčího řízení není v Ruské federaci nijak neobvyklé. Jako ve většině státech nehrají ruské státní soudy při tvoření rozhodčích institucí žádnou roli, nejvýše mohou být informovány o založení stálého rozhodčího soudu. V tomto případě jsou kopie zakládajících dokumentů zaslány kompetentnímu soudu. Dokumenty zahrnují zejména rozhodnutí o založení, pravidla rozhodčího soudu a seznam arbitrářů.¹⁸⁵

Další interakcí mezi soudy a rozhodčím tribunálem je žádost rozhodčího tribunálu nebo jedné ze stran sporu s jeho souhlasem o asistenci ke získání důkazu, soud však netíží povinnost takové žádosti vyhovět. V neposlední řadě může rozhodčí soud vydat předběžné opatření, to však nemá donucovací účinky a bez speciálního řízení před státními soudy není vykonatelné. Z tohoto důvodu se strany často obrací přímo na státní soud za účelem vydání předběžného opatření.¹⁸⁶

Proces uznání a výkonu cizího rozhodčího nálezu zahrnuje 3 stupně. Prvním soudem, na který se musí žadatel o uznání obrátit je obchodní soud v místě sídla nebo bydliště povinného. Proti rozhodnutí tohoto soudu není přípustné odvolání, avšak je připuštěno předložit rozhodnutí

¹⁸⁴ GUGKLYA, Leonila in BĚLOHLÁVEK, Alexander J. a Naděžda ROZEHNALOVÁ, ed. Czech (& Central European) Yearbook of Arbitration. [1. vyd.]. New York: Juris Publishing, 2012. ISBN 978-1-933833-83-5. s. 92 a 100.

¹⁸⁵ SERGEEV, Alexander a TERESHCHENKO, Tatiana in BĚLOHLÁVEK, Alexander J. a Naděžda ROZEHNALOVÁ, ed. Czech (& Central European) Yearbook of Arbitration. [1. vyd.]. New York: Juris Publishing, 2013. ISBN 978-1-937518-71-4. s. 199.

¹⁸⁶ SERGEEV, Alexander a TERESHCHENKO, Tatiana, op. cit., s. 209.

kasačnímu soudu, tj. vyššímu obchodnímu soudu. Kasační soud přezkoumá rozhodnutí nižšího stupně a může ho zrušit pro zjevnou právní nebo procesní chybu. V poslední řadě, je-li jedna ze stran stále nespokojena s výsledkem řízení, může požádat Nejvyšší obchodní soud o přezkum rozhodnutí nižších soudů. Nejvyšší obchodní soud pak na základě diskrece rozhodne, zda žádosti vyhoví či nikoliv. Pokud vyhoví žádosti, přezkum je proveden presidiem Nejvyššího obchodního soudu, který rozhodnutí buď potvrdí, nebo zruší. Po zrušení obvykle přikáže soudu I. stupně vydat nové rozhodnutí, výjimečně však může rozhodnout sám.¹⁸⁷

Velmi často používaným odpíracím důvodem je důvod skrytý v článku V odst. 1 písm. b) Newyorské úmluvy, a to že nedošlo k řádnému vyrozumění protistrany. Například ve věci sporu Loral Space and Communications Holdings Corp. v. Global Tel.¹⁸⁸ došlo k odepření výkonu dvou rozhodčích nálezů vydaných mezinárodním rozhodčím soudem v Londýně. Přestože žalovaný byl řádně vyrozuměn o datu rozhodčího řízení s místem konání v Londýně, důvodem pro odepření byla skutečnost, že originál dokumentu s oznámením přesného místa konání byl žalobci doručen 5 dní před konáním jednání. Dle názoru soudu bylo pro právního zástupce žalovaného nemožné získat vízum v tak krátké době, a tím byl naplněn odpírací důvod.

S tímto přepjatým formalismem nemohu souhlasit, nevidím žádný důvod, pro který by právní zástupce žalovaného musel čekat s podáním žádosti o vízum až do oznámení přesného místa konání. Žalovaný i jeho zástupce byli řádně oznámeni o místě konání, proto neexistuje žádná překážka uznání a výkonu ve smyslu článku V odst. 1 písm. b) Newyorské úmluvy. Vedle výše uvedeného dochází rovněž ke zneužití námitky veřejného pořádku, a to i přestože tento důvod nemá být prostředkem pro přezkoumání podstaty sporu.¹⁸⁹ Co se týče nejrozšířenějšího odpíracího důvodu, je za něj považována situace, kdy povinný použije třetí stranu za účelem podání žaloby na neplatnost rozhodčí smlouvy. Pokud bude třetí strana u soudu úspěšná a soud rozhodne o neplatnosti smlouvy, byl by výkon nálezu vydaného na základě neplatné smlouvy v rozporu s veřejným pořádkem a rovněž i soudním rozhodnutím, který tuto neplatnost deklaruje.¹⁹⁰

¹⁸⁷ KAREBELNIKOV, Boris a PELLEW, Dominic, Enforcement of international arbitral awards in Russia – Still a mixed picture in ICC International Court of Arbitration Bulletin- Vol. 19/No. 1 – 2008, s. 67 [online]. Copyright ©c [cit. 01.09.2019]. Dostupné z: https://www.jus.uio.no/ifp/english/research/projects/choice-of-law/events/2009/presentations/article_karebelnikov.pdf.

¹⁸⁸ Rozhodnutí federálního obchodního soudu v Moskvě A40-31732/07, ze dne 17. dubna 2008 a KG-A40/3758-08-P, ze dne 15. května 2008, Loral Space and Communications Holdings Corp. v. Global Tel.

¹⁸⁹ KAREBELNIKOV, Boris, op. cit., s. 71.

¹⁹⁰ KAREBELNIKOV, Boris, op. cit., s. 74.

Závěrem této kapitoly jsem se rozhodla vyzdvihnout několik základních doporučení v rámci uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů na území Ruské federace, zejména v souvislosti s výše uvedenou judikaturou. Již při uzavírání rozhodčí smlouvy je vhodné se vyvarovat jakýchkoliv ustanovení, které by mohly, byť potencionálně, být v rozporu s ruským právem. Po zahájení rozhodčího řízení by žalující strana měla obdržet doklady o řádném vyrozumění protistrany o konání rozhodčího řízení a tyto uchovat až do úspěšného vykonání rozhodčího nálezu. Jakékoliv dokumenty, které obdržíte, by měly být v originále nebo alespoň ověřená kopie. Dále je třeba pečlivě volit rozhodné právo, jehož ustanovení mohou být rovněž v rozporu s ruským veřejným pořádkem a způsobit tak odmítnutí uznání a výkonu cizího rozhodčího nálezu.

7. Uznání a výkon cizích rozhodčích nálezů dle vnitrostátních předpisů Spojených států amerických

7.1 Proces uznání a výkonu

Rozhodčí nález nemá v právním systému USA žádnou sílu ani efekt, za tímto účelem je nutné projít tzv. potvrzovacím procesem, který převede rozhodčí nález na roveň rozhodnutí amerického státního soudu.¹⁹¹ Po úspěšném potvrzovacím procesu použije oprávněná osoba soudní rozhodnutí k vymožení odškodnění postihnutím majetku povinného na území USA. Faktory, které lákají účastníky sporu k vymožení rozhodčího nálezu do USA je skutečnost, že USA je místo příznivé pro výkon, zejména z důvodu silné veřejné politiky ve prospěch rozhodčího řízení a výkonu rozhodčích nálezů a úcta státních soudů poskytovaná rozhodčím nálezům. V neposlední řadě jsou Spojené státy americké vnímány jako neutrální místo.¹⁹²

Zrušení rozhodčího nálezu podle § 10 federálního zákona o rozhodčím řízení¹⁹³ je možné, pokud je (i) rozhodčí nález ovlivněn úplatkem, podvodem nebo nezákonnými prostředky (ii) rozhodci byli zjevně podjatí nebo podplaceni (iii) rozhodci bezdůvodně neodročili slyšení nebo neumožnili straně provést argumentaci nebo jinak způsobili straně újmu a (iv) rozhodci překročili svou pravomoc.

Pro rozhodčí nálezy, které nespádají pod Newyorskou úmluvu, vyžaduje § 13 federálního zákona o rozhodčím řízení, aby strana, která žádá o uznání cizího rozhodčího nálezu, předložila a) rozhodčí smlouvu, výběr nebo jmenování dalšího rozhodce nebo prodloužení lhůty k vydání rozhodčího nálezu, pokud takové existuje, b) rozhodčí nález c) každé oznámení, čestné prohlášení nebo jiný dokument přiložený k žádosti o potvrzení, úpravě nebo opravě nálezu a kopie každého rozhodnutí soudu vydaného na základě takové žádosti. Na základě řádně přeložených výše uvedených dokumentů bude vydán rozsudek, tak jako by soud rozhodoval o žalobě. Takto vyneseny rozsudek má stejnou platnost a účinky ve všech ohledech, jako je rozsudek v soudním řízení o žalobě, a podléhá všem ustanovením zákona, které se ho týkají, a může být vykonán, jako by byl vyneseny v řízení soudním.

¹⁹¹ FAA § 9.

¹⁹² KEHOE, Edward G. in BISHOP, R. Doak. Enforcement of Arbitral Awards against Sovereigns. JurisNet, LLC, 2009. ISBN: 978-1-933833-29-3. s. 242.

¹⁹³ Federal Arbitration Act. (9 U.S.C.)

Mnoho jurisdikcí zná institut automatického odkladu exekuce, což brání věřiteli v pohybu okamžitě k provedení nálezu. Pro řízení u federálního soudu stanoví federální občanský soudní řád 14 denní odklad. U státního soudu může platit i jiná doba odkladu, takže by věřitelé měli zkontrolovat platná pravidla. Pravidla automatického odkladu obecně chrání dlužníky před nepřiměřeným překvapením exekučním řízením o uznaném nálezu nebo jiném rozsudku, o kterém nebyly oznámeny.

Postupy pro výkon uznaného nálezu se řídí státním právem, i když se o výkon žádá u federálního soudu. Prvním krokem je identifikace aktiv, vůči nimž bude uznaný nález uplatněn. Státní právo obecně definuje, která aktiva jsou předmětem exekuce. Většina států povoluje postižení zboží, majetku a peněžních prostředků. Státy obecně osvobozují od výkonu některé druhy osobního majetku, jakož i „majetek usedlosti“ (tj. skutečné primární bydliště dlužníka). Zvláštní federální zákony také osvobozují určitý majetek od postižení, jako jsou důchodové nebo invalidní dávky nebo renty. Tyto výjimky jsou však v komerčním kontextu relativně nepravděpodobné.¹⁹⁴

Podle Newyorské úmluvy má soud v zemi, kde byl nález vydán, primární jurisdikci, a proto může rozhodčí nález měnit nebo zrušit v souladu s platnými právními předpisy. Všechny ostatní signatářské státy jsou sekundárními jurisdikcemi, ve kterých strany mohou napadnout pouze to, zda by stát měl vymáhat rozhodčí nález.

Tento princip je obsažen v rozhodnutí *Yusuf Ahmed Alghanim & Sons v. Toys "R" Us, Inc.*,¹⁹⁵ přičemž Newyorská úmluva ukládá velmi odlišné režimy pro přezkoumání rozhodčích nálezů (1) ve státě, v němž nebo podle právního řádu kterého byl rozhodčí nález vydán, a (2) v jiných státech, kde je požadováno jeho uznání a výkon. Newyorské úmluva konkrétně počítá s tím, že stát, ve kterém nebo podle práva kterého bude nález vydán, bude moci zrušit nebo změnit nález v souladu s jeho vnitrostátním rozhodčím právem a jeho úplným množstvím výslovných a předpokládaných důvodů pro nápravu. Rovněž je však zřejmé, že pokud je v cizím státě podána žaloba na výkon rozhodčího nálezu, může stát odmítnout vykonat rozhodčí nález pouze z důvodů výslovně uvedených v článku V Newyorské úmluvy.

¹⁹⁴ Enforcing International Arbitral Awards in US Courts | Publications and Presentations | Arnold & Porter. [online]. Dostupné z: <https://www.arnoldporter.com/en/perspectives/publications/2017/04/enforcing-international-arbitral-awards> (navštíveno 30.8.2019).

¹⁹⁵ *Yusuf Ahmed Alghanim & Sons v. Toys "R" Us, Inc.*, 126 F.3d 15, 23 (2d Cir.1997).

7.2 Vybraný odpírací důvod

Na rozdíl od zahraničních rozsudků, které jsou uznávány a vymáhány obecným právem nebo státním zákonem, USA vymáhají zahraniční rozhodčí nálezy prostřednictvím Newyorské úmluvy. Ustanovení čl. V odst. 1 až 2 Úmluvy stanoví sedm výlučných obran, které jsou k dispozici pro odepření výkonu. Podobně jako v případě cizích rozsudků je jednou z těchto obran i to, že rozhodčí nález je vydán soudem, jehož řízení porušuje koncem spravedlivého procesu. Konkrétně čl. V odst. 1 písm. b) stanoví, že výkon rozhodčího nálezu bude odepřen, pokud strana, vůči níž byl vynesen nález, nebyla řádně informována o jmenování rozhodce nebo rozhodčího řízení nebo nebyla jinak schopna prezentovat svůj případ. Podle Úmluvy však soudy nejsou povinny odmítnout výkon rozhodnutí, i když byla splněna jedna z vyjmenovaných obran, které je třeba vykládat úzce.

K rozšíření řádného procesu na rozhodčí nálezy došlo až díky případu Qingdao FTZ Genius v. P&S Intl.¹⁹⁶ Jednalo se o případ, kdy Qingdao a P&S uzavřeli smlouvu o prodeji řeziva. Smlouva byla uzavřena v anglickém jazyce a obsahovala souhlas s tím, že rozhodčí komise Qingdao bude rozhodovat všechny smluvní spory. Následně vznikl spor týkající se kvality zboží a Qingdao požadoval náhradu škody a podal žalobu k rozhodčí komisi Qingdao. Komise zahájila řízení zasláním dvou dokumentů P&S v čínštině a dvou dokumentů v angličtině. Dokumenty v anglickém jazyce byly předtištěné brožury popisující rozhodčí komisi Qingdao a její pravidla. Dokumenty v čínštině popisovaly rozhodčí řízení zahájené Qingdao FTZ Genius proti P&S a poučily P&S, že je třeba se dostavit k řízení nebo budou riskovat, že bude vydán rozhodčí nález bez jejich přítomnosti. Žádný z dokumentů neobsahoval jméno žalobce v angličtině ani kopii anglické smlouvy o prodeji mezi P&S a Qingdao. Majitelé ani zaměstnanci P&S čínštině nerozuměli, proto se P&S řízení neúčastnila, což vedlo k tomu, že proti ní byl vydán rozhodčí nález.

Qingdao následně poté podal návrh na vynucení nálezu v Oregonu. V reakci na to P&S požádala o vydání rozsudku, že rozhodčí nález je nevynutitelný, protože vůči P&S nebyl dodržen řádný proces. Aby bylo možné dodržet standardy řádného procesu, musí být oznámení o zahraničním rozhodčím řízení zúčastněné osobě srozumitelné a poskytnout ji příležitost k podání námitek. V tomto případě argumentoval P&S, že neposkytnutí oznámení o probíhajícím řízení Qingdao

¹⁹⁶ Qingdao Free Trade Z Genius Int'l Trading v P&S Intl, No 08- 1292-HU, (D Or 16 September 2009).

v jazyce, kterému P&S rozumí, představuje odmítnutí řádného procesu. Federální okresní soud v Oregonu souhlasil s P&S a poznamenal, že ačkoli obdržené dokumenty mohly vést k tomu, že P&S měl podezření, že proti ní může být zahájeno rozhodčí řízení v Číně (vzhledem k probíhajícímu sporu s Qingdao FTZ Genius), tyto dokumenty nevytvářely závěr, že P&S měla skutečnou znalost o tom, že Qingdao zahájil rozhodčí řízení, které se uskuteční k určitému datu na určitém místě. Přestože brožura v anglickém jazyce zaslaná společnosti P&S obsahovala rozhodčí pravidla Komise, nestanovila, že rozhodčí řízení proti P&S již probíhá ani částku, které se spor týká nebo datum a čas, kdy se bude konat jednání. Soud rovněž vzal v úvahu, že P&S nikdy výslovně nesouhlasila s doručováním v čínštině. Vzhledem k okolnostem případu soud shledal, že P&S neobdržela oznámení, ze kterého by jasně vyplývaly údaje o rozhodčím řízení, čímž bylo porušeno právo na spravedlivý proces.

Dle mého názoru tak tento případ oprávněně rozšiřuje koncept řádného procesu na rozhodčí nálezy podle Newyorské úmluvy. Úkolem je zajistit a stanovit požadavek na překlad základních dokumentů týkajících se rozhodčího řízení, aby byl zajištěn řádný proces.

7.3 Vybraná judikatura

Americký odvolací soud zaujal stanovisko k pojmu cizí rozhodčí nález v rozhodnutí *Sigval Bergesen v. Joseph Muller Ag.*¹⁹⁷ Dle názoru amerického soudu byla tato definice záměrně vynechána, aby pokrývala co nejširší škálu způsobilých rozhodčích nálezů, zatímco umožňuje donucovacímu orgánu poskytnout svou vlastní definici „cizích“ rozhodčích nálezů v souladu s jeho vnitrostátními právními předpisy. Vynechání definice usnadnilo státům, které prosazují územní koncept, ratifikovat Newyorskou úmluvu a současně učinit Newyorskou úmluvu přijatelnější v těch státech, které zastávaly názor, že státní příslušnost nálezu má být stanovena zákonem upravujícím proces rozhodčího řízení. Americký soud přijal názor, že rozhodčí nálezy, které nejsou považovány za domácí, označují nálezy, které jsou předmětem Newyorské úmluvy, nikoliv protože se udělují v zahraničí, ale proto, že se udělují v právním rámci jiného státu, např. jsou vyhlášeny v souladu s cizím právem nebo zahrnují strany, které mají bydliště neb jejich hlavní sídlo podnikání mimo vykonávající jurisdikci.

¹⁹⁷ United States Court of Appeals, Second Circuit, Jun 17, 1983, *Bergesen v. Joseph Muller Corp.*, 710 F.2d 928 (2d Cir. 1983).

Za další poměrně významný případ považuji spor ve věci *First Options of Chicago, Inc. v. Kaplan*.¹⁹⁸ Spor vznikl mezi *First Options of Chicago, Inc.*, firmou, která zúčtuje akciové obchody na burze ve Philadelphii a Manuelem Kaplanem, jeho ženou a jeho společností. Když požadavky *First Options* na platbu nebyly uspokojeny, požádala burzovní panel o provedení rozhodčího řízení. Společnost podepsala dokument obsahující rozhodčí smlouvu a podrobila rozhodčímu řízení, ale manželé Kaplanovi, kteří tento dokument nepodepsali, podali proti rozhodčímu řízení námitky a popřeli, že by jejich spor s *First Options* byl způsobilý k řešení v rozhodčím řízení.

Rozhodci rozhodli o tom, že mají pravomoc rozhodovat o meritu sporu a rozhodli ve prospěch společnosti *First Options*. Okresní soud toto rozhodnutí potvrdil, ale odvolací soud se rozhodnutí prvního stupně změnil. Odvolací soud konstatoval, že spor není arbitrovatelný a uvedl, že soudy by měly nezávisle rozhodovat o tom, zda rozhodčí tribunál má jurisdikci nad sporem. Pravomoc rozhodčího soudu byla předmětem nezávislého přezkumu, přičemž odpověď na otázku, zda rozhodci nebo soudy mají primární pravomoc rozhodovat, zda se strany dohodly na rozhodování o meritu sporu v rozhodčím řízení, je poměrně jednoduchá. Stejně jako arbitrabilita meritu sporu závisí na tom, zda se strany dohodly tento spor rozhodnout v rozhodčím řízení, rovněž otázka, kdo má primární pravomoc rozhodovat o arbitrabilitě, se týká toho, zda se strany dohodly předložit tuto otázku k rozhodčímu řízení či nikoliv. Pokud ano, pak by měl soud respektovat rozhodnutí rozhodčího soudu o arbitrabilitě. Pokud ne, pak by měl soud rozhodnout o otázce samostatně. Tyto dvě odpovědi neodmyslitelně vyplývají ze skutečnosti, že rozhodčí řízení je jednoduše záležitostí smlouvy mezi stranami.

Rozhodnutí soudu ve věci *MGM Productions Group, Inc. v. Aeroflot Russian Airlines*,¹⁹⁹ skutkově navrhovatel MGM je držitelem rozhodčího nálezu z 29. listopadu 2002, který získala společnost *Russo International Ventures, Inc.* proti společnosti *Aeroflot Russian Airlines*, ruská akciová společnost, v arbitráži konané ve Švédsku v Arbitrážním institutu Stockholmské obchodní komory. MGM žádal americký okresní soud, aby potvrdil náleze ve výši 13.155.000,00 USD plus úroky z prodlení a náklady podle Newyorské úmluvy, která byla ratifikována Spojenými státy americkými v roce 1970 a kodifikována v 9 U.S.C. §§ 201-08. *Aeroflot* se bránil potvrzení a tvrdí, že náleze je v rozporu s veřejnou politikou, protože vymáhání nálezu ve Spojených státech

¹⁹⁸ *First Options of Chicago, Inc. v. Kaplan*, 514 U.S. 938 (1995).

¹⁹⁹ *MGM Productions Group, Inc. v. Aeroflot Russian Airlines*, 573 F. Supp. 2d 772 (S.D.N.Y. 2003).

amerických by znamenalo porušení amerického práva. Aeroflot žádal o přerušování řízení až do výsledku odvolání proti rozhodčímu nálezu ve Švédsku.

Z níže uvedených důvodů soud vyhověl návrhu navrhovatele a potvrdil rozhodčí nález. Soud odmítl návrh Aeroflotu na zastavení řízení. V řízení o výkonu rozhodčího nálezu podle Newyorské úmluvy může soud považovat pouze konkrétní obrany uvedené v článku V za důvody pro odmítnutí uznání a výkonu rozhodčího nálezu. Soudy vykládají omezení veřejné politiky v Newyorské úmluvě velmi úzce a uplatňují ji pouze v případě, že by vymáhání porušilo nejzákladnější pojmy morálky a spravedlnosti státu fóra. Po přezkoumání všech skutečností dospěl soud k závěru, že neexistují žádné takové důvody, které by bránily potvrzení nálezu.

7.4 Specifika v oblasti rozhodčího řízení

Mezi specifika rozhodčího řízení na území USA patří doktrína *forum non conveniens* obsažená v rozhodnutí *Gulf Oil Corp. v. Gilbert*.²⁰⁰ Tato doktrína umožňuje americkým soudům odmítnout soudní příslušnost z důvodu, že by záležitost bylo vhodné řešit jinde, jinými slovy je stranám řečeno, že mají žalovat spor u národního soudu jiného státu. V rámci takového rozhodnutí obvykle aplikují soudy dvoufázový test skládající se z následujících bodů. Za prvé musí strana žádající o vyslovení nepřislušnosti prokázat existenci alternativního fóra. Za druhé musí soudy zvážit určitý veřejný a soukromý zájem, např. relativní výhody nebo překážky spravedlivého procesu na obou fórech. Za soukromý zájem lze považovat výši svědečného, složitost přístupu k důkazům nebo dostupnost přístupu k procesu.²⁰¹

V rámci případu *Monde Re v. NAK Naftogaz a Ukrajina*²⁰² byla námitka *forum non conveniens* uplatněna. Spor mezi Monde a ukrajinskou společností Naftogaz (vlastněná státem) proběhl před rozhodčím soudě v Moskvě, přičemž byl vydán nález ve prospěch Monde. Raději než v Ruské federaci, se společnost Monde rozhodla vykonat nález v USA. Ukrajinská vláda se bránila výkonu námitkou *forum non conveniens*. Tuto námitku soud první instance akceptoval a výkon zamítl. Tímto okamžikem mělo být řízení konečné. Příklad se však dostal až k odvolacímu soudu, který námitku rovněž přijal a poznamenal, že proces výkonu by byl mnohem rychlejší a efektivnější na

²⁰⁰ Court of Appeals, Second Circuit, 4 February 1946, *Gilbert v. Gulf Oil Corporation*, (US No. 167).

²⁰¹ BISHOP, R. Doak, op. cit., s. 261.

²⁰² Court of Appeals, Second Circuit, 15 November 2002, *Monegasque de Reassurances S.A.M. (Monde Re) v. NAK Naftogaz of Ukraine and State of Ukraine*, (US No. 422).

území Ukrajiny než na území USA. Zároveň odmítl námitku Monde, že by ukrajinské soudy byly podjaté ve vztahu k vládě.

V rámci zrušení rozhodčího nálezu dle § 10 FAA dochází k další zvláštnosti v americkém právu, dle odstavce (b)²⁰³ je totiž možné znovuprojednání sporu před rozhodci po zrušení rozhodčího nálezu. Nařízení znovuprojednání patří mezi diskreční pravomoc soudu, který jej může nařídit v případě, že byl nález zrušen v období určeném pro jeho vydání a toto období doposud neuplynulo.

V neposlední řadě Článek 207 FAA stanoví, že do tří let od vydání rozhodčího nálezu spadající pod Newyorskou úmluvu může kterákoli strana rozhodčího řízení požádat kterýkoli soud, který má pravomoc o vydání rozhodnutí potvrzující nález vůči jakékoli jiné straně rozhodčího řízení. Soud potvrdí nález, pokud nezjistí jeden z důvodů pro odmítnutí nebo odklad uznání nebo výkonu nálezu stanoveného v Newyorské úmluvě. V souladu s výše uvedeným je třeba žádost o potvrzení podat do tří let od vydání nálezu, přičemž rozhodčí nález musí spadat pod Newyorskou úmluvu a návrh musí být podán u příslušného soudu. Podle § 203 FAA mají federální okresní soudy věcnou příslušnost nad jakoukoli dohodou nebo nálezem spadajícím do Newyorské úmluvy, avšak okresní soud musí mít také osobní jurisdikci nad účastníky řízení. Jinými slovy, v případě soukromých subjektů musí být povinným subjektem občan USA nebo musí být jinak propojen se Spojenými státy americkým např. tím, že zde provozuje alespoň minimální množství podniků nebo má zde svá aktiva.

²⁰³ If an award is vacated and the time within which the agreement required the award to be made has not expired, the court may, in its discretion, direct a rehearing by the arbitrators.

Závěr

Úspěch v rozhodčím řízení je odrazem úspěšné vykonatelnosti rozhodčích nálezů. Dle mého názoru je v současné době ze zkoumaných právních úprav nejvyšší úspěšnost uznání a výkonu na území Spojených států amerických, neboť v České republice tvoří překážku výkonu rozhodčího nálezu v exekučním řízení současná rozhodovací praxe Nejvyššího soudu, který klade na uznání, dle mého názoru, nepřiměřené a nezákonné požadavky. Na území Ruské federace představuje největší problém vykonatelnosti samotný soudní systém, který má velice častou tendenci k rozšiřování pojmu veřejný pořádek, v důsledku čehož dochází k naplnění jednoho z odpíracích důvodů.

Jak bylo již uvedeno, americké soudy jsou velice nakloněné výkonu rozhodčích nálezů, dokonce mají za to, že rozhodčí smlouva obsahuje implicitní souhlas s vydáním rozhodnutí o výkonu rozhodčího nálezu. Tento přístup je zřejmý zejména v ochotě amerických soudů hledat jakýkoliv základ pro výkon rozhodčího nálezu.

Jak v českém, tak v americkém právním prostředí je charakteristickým znakem rozhodčího řízení autonomie vůle, v ruském právním prostředí je tato autonomie zesílena tím, že zákon o mezinárodní obchodní arbitráži zakotvuje pouze několik imperativních norem za účelem zajištění vydání nestranného a spravedlivého rozhodnutí. Těmito normami jsou zákonné požadavky na rozhodce, normy zajišťující rovnost stran a jakási odpovědnost ve vztahu ke smluvním stranám. Ve všech ostatních případech definují strany procesní pravidla rozhodčího řízení pouze na základě své vůle, která se tak jeví jako základním stavebním kamenem zákona o mezinárodní obchodní arbitráži.²⁰⁴

Rozhodčí řízení v Ruské federaci zaujímá poněkud silné postavení, díky několika důvodům odlišujících ho od státního soudnictví. Rozhodčí řízení poskytuje vyšší úroveň profesionality a odbornosti rozhodčí, než dokáží poskytnout soudci státních, zejména pak okresních soudů, kteří nemají dostatečné znalosti právní problematiky. Na rozdíl od státních soudů rozhodčí řízení poskytuje stranám sporu soukromí a neveřejnost vyhlášení rozhodčího nálezu, tak že se nikdo bez vůle stran sporu nemůže dozvědět podstatu sporu ani jeho výsledek. Na druhou stranu rozhodčí řízení v Ruské federaci je časově i finančně náročnější oproti řízení soudnímu. Nicméně i přes tuto

²⁰⁴ Гетьман-Павлова, И. В. op. cit., s. 925.

skutečnost je zejména v obchodních vztazích žádaným a vyhledávaným prostředkem řešení sporů.²⁰⁵

Dne 29. března 2019 nabyl účinnosti federální zákon č. 531-FZ ze dne 27. prosince 2018 o začlenění změn do federálního zákona o rozhodčím řízení v Ruské federaci. Tyto změny zahrnují, zejména změnu se postupu pro udělování oprávnění spravovat rozhodčí řízení jako stálá rozhodčí instituce. Dále je stanoveno, že u sporů vyplývajících z dohod společníků týkajících se řízení právnické osoby, včetně sporů vyplývajících z podnikových dohod a sporů týkajících se zrušení transakcí právnické osoby na žádost společníků, postačuje k jejich arbitrárnosti, aby mezi stranami příslušné dohody nebo transakce existovala rozhodčí smlouva.

Další změna se týkala sporů vyplývajících z podnikových dohod, které jsou arbitrární za podmínky, že arbitráž bude vést stálá rozhodčí instituce a to, i když daná instituce nemá pravidla upravující rozhodování firemních sporů. Mimo jiné je stanoveno, že spory vyplývající z dohod uzavřených na základě nebo v rámci federálního zákona o veřejných zakázkách jsou arbitrární. Účelem pozměňujícího zákona je do jisté míry zmírnit omezení stanovená zákonem o rozhodčím řízení a zvýšit praktičnost jeho uplatňování. Podle mého názoru jsou tyto změny v pozitivním kroku a bylo na místě je učinit za účelem podpory rozhodčího řízení.

Závěrem jsem se rozhodla věnovat porovnání aspektů české, ruské a americké právní úpravy rozhodčího řízení. Proces uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů ve všech zkoumaných právních systémech obsahuje jak totožné, tak i odlišné prvky, které jsem zmínila v kapitolách věnujících se specifikům. Hlavním prvkem sjednocující proces uznání a výkonu ve všech zmíněných právních systémech je skutečnost, že jsou všechny vázány Newyorskou úmluvou o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů. Česká republika se stala smluvním státem jako právní nástupce Československé federativní republiky, která podepsala Newyorskou úmluvu 3. října 1958. Ruská federace podepsala Newyorskou úmluvu dne 29. prosince 1958, tedy v době existence Svazu sovětských socialistických republik, v důsledku čehož se smluvními státy staly rovněž Ukrajina, Bělorusko a další. Spojené státy americké přistoupily k Newyorské úmluvě až 20. září 1970. Z výše uvedeného je tedy zřejmé, že Česká republika i Ruská federace, resp. jejich

²⁰⁵ International Arbitration Laws and Regulations | Russia | GLI. International legal business solutions <https://www.globallegalinsights.com/> [online]. Copyright © 2018 [cit. 21.09.2019]. Dostupné z: <https://www.globallegalinsights.com/practice-areas/international-arbitration-laws-and-regulations/russia>

předchůdci patřily mezi první smluvní státy Newyorské úmluvy, naopak Spojené státy americké přistoupily k Newyorské úmluvě až s odstupem více než 10 let.

Samotný proces uznání a výkonu probíhá dle vnitrostátních pravidel při zohlednění odpíracích důvodů dle článku V. Newyorské úmluvy. Ve všech zmíněných právních úpravách je třeba za účelem uznání a výkonu podat žádost ke kompetentnímu soudu. Národní soudy pak přezkoumávají cizí rozhodčí nález v rozsahu, který jim umožňuje zákon, avšak je zcela vyloučen přezkum v meritu věci. Soud tedy zkoumá pouze naplnění formálních požadavků pro uznání a výkon, přičemž zohledňuje odpírací důvody. Pokud soud neshledá důvod pro odepření uznání či výkonu, musí cizí rozhodčí nález uznat a následně vykonat.

Ve srovnávaných úpravách lze však najít i podstatné rozdíly. Příkladem může být odlišný přístup na základě kritéria, zda se jedná o cizí nebo domácí rozhodčí nález. Zatímco české a ruské soudy nerozlišují v rámci uznání mezi tuzemským a zahraničním rozhodčím nálezem, americké soudy berou tento faktor v potaz. Příkladem této diverzifikace může být odlišná lhůta, ve které je nutné rozhodčí nález u kompetentního soudu uplatnit. Pro cizí rozhodčí nález platí, že do tří let po vydání rozhodčího nálezu podle Newyorské úmluvy může, resp. pokud má zájem na uznání a výkonu, musí kterákoli strana rozhodčího řízení požádat kterýkoli soud, který má pravomoc o rozhodnutí potvrzující rozhodnutí. Soud následně stejně jako v České republice či Ruské federaci potvrdí nález, pokud nezjistí jeden z důvodů pro odmítnutí nebo odklad uznání nebo výkonu rozhodnutí stanoveného v Newyorské úmluvě.²⁰⁶ Oproti tomu tuzemský nález lze uplatnit pouze ve lhůtě jednoho roku od jeho vydání. V tomto ohledu jsou tedy stanoveny příznivější podmínky pro uznání cizího rozhodčího nálezu, než-li tuzemského.²⁰⁷

Další rozdíly lze spatřovat ve věcné příslušnosti, kdy podle § 203 FAA mají federální okresní soudy věcnou příslušnost nad jakoukoli dohodou nebo nálezem spadajícím do Newyorské úmluvy, avšak pro tuzemské nálezy platí dle § 9 FAA, pokud není dohodou stran stanoven žádný soud, je příslušný státní okresní soud, v němž byl nález vydán.

Rozdílnost úprav lze spatřovat i v úpravě zahájení řízení, kdy v České republice se rozhodčí řízení považuje za zahájené okamžikem doručení žaloby rozhodčímu soudu nebo stanovenému

²⁰⁶ srov. § 207 FAA.

²⁰⁷ srov. § 9 FAA.

rozhodci²⁰⁸ a má stejné účinky jako by byla žaloba podána u soudu. V Ruské federaci se považuje rozhodčí řízení za zahájené okamžikem doručení žaloby žalovanému.²⁰⁹ Zatímco úprava ve Spojených státech amerických, konkrétně federální zákon o rozhodčím řízení (FAA) mlčí, pokud jde o zahájení rozhodčího řízení.

V neposlední řadě lze bezpochyby najít rozdíly i v samotném způsobu uznání cizího rozhodčího nálezu, kdy v České republice platí, že za splnění všech zákonných podmínek se k cizímu rozhodčímu nálezu přihlídnou, ve Spojených státech amerických i v Ruské federaci je proces odlišný. Na území Spojených států amerických je o uznání nálezu vydáno rozhodnutí, proti kterému se lze bránit řádným opravným prostředkem. Na území Ruské federace proces uznání cizího rozhodčího nálezu zahrnuje 3 stupně. Prvním soudem, na který se musí žadatel o uznání obrátit je obchodní soud v místě sídla nebo bydliště povinného. Proti rozhodnutí tohoto soudu není přípustné odvolání, avšak je připuštěno předložit rozhodnutí kasačnímu soudu, tj. vyššímu obchodnímu soudu. Kasační soud přezkoumá rozhodnutí nižšího stupně a může ho zrušit pro zjevnou právní nebo procesní chybu. V poslední řadě, je-li jedna ze stran stále nespokojena s výsledkem řízení, může požádat Nejvyšší obchodní soud o přezkum rozhodnutí nižších soudů. Nejvyšší obchodní soud pak na základě diskrece rozhodne, zda žádosti vyhoví či nikoliv. Pokud vyhoví žádosti, přezkum je proveden presidiem Nejvyššího obchodního soudu, který rozhodnutí buď potvrdí, nebo zruší. Po zrušení obvykle přikáže soudu I. stupně vydat nové rozhodnutí, výjimečně však může rozhodnout sám.

Z výše uvedeného je zřejmé, že zkoumané úpravy mají řadu společných, ale také odlišných rysů. Cílem této práce bylo přiblížení těch prvků, které jsou všem zkoumaným právním systémům společné a zároveň se zaměřit na specifika jednotlivých států v této oblasti. Ačkoliv téma uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů na území České republiky, Ruské federace a Spojených států amerických, nebylo zcela jistě vyčerpáno, doufám, že tato práce splnila svůj účel a podařilo se mi jejím čtenářům alespoň hrubě přiblížit základní rámeček jednotlivých úprav.

²⁰⁸ §14 odst. 1 zákona o rozhodčím řízení.

²⁰⁹ О международном коммерческом арбитраже (с изменениями на 25 декабря 2018 года), Закон РФ от 07 июля 1993 года №5338-1, Статья 21.

Seznam použitých zdrojů

1. Seznam použité literatury

- BENTOLILA, Dolores, Arbitrators as Lawmakers, International Arbitration Law Library, Volume 43, Kluwer Law International 2017,
- BĚLOHLÁVEK, A. J. Zákon o rozhodčím řízení a výkonu rozhodčích nálezů: komentář, 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2004, 701 s. ISBN 80-7179-629-8,
- BĚLOHLÁVEK, A. J. Rozhodčí řízení, ordre public a trestní právo. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2008, 2408 s. ISBN 978-80-7400-096-6,
- BĚLOHLÁVEK, Alexander J. a Naděžda ROZEHNALOVÁ, ed. Czech (& Central European) Yearbook of Arbitration. [1. vyd.]. New York: Juris Publishing, 2011. ISBN 978-1-933833-71-2,
- BĚLOHLÁVEK, Alexander J. a Naděžda ROZEHNALOVÁ, ed. Czech (& Central European) Yearbook of Arbitration. [1. vyd.]. New York: Juris Publishing, 2012. ISBN 978-1-933833-83-5,
- BĚLOHLÁVEK, Alexander J. a Naděžda ROZEHNALOVÁ, ed. Czech (& Central European) Yearbook of Arbitration. [1. vyd.]. New York: Juris Publishing, 2013. ISBN 978-1-937518-21-9,
- BĚLOHLÁVEK, Alexander J. a Naděžda ROZEHNALOVÁ, ed. Czech (& Central European) Yearbook of Arbitration. [1. vyd.]. New York: Juris Publishing, 2013. ISBN 978-1-937518-71-4,
- BISHOP, R. Doak. Enforcement of Arbitral Awards against Sovereigns. JurisNet, LLC, 2009. ISBN: 978-1-933833-29-3,
- BORN, Garry B., International Commercial Arbitration (Second Edition), Kluwer Law International 2014,
- BORN, Gary. International commercial arbitration. Frederick, MD: Sold and distributed in North, Central, and South America by Aspen Publishers, c2009. ISBN 978-9041127594,
- BRAZIL - DAVID, Renata, 'Harmonization and Delocalization of International Commercial Arbitration', Journal of International Arbitration, Kluwer Law International 2011, Volume 28 Issue 5,

- CORTHAUT, Tim. EU Ordre Public. Alphen aan den Rijn: Wolters Kluwer, 2012,
- Гетьман-Павлова, И. В. Международное частное право : учебник для магистров / И. В. Гетьман-Павлова. — 4-е изд., перераб. и доп. — Москва : Издательство Юрайт, 2013. — 959 с. — (Магистр). — ISBN 978-5-9916-2263-9,
- JANKŮ, Martin, Rozhodčí řízení: Alternativní způsoby rozhodování sporů, 1. vydání, Praha: Vysoká škola finanční a správní, 2015. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7408-111-8,
- KAREBELNIKOV, Boris a PELLEW, Dominic, Enforcement of international arbitral awards in Russia – Still a mixed picture v ICC International Court of Arbitration Bulletin- Vol. 19/No. 1 – 2008,
- MIČINSKÝ, Ludovít, OLÍK, Miloš, Dohovor o uznání a výkone cudzích rozhodcovských rozhodnutí. Úmluva o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů. Komentár/Komentář. Wolters Kluwer, 2016. 532 s. ISBN 978-80-8168-526-2,
- OLÍK, Miloš, MAISNER, Martin, POKORNÝ, Radek, MÁLEK, Petr, JANOUŠEK, Martin. Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů. Komentář. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2015. 456 s. ISBN 978-80-7478-714-0,
- PAUKNEROVÁ, Monika, ROZEHNALOVÁ, Naděžda, ZAVADILOVÁ, Marta a kol. Zákon o mezinárodním právu soukromém. Komentář. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2013. 700 s. ISBN 978-80-7478-368-5.,
- POUDRET, J. F., BESSON, S. Comparative Law of International Arbitration. 2. vydání. Londýn: Sweet & Maxwell, 2007,
- RABAN, Přemysl. Alternativní řešení sporů, arbitráž a rozhodci v České a Slovenské republice a zahraničí. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2004. 765 s. ISBN 80-7179-873-8.,
- ROZEHNALOVÁ, Naděžda. et al. Mezinárodní právo soukromé Evropské unie (Nařízení Řím I, Nařízení Řím II, Nařízení Brusel I). Praha: Wolters Kluwer, a.s. 2013, 448 s., ISBN 978-80-7478-003-5,
- ROZEHNALOVÁ, Naděžda, Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním styku. Praha: ASPI Publishing, 2002,
- ROZEHNALOVÁ, Naděžda. Rozhodčí řízení v mezinárodním a vnitrostátním obchodním styku. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer, a.s. 2013, 406 s., ISBN 978-80-7478-004-2.

RŮŽIČKA, Květoslav. Rozhodčí řízení před Rozhodčím soudem při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky. 2. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2005. 254 s., ISBN 80-868-9843-1,

RŮŽIČKA, Květoslav. Mezinárodní obchodní arbitráž. 1. vydání. Praha: Prospektrum, 1997,

VAN DEN BERG, Albert J. The New York arbitration convention of 1958 – Towards a uniform judicial interpretation, Boston: Kluwer Law International (1981).

2. Seznam použitých internetových zdrojů

https://www.americanbar.org/content/dam/aba/events/international_law/2012/09/the_4th_annual_conferenceontheresolutionofcis-relatedbusinessdis/programmaterials/2012moscow_recentdecisions_Baron.authcheckdam.PDF

https://www.americanbar.org/content/dam/aba/multimedia/international_law/docs/committees/russia_eurasia/enforcingarbitrationawardsinrussiaandukraineclematerials.authcheckdam.pdf

<https://arbitrationlaw.com/library/us-uniform-arbitration-act>

<https://www.arnoldporter.com/en/perspectives/publications/2017/04/enforcing-international-arbitral-awards>

<http://www.bulletin-advokacie.cz/objektivni-arbitrabilita-moznosti-rozhodciorizeni?browser=mobi>

<https://cdn.iccwbo.org/content/uploads/sites/3/2017/03/ICC-2017-Arbitration-and-2014-Mediation-Rules-czech-version.pdf>

<https://definitions.uslegal.com/m/manifest-disregard-doctrine/>

<http://docs.cntd.ru/document/9027690>

<http://docs.cntd.ru/document/901832805>

<http://docs.cntd.ru/document/9004449>

<http://docs.cntd.ru/document/901821334>

<http://www.giese.cz/novinky/exekuce-na-zaklade-zahranicnich-rozhodcich-nalezu/>

<https://www.jusline.at/gesetz/zpo/paragraf/582>

<https://www.law.cornell.edu/uscode/text/9>

<https://www.lexology.com/library/detail.aspx?g=793f7e46-4fcb-4808-b7b9-83502e9b8aae>

http://578.57b.myftpupload.com/wp-content/uploads/2018/07/ICDR_Rules-2014.pdf

<http://www.newyorkconvention.org/list+of+contracting+states>

<http://newyorkconvention1958.org>

https://sccinstitute.com/media/37105/french_law_on_arbitration.pdf

[https://scholarship.law.cornell.edu/cgi/viewcontent.cgi?referer=https://www.google.com/&httpsredir=1&article=1254&context=clr.](https://scholarship.law.cornell.edu/cgi/viewcontent.cgi?referer=https://www.google.com/&httpsredir=1&article=1254&context=clr)

https://www.umbricht.ch/fileadmin/downloads/Swiss_Federal_Code_on_Private_International_Law_CPIL_2017.pdf

https://www.uncitral.org/pdf/english/texts/arbitration/ml-arb/07-86998_Ebook.pdf

3. Seznam použitých právních předpisů

Zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky,

Zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád),

Zákon č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém,

Zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení,

Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád,

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník,

Vyhláška č. 74/1959 Sb., o Úmluvě o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů,

Vyhláška č. 176/1964 Sb., o Evropské úmluvě o obchodní arbitráži,

Vzorový zákon UNCITRAL pro mezinárodní obchodní arbitráž (1985), ve znění z roku 2006.

Občanský zákoník Ruské federace (Гражданский кодекс Российской Федерации (часть первая) (статьи 1 - 453) (с изменениями на 18 июля 2019 года) (редакция, действующая с 1 октября 2019 года)

Procesní řád Ruské federace (Гражданский процессуальный кодекс Российской Федерации (с изменениями на 26 июля 2019 года) (редакция, действующая с 1 октября 2019 года)

Soudní řád pro obchodní soudy Ruské federace (Арбитражный процессуальный кодекс Российской Федерации (с изменениями на 18 июля 2019 года)

Zákon o mezinárodní obchodní arbitráži Ruské federace (О международном коммерческом арбитраже (с изменениями на 25 декабря 2018 года), Закон РФ от 07 июля 1993 года №5338-1)

Federální zákon USA o rozhodčím řízení (Federal Arbitration Act. 9 U.S.C.)

Uniform arbitration act

4. Seznam použité judikatury

- Nález Ústavního soudu ČR ze dne 8. 3. 2011, sp. zn. I. ÚS 3227/07,
- Nález Ústavního soudu ze dne 1. 11. 2011, sp. zn. II. ÚS 2164/10,
- Nález Ústavního soudu ze dne 4. 1. 2018, sp. zn. I. ÚS 1707/17,
- Usnesení Ústavního soudu ČR ze dne 31. 10. 2016, sp. zn. IV. ÚS 2524/16,
- Usnesení Ústavního soudu ČR ze dne 10. 5. 2010, sp. zn. IV. ÚS 189/10,
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 1. 7. 2016, sp. zn. 20 Cdo 1349/2016,
- Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 03. 11. 2016, sp. zn. 20 Cdo 1165/2016,
- Usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 15. 2. 2007, sp. zn. 20 Co 167/2006-67,
- Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 17. 4. 2006, č. j. 18 Co 586/2005-534,
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 13. 12. 2016, sp. zn. 20 Cdo 676/2016,
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 26. 9. 2013, sp. zn. 23 Cdo 1034/2012,
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 18. 10. 2016, sp. zn. 20 Cdo 4663/2015,
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 12. 8. 2016, sp. zn. 20 Cdo 1095/2016,
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 23. 9. 2010, sp. zn. 20 Cdo 476/2009,
- Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 22. 1. 2013, sp. zn. 23 Cdo 3527/2010,
- Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 27. 11. 2013, sp. zn. 23 Cdo 3365/2011,
- Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 1. 6. 2016, sp. zn. 23 Cdo 19/2015,
- Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 7. 4. 1999, sp. zn. Ncu 88/1999,
- Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 15. 9. 2015, sp. zn. 1 Cmo 56/2015-196,
- Rozhodnutí kasačního soudu ve Francii ze dne 23. 3. 1994, Société Hilmarton Ltd v. Société Omnium de traitement et de valorisation (OTV) / 92-15.137,
- Rozhodnutí Vrchního soudu v HongKongu ze dne 13. 7. 1994 (ChinaNanhai Oil Joint Service Corporation Shenzhen Branch v. Gee Tai Holdings Co. Ltd.) (Hong Kong no. 8),
- Rozhodnutí Italského odvolacího soudu ze dne 13. 4. 1978 (Rederi Aktiebolaget Sally v. srl Termarea)(Italy no. 32),

Rozhodnutí Švýcarského dovolacího soudu ze dne 6. 9. 1968, (Corporation XAG, buyer v. Firm Y, seller) (Switzerland no. 4),

Rozhodnutí švédského Nejvyššího soudu ze dne 13. srpna 1979 ve věci General National Maritime Transport Company v. Götaverken Arendal Aktiebolag (Ö 1243-78).

Rozhodnutí Nejvyššího soudu Britské Kolumbie ze dne 30. 5 a 2. 6.2009, ve věci sporu Michelle Seidel a Telus Communications Inc,

Rozhodnutí Corte di Appello (odvolacího soudu) Florencie ze dne 27. ledna 1988 ve věci sporu Eastern Mediterranean Maritime Ltd. v. SpA Cerealtoscana, (Italy No. 103),

Rozhodnutí odvolacího soudu (soukromoprávní oddělení) v Londýně ze dne 21. února 2006 a 8. března 2006, ve věci sporu Ajay Kanoria, eSols Worldwide Limited, and Indekka Software Pvt Limited v. Tony Francis Guinness, (UK No. 73),

Rozhodnutí nejvyššího soudu Honkongu ze dne 28. listopadu 1990, and odvolacího soudu ze dne 18. ledna 1991, ve věci sporu Tiong Huat Rubber Factory (SDN) BHD v. Wah-Chang International Company Limited and Wah-Chang International Corporation Limited, (Hong Kong No. 1),

Rozhodnutí odvolacího soudu v Zugu, ze dne 27. února 1998, (Switzerland No. 35).

Rozhodnutí švýcarského soudu první instance Affoltern am Albis, ze dne 26. května 1994, potvrzené odvolacím soudem v Zurichu on 26. července 1995, (Switzerland No. 30),

Rozhodnutí odvolacího soudu Spojených států amerických, druhý okruh ze dne 17. června 1983, Bergesen v. Joseph Muller Corp., 710 F.2d 928 (2d Cir. 1983),

Rozhodnutí odvolacího soudu Spojených států amerických, čtvrtý okruh ze dne 26. listopadu 2003 ve věci Consorcio Rive S.A. de C.V. (Mexico) v. Briggs of Cancun, Inc. (US) / 01–30553,

Rozhodnutí amerického soudu v Oregonu ve věci Qingdao Free Trade Z Genius Int'l Trading v P&S Intl, No 08- 1292-HU, (D Or 16 September 2009)

Rozhodnutí amerického soudu pro druhý obvod ve věci Yusuf Ahmed Alghanim & Sons v. Toys "R" Us, Inc., 126 F.3d 15, 23 (2d Cir.1997),

Rozhodnutí Nejvyššího soudu Spojených států amerických ve věci Mitsubishi Motors Corp. v. Soler Chrysler-Plymouth, Inc., 473 U.S. 614 (1985),

Rozhodnutí amerického odvolacího soudu, druhý obvod, ze dne 23. prosince 1974, ve věci sporu Parsons & Whittemore Overseas Co. v. Societe Generale de L'Industrie du Papier (RAKTA), (US No. 74-1642, 74-1676),

Rozhodnutí amerického okresního soudu pro západní okres Washington, ze dne 19. května 2000, ve věci sporu Bothell v. Hitachi Zosen Corp., (US No. 97 F. Supp. 2d 1048 (W.D. Wash. 2000)),

Rozhodnutí okresního soudu na Floridě, ze dne 25. února 2011, ve věci sporu Costa v. Celebrity Cruises, Inc., 768 F. Supp. 2d 1237, 1241 (S.D. Fla. 2011)

Rozhodnutí amerického okresního soudu Columbie, ze dne 31. července 1996, ve věci sporu Chromalloy Aeroservices. v. Arab Republic of Egypt, 939 F. Supp. 907, 909 (D.D.C. 1996)

Rozhodnutí amerického okresního soudu pro jižní okres New Yorku, ze dne 27. září 1974, ve věci sporu Splosna Plovba of Piran v. Agrelak Steamship Corp., (US No. 6),

Rozhodnutí amerického okresního soudu pro východní okres New Yorku, ze dne 29. března 1991 ve věci sporu Meadows Indem. Co. v. Baccala & Shoop Ins. 760 F. Supp. 1036 (E.D.N.Y. 1991),

Rozhodnutí amerického odvolacího soudu, druhý obvod, ze dne 4. února 1946, ve věci sporu Gilbert v. Gulf Oil Corporation, (US No. 167),

Rozhodnutí Nejvyššího soudu USA, ze dne 22. května 1995 ve věci sporu First Options of Chicago, Inc. v. Manuel Kaplan, et ux. and MK Investments, Inc., (514 United States 938),

Rozhodnutí amerického okresního soudu Massachusetts ze dne 28. prosince 1989, ve věci sporu Sesostris SAE v. Transportes Navales SA and M/V Unamuno, (US No. 108).

Rozhodnutí amerického odvolacího soudu, druhý obvod, ze dne 31. března 2005, ve věci sporu Encyclopaedia Universalis S.A. v Encyclopaedia Britannica, Inc., (US No. 520),

Rozhodnutí amerického odvolacího soudu, okres Kolumbie, ze dne 25. května 2007, ve věci sporu TermoRio S.A. E.S.P. v. Electrificadora del Atlantico S.A. E.S.P., (US No. 06-7058),

Rozhodnutí amerického okresního soudu Columbie, ze dne 22. března 1995, ve věci sporu Creighton Ltd. v. The Government of Qatar, (US No. 197),

Rozhodnutí amerického odvolacího soudu, druhý obvod, ze dne 15. listopadu 2002, ve věci sporu Monegasque de Reassurances S.A.M. (Monde Re) v. NAK Naftogaz of Ukraine and State of Ukraine, (US No. 422),

Rozhodnutí amerického odvolacího soudu, pátý obvod, ze dne 23. března 2004, ve věci sporu Karaha Bodas Co. (Cayman Islands) v. Perusahaan Pertambangan Minyak Dan Gas Bumi Negara (Indonesia). (US No. 02-20042, 03-20602),

Rozhodnutí odvolacího soudu Spojených států amerických, třetí okruh ze dne 21. 5. 1995, First Options of Chicago, Inc. v. Kaplan, 514 U.S. 938 (1995),

Rozhodnutí federální obchodního soudu v Moskvě A40-31732/07, ze dne 17. dubna 2008 a KG-A40/3758-08-P, ze dne 15. května 2008, Loral Space and Communications Holdings Corp. v. Global Tel,

Rozhodnutí federálního obchodního soudu pro západosibiřský region, ze dne 6. srpna 2013, F04/3755-580/A75-2003,

Rozhodnutí Federálního obchodního soudu v Moskvě, ze dne 12. listopadu 2010, ve věci sporu Sandora (Ukraine) v. Euro-Import Group (Russia) / A40-51459/10-63-440,

Rozhodnutí amerického okresního soudu Kolumbie, ze dne 18. ledna 2006, ve věci sporu Moscow Dynamo v. Alexander M. Ovechkin, (US No. 568),

Rozhodnutí amerického okresního soudu pro jižní okres New Yorku, ze dne 14. KVĚTNA 2003, ve věci sporu MGM Productions Group, Inc. v. Aeroflot Russian Airlines, 573 F. Supp. 2d 772 (S.D.N.Y. 2003),

Rozhodnutí Presidia Nejvyššího soudu Ruské federace, ve věci sporu Forever Maritime v. Mashinoimport, No. 3253/04 (2004),

Rozhodnutí devátého odvolacího obchodního soudu ze dne 24. června 2009 ve věci sporu ZAO UralEnergGaz (Russia) v OOO ABB Electroengineering (Russia), No. A40-27854/09-61-247,

Rozhodnutí federálního obchodního soudu Volgo-Vyatsky region ze dne 17. února 2003, ve věci sporu United World v. Krasny Yakor, A43-10716/02-27-10.

Rozhodnutí Nejvyššího obchodního soudu Ruské federace, ze dne 3. srpna 2010, ve věci sporu Ansell S.A. (France) a OOO MedBusinessService-2000 (Russia) / A40-24208/10-63-209,

5. Seznam ostatních zdrojů

Příručka ICCA k NYC,

KAPITÁN, Zdeněk. Teorie veřejného pořádku. Časopis pro právní vědu a praxi. 2004, č. 3.

Komparativní pohled na uznání a výkon cizích rozhodčích nálezů na území České republiky, Ruské federace a Spojených států amerických

Abstrakt

Tato práce se zabývá problematikou uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů na území České republiky, Ruské federace a Spojených států amerických. Cílem práce je objasnit stěžejní pojmy v rámci jednotlivých právních úprav s přiblížením samotného procesu uznání a výkonu na území jednotlivých států a jejich následné srovnání. Práce je systematicky rozčleněna do sedmi kapitol, od pojmu rozhodčího řízení až po zkoumání jednotlivých právních úprav. V první kapitole se zabývám rozhodčím řízením jako předpokladem pro vydání rozhodčího nálezu, a to zejména arbitrabilitou sporu a mezinárodní povahou. Mezinárodní povaha je pro tuto práci rovněž stěžejní definicí, proto je jí věnována samostatná podkapitola. Druhá kapitola pojednává o rozhodčím nálezu, jeho náležitostech, druzích, zejména se zaměřením na pojem cizí rozhodčí nález, jehož vymezení je klíčovým bodem této práce. Rozhodčí nález ani cizí rozhodčí nález je pojem, jehož význam není zákonem nebo jiným pramenem práva stanoven, proto jsem se v rámci této práce zaměřila na jeho vnímání ve zkoumaných právních úpravách. Ve třetí kapitole jsou uvedeny nejdůležitější prameny v oblasti cizích rozhodčích nálezů na územní zkoumaných států včetně Newyorské úmluvy. Čtvrtá kapitola pak detailně popisuje proces uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů včetně odepření v režimu Newyorské úmluvy s odkazem na významnou judikaturu v této oblasti. Odpírací důvody Newyorské úmluvy jsou taxativně vymezeny a rozděleny na důvody pro odepření z úřední moci a na důvody pro odepření na návrh stran rozhodčího řízení. V páté až sedmé kapitole se pak věnuji konkrétním zkoumaným právním úpravám, jejich specifikám a významné rozhodovací praxi. Závěr obsahuje porovnání české, ruské a americké právní úprava uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů, zejména tedy vymezuje shodné a odlišné prvky v rámci uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů.

Klíčová slova

cizí rozhodčí nález, rozhodčí řízení, vykonatelnost a uznání

Comparative view on recognition and execution of foreign arbitral awards in the territory of the Czech Republic, the Russian Federation and the United States of America

Abstract

This thesis deals with the recognition and enforcement of foreign arbitral awards in the Czech Republic, the Russian Federation and the United States of America. The aim of this work is to clarify the conceptualization within the framework of individual legal regulations with the approximation of the process of recognition and enforcement in the territory of individual states and their subsequent comparison. The work is systematically divided into seven chapters, from the concept of arbitration to the examination of individual legal regulations. In the first chapter I deal with arbitration as a prerequisite for issuing an arbitral award, especially the arbitrability of the dispute and the international nature. The international nature is also a crucial definition for this work, so it is dealt with in a separate subchapter. The second chapter deals with the arbitral award, its particulars, types, especially with the focus on the concept of foreign arbitral award, the definition of which is a key point of this work. Arbitral award or foreign arbitral award is a term whose meaning is not defined by law or other source of law, therefore, in this work I focused on its perception in the examined legal systems. The third chapter lists the most important sources in the field of foreign arbitral awards on territorial examined states, including the New York Convention. The fourth chapter then describes in detail the process of recognition and enforcement of foreign arbitral awards, including denial under the New York Convention with reference to significant case law in this area. The grounds for refusal of the New York Convention are exhaustively delimited and divided into grounds for refusal of ex officio and grounds for refusal at the request of the parties to the arbitration. In the fifth to seventh chapters I deal with the specific legal regulations, their specifics and significant decision-making practice. The conclusion contains a comparison of Czech, Russian and American legal regulations on the recognition and enforcement of foreign arbitral awards, in particular it defines the same and different elements in the recognition and enforcement of foreign arbitral awards.

Key words

foreign arbitral award, arbitration, recognition and enforcement